

172021-7

**BANKA YATIRIM FONLARI MUHASEBESİ
VE
YATIRIM FONLARI RAPORLARININ
BİLGİ KULLANICILAR AÇISINDAN ÖNEMİ**

**Ercan ÖZEN
(Yüksek Lisans Tezi)**

Eskişehir-1997

ÖZET

Ellerinde az miktarlarda tasarrufu bulunan kişiler, bu tasarruflarını güven içinde değerlendirebilecekleri yatırım alanlarına ihtiyaç duymuşlardır. Yatırım fonları, düşük riske karşılık yüksek getirisi ile, küçük tasarrufçular için uygun yatırım alternatiflerinden birisidir. Devlet de, bu şekildeki tasarrufları sermaye piyasasına çekerek, ülke kalkınmasında kullanmak istemiştir. Bu nedenlerle, küçük tasarrufları bir araya getirerek büyük miktarda kaynakların oluşturulması amacıyla, yatırım fonlarının kurulması düşünülmüştür.

1981 yılında çıkarılan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile yatırım fonlarının kurulabilmesi için yasal zemin hazırlanmıştır. 1986 tarihinde ise, “Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği” çıkarılmıştır. Bu tebliğ, yatırım fonlarının çalışma şartlarına yer vererek, bankalar tarafından kurulabilmesi için gerekli ortamı hazırlamıştır. 1987 tarihinden itibaren bankalar, yatırım fonlarını kurmaya başlamıştır.

Yatırım fonları muhasebe işlemlerinin yürütülmesi ve mali tablo ve raporlarının düzenlenmesindeki aksaklıklar nedeniyle 1990 tarihinde “Yatırım Fonları Mali Tablo ve Raporlarına İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ” çıkarılmıştır. Bu tebliğde, yatırım fonlarının kullanacakları hesap planı yer almış, hesap planında yer alan hesapların işleyişi hakkında açıklama yapılmıştır. Ayrıca, yatırım fonlarının hazırlayacakları mali tablo ve raporlar ile bunların hazırlanmasına ilişkin kurallar açıklanmıştır. Yatırım fonları da, yapılan açıklamalar doğrultusunda muhasebe uygulamalarını gerçekleştirmektedir.

Bankalar yatırım fonlarını, küçük tasarruf sahipleri adına, onların çıkarlarını koruyacak şekilde yönetmelidir. Yatırım fonlarına ilişkin olarak, banka tarafından muhasebe süreci sonunda hazırlanan mali tablo ve raporlar fonun yönetimi hakkında çeşitli bilgiler sağlamaktadır. Elde edilen bu bilgiler de, bilgi kullanıcıların alacakları kararlara dayanak oluşturmaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulu, tasarruf sahiplerinin çıkarlarını korumak amacıyla, yatırım fonlarının denetimine büyük önem vermektedir.

Bu çalışma, bankaların yatırım fonu uygulamaları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, yatırım fonları hakkındaki genel bilgiler yer almıştır.

İkinci bölümde ise, bankaların yatırım fonlarını yönetirken ne gibi işlemler yaptıkları açıklanmıştır.

Üçüncü bölüm, yatırım fonlarının muhasebe işlemlerinin nasıl yapıldığı, mali tablo ve raporların ne zaman ve nasıl hazırlandığı konularını kapsamaktadır.

Son bölüm de, bilgi kullanıcılarının yatırım fonları mali tablo ve raporlarından sağladıkları bilgilere nasıl ulaştıkları ve ne şekilde kullandıkları konularını içermektedir.

ABSTRACT

People who have amount of savings need investment areas where they can put good use their savings. Mutual funds, with their large earnings, in spite of low risk, are one of the reasonable investment alternatives for people who have amount of savings. Government wants to use these savings for the development of the country, taking them into capital market. For these reasons it is thought to form mutual funds with the aim of collecting the amount of savings together to create large sources.

With The Law of Capital Market, with the number 2499 promulgated in 1981, legal ground was prepared in order to form mutual funds. Whereas “The Bulletin of Principles Regarding Mutual Funds” was promulgated in 1986. This bulletin has prepared necessary surroundings for banks, bringing about working conditions of Mutual Funds. Banks have started forming the mutual funds since 1987.

On the occasion of interruptions in applying mutual funds accountancy transactions and accomodation of financial statements and reports, “Bulletin About Principles and Rules Regarding Mutual Funds Financial Statements and Reports” was promulgated in 1990. In that bulletin account plan which mutual funds would use appeared, and the action of accounts appears in account plan was explained. Otherwise financial statements and reports prepared by mutual funds and rules related with preparation of them were explained. Also mutual funds achieve accountancy applications in the direction of these explanations.

Banks should manage mutual funds for saving owners' benefits. Related with mutual funds, financial statements and reports prepared by the bank at the end of accountancy process, give some information about management of the fund. And these obtained information forms base for information users' decisions.

The Board of Capital Market emphasizes on audit of mutual funds, with the aim of keeping benefits of saving owners.

This study has been prepared, taking into consideration of benefits of saving owners.

In the first chapter of the study, general informations about mutual funds take place.

In the second chapter, it is explained that what kind of transactions banks made while they were managing mutual funds.

The third chapter includes the subjects, how accountancy transactions of mutual funds are done and, how and when financial statements and reports are prepared.

And the last chapter includes the subjects to which how information users reach the informations which they obtain from mutual funds financial statements and reports, and how they use.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KISALTMALAR	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BANKALARDA YATIRIM FONLARI

A-Yatırım Fonu'nun Tanımı ve Kuruluş Amaçları	4
1. Tanım	4
2. Fon Kurabilecek Kurumlar ve Nitelikleri	6
3. Yatırım Fonlarının Gelişimi	7
4. Yatırım Fonlarının Sınıflandırılması	11
4.1. Portföyünün Yapısı Bakımından	11
4.2. Vergisel Açından	13
4.3. Pay Sayısının Değişebilirliği Bakımından	14
4.4. Amaçlarına Göre Yatırım Fonları	15
5. Yatırım Fonlarının Kurulma Amaçları	17
5.1. Genel Olarak Yatırım Fonlarının Kuruluş Nedenleri	17
5.2. Bankaların Yatırım Fonu Kurma Nedenleri	18
B-Yatırım Fonu Kuruluş İşlemleri	20
1. Yatırım Fonlarının Kuruluşu	20

2. Fon Kurma Limiti, Asgari Fon Tutarı ve Avans	20
3. Fon İçtüzüğü	21
4. Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Kurul Kaydına Alınması ...	23
5. Katılma Belgeleri	26
6. İzahname, Sirküler ve Katılma Belgelerinin Satışı	29

İKİNCİ BÖLÜM

YATIRIM FONLARININ YÖNETİMİ

A-Fon Yönetim Kurulu	35
B-Yatırım Fonları Yönetiminde Uygulanacak Usul ve İlkeler	36
C-Fon Portföyünün Oluşturulması ve Menkul Kıymet Hareketleri	41
D-Yatırım Fonlarının Sona Ermesi	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YATIRIM FONLARI MUHASEBE SİSTEMİ

A-Muhasebe Düzeni	48
1. Belge Düzeni ve Defterler	48
1.1. Belgeler	49
1.2. Defterler	51
2. Hesap Planı	52
B-Fon İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	60
1. Kuruluş İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	60

1.1.Kuruluş Avansının Tahsisi	61
1.2.Avansın Faiziyle Birlikte Ödenmesi	62
1.3.Katılma Belgelerinin İhracına İlişkin Giderler	64
2.Portföyü Oluşturan Değerlerdeki Hareketler	65
2.1.Menkul Kıymet Alımı	65
2.2.Bedelli ve Bedelsiz Hisse Senetleri Alımı	70
2.3.Günlük Değerleme İşlemleri	72
2.4.Menkul Kıymet Satışı	80
3.Kar Payları	84
4.Katılma Belgelerinin Satışı - Geri Alımı	86
4.1.Katılma Belgelerinin Satışı	86
4.2.Katılma Belgelerinin Geri Alımı	88
5.Fon Yönetim Ücreti	90
6.Kredi İşlemleri	91
7.Dönem Sonu İşlemleri	93
8.Yatırım Fonunun Sona Ermesi	97
C-Yatırım Fonları Mali Tablo ve Raporları	98
1.Mali Tablo ve Raporlara İlişkin Temel İlkeler	98
2.Mali Tablolar	99
2.1.Fon Bilançosu	99
2.2.Gelir Tablosu	101
2.3.Fon Portföy Tablosu Değeri Tablosu	103
2.4.Fon Toplam Değeri Tablosu	104
3.Mali Raporlar	106
3.1.Günlük Rapor	106
3.2.Aylık Rapor	106
3.3.Yıllık Rapor	111

3.4.Periyodik Ara Bilanço ve Gelir Tablosu	112
--	-----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YATIRIM FONLARINA İLİŞKİN RAPORLANAN BİLGİLERİN BANKA VE DİĞER BİLGİ KULLANICILARINCA ALINACAK KARARLARDA KULLANILMASI

A-Fona İlişkin Bilgilerin Elde Edilmesi	114
B-Fon Raporlarının Sağladığı Bilgiler ve Banka Kararları	117
C-Mali Tablo ve Raporların Yatırımcılar İçin Önemi	120
1. Yatırım Fonu Raporlarının Yatırımcılara Sağladığı Bilgiler	120
2. Yatırım Fonlarının Yatırımcılara Sağladığı Faydalar	123
3. Yatırımcıların Yatırım Fonları Tercihlerini Etkileyen Faktörler ..	126
3.1. Yatırım Fonları ile Yatırımcıların Amaçları	126
3.2. Yatırım Fonlarının Performansları	126
3.3. Alternatif Yatırım Araçlarının Getirisi	128
3.4. Likidite	129
3.5. Kurucu Bankaların İmajı	130
3.6. Vergi Avantajı	131
3.7. Denetim	131
D-Mali Tablo ve Raporların Devlet İçin Önemi	133
E-Mali Tablo ve Raporların Diğer Bilgi Kullanıcıları İçin Önemi	136
SONUÇ	137
KAYNAKLAR	i

KISALTMALAR

- a.g.e. : adı geçen eser
a.g.m. : adı geçen makale
a.g.r. : adı geçen rapor
a.g.t. : adı geçen tebliğ
A.Ş. : Anonim Şirket
bkz. : bakınız
HS : Hesap
İMKB : İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KHK : Kanun Hükümünde Kararname
md : madde
Mük : Mükerrer
RG : Resmi Gazete
S : Sayı
s : sayfa
SPK : Sermaye Piyasası Kanunu
TCMB : Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TTSG : Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
vb : ve benzeri
VDMK : Varlığa Dayalı Menkul Kıymet

GİRİŞ

Sahip olunan varlıkların aynı yada farklı özelliğe sahip, birden fazla yatırım aracına yatırılması sonucu oluşan toplam değer, “portföy” olarak ifade edilmektedir. Kıymetli madenlere dayalı olanlar dahil olmak üzere, sermaye piyasası araçlarından oluşturulan portföylerin, ortaklar veya müşteriler adına yönetilmesi ile de karşımıza “portföy işletmeciliği” kavramı çıkmıştır. Portföyün işletilmesi, yatırım amaçlarını gerçekleştirmek için yapılan girişimlerden oluşur.

Portföyün işletilmesi, portföy planlaması, yatırım analizi, portföy seçimi, portföy değerlendirilmesi ve portföy revizyonu gibi aşamalardan oluşmaktadır.¹ Portföy işletmeciliğinde amaç; tasarruf sahiplerinin fonlarını, yatırım araçları arasında en düşük risk ve en yüksek getiriyi sağlayacak şekilde dağıtmaktır.

Türkiye’de bankalar, sigorta şirketleri, aracı kurumlar, yatırım ortaklıkları, yatırım fonları ve emekli sandıkları portföy işletmeciliği konusunda faaliyet gösteren kurumlardır. Bu kurumlar işlevlerini yerine getirirken; Güvence, gelir ve randıman, değer artış potansiyeli, likidite ve yatırımda uygun vade gibi unsurları gözönünde bulundurmaktadır.

¹ CEYLAN, Ali - KORKMAZ, Turhan, **Borsa’da Uygulamalı Portföy Yönetimi**, Ekin Kitabevi, Bursa 1995, s.14. Ayrıca: SOYDEMİR, Selim, “Kurumsal Yatırımcı Olarak Yatırım Fonları ve Ortaklıkları”, **İşletme ve Finans**, 1993, S.85-86, s.12.

Değişik kesimlerce, söz konusu faaliyetlerin izlenmesi ihtiyacı kendiliğinden ortaya çıkan bir olgudur. Bunun için gerekli olan bilgilerin elde edilmesi her türlü raporlama ile sağlanmaktadır. Hazırlanan raporlar; yönetici kurum için kendi faaliyet sonuçlarını görme ve hedefleri ile karşılaştırma imkanını ortaya koyar. Ortaklar veya yatırımcılar da, daha önce aldıkları kararların ne ölçüde doğru yada yanlış olduğu konusunda bir fikir edinerek, bundan sonra alacakları kararlar için bir dayanak sağlamış olurlar. Devlet ise ekonominin işleyişi çerçevesinde raporlarla ilgilenmekte, getirilen düzenlemelere ne ölçüde bağlı kaldığını gözlemlemektedir.

Yatırım fonları'nın, diğer portföy işleten kuruluşlardan farklı olarak tüzel kişiliklerinin olmaması, sabit bir sermayesinin olmaması ve yönetimlerinin kurucular tarafından inançlı mülkiyet esasına göre dolaylı bir şekilde gerçekleştirilmesi nedeniyle raporlama, daha fazla öneme sahip olmaktadır.

Yatırım fonları, sigorta şirketleri ve emekli sandıklarından farklıdır, çünkü menkul kıymet yatırımlarını diğer hizmetlerinin yanında riskten korunmak amacıyla yapmamaktadır. Bankacılıktan farklıdır, çünkü fon aktardığı kesimden sabit bir getiri almamakta, fon sağladığı kesime sabit bir getiri taahhüt etmemektedir. Yatırım şirketlerinden farklıdır, çünkü menkul kıymetleri sadece getirileri için satın almakta, şirketlerin yönetimini ele geçirmekle ilgilenmemektedir.²

Bu çalışmada bankalar tarafından kurulan yatırım fonları ele alınmıştır.

² KARAAHMET, Figen, "Sermaye Piyasalarının Gelişmesinde Yatırım Fonları'nın Rolü", *Para ve Sermaye Piyasası*, Ekim, 1989, s.10.

Yatırım fonları'nın kurulması, fon işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve raporların ne şekilde kullanıldığı çalışmamızın başlıca konularını oluşturacaktır.

Birinci bölümde; yatırım fonu'nun tanımı, kuruluşu ve bankaların yatırım fonu kurma nedenleri anlatılmıştır.

İkinci bölümde; yatırım fonları'nın nasıl ve kimler tarafından yönetildiği ve yatırım fonları'nın ne tür faaliyetlerde buldukları ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölüm; yatırım fonu işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve muhasebe bilgilerinin elde edilmesi konusunu içermektedir.

Dördüncü bölümde ise; elde edilen bilgilerin, bilgi kullanıcıları tarafından alınacak kararlarda ne şekilde kullanılacağı anlatılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BANKALARDA YATIRIM FONLARI

A- Yatırım Fonu'nun Tanımı ve Kuruluş Amaçları

1. Tanım

Yatırım fonu, Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri uyarınca, halktan katılma belgeleri karşılığı toplanan paralarla, belge sahipleri hesabına, riskin dağıtılması ilkesi ve inancılı mülkiyet esaslarına göre;

- Özelleştirme kapsamına alınanlar dahil Türkiye'de kurulan ortaklıklara ait hisse senetleri, özel ve kamu sektörü borçlanma senetleri,

- Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar hükümleri çerçevesinde alım satımı yapılabilen, yabancı özel ve kamu sektörü borçlanma senetleri ve hisse senetleri,

- Ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı olarak ihraç edilmiş ve borsalarda işlem gören sermaye piyasası araçları,

- Sermaye Piyasası Kurulu'nca uygun görülen diğer sermaye piyasası araçları ve forward sözleşmelerinden oluşan portföyü işletmek amacıyla kurulan mal varlığıdır.³

Yatırım fonlarının, yukarıda sayılan varlıklardan oluşan portföyü işletmek amacı dışında herhangi bir işle uğraşması yasaklanmıştır.

Fonun tüzel kişiliği yoktur; ancak malvarlığı kurucunun mal varlığından ayrıdır. Kurucu, yatırım fonunu, katılma belgesi sahiplerinin

³ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, Seri: VII, No: 10, R.G., 19.12.1996, S. 22852.

haklarını koruyacak şekilde temsil eder, yönetir ve yönetimini denetler. Fon varlığının korunması ve saklanması kurucu sorumludur. Kurucu ile katılma belgesi sahipleri arasındaki ilişkilere Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve ilgili mevzuatta hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu'nun vekalet akdi hükümleri uygulanmaktadır.⁴

Tanımından da anlaşıldığı gibi yatırım fonları'nda en önemli iki unsur, riskin dağıtılması ve inançlı mülkiyet esasıdır. Riskin dağıtılması ilkesi, çeşitli menkul değerlerin bir portföyde toplanmasıyla gerçekleşir. İnançlı mülkiyet esasında fona, bu işe inanmış kimse olarak fon yöneticisi sahiptir. Tasarruf sahipleri işlemlerinin bir kısmını katılma belgesi olarak inançlı yöneticinin emrine (mülkiyetine) verirler. Bu devir bir inanç sözleşmesi olup uygulamada fon içtüzüğü ile gerçekleşir. Yönetici, sözleşme çerçevesinde katılma belgeleri karşılığında aldığı paraların sahibi olur; ancak bu paraları sözleşme çerçevesi içinde kullanmak zorundadır.⁵

Fonun kurucusu, fon varlığının korunmasına ilişkin sorumluluğu saklı olmak üzere, fon portföyünü Borsa Takas ve Saklama merkezinde veya fonla kuruculuk ve danışmanlık ilişkisi bulunmayan bir banka nezdinde saklar. Saklama işi sözleşmeyle yapılır. Portföy sigorta edilmemişse saklayıcı tarafından rayiç değeri üzerinden sigorta ettirilir. Saklama ve portföydeki varlıkların giriş çıkış esasları saklama sözleşmesinde gösterilir.

⁴ 3794 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, md: 37, R.G., 13.05.1992, S.21227.

⁵TUNCER, Selahattin, "Türkiye'de Menkul Kıymetler Yatırım Fonu," Türkiye'de Yatırım Fonları ve Son Gelişmeler (Tebliğler-Panel), İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 1989, s.51.

Fon, yatırım danışmanlığına yetkili bir kuruluştan sözleşmeye dayanarak danışmanlık hizmeti alabilir.⁶

Yatırım fonlarını oluşturan üç unsur bulunmaktadır:

- a-Yönetici kurum,
- b-Güvenilir kişi (Yediemin),
- c-Yatırımcılar.

Yönetici kurum bir fon kurarak, katılma belgelerini ihraç etmektedir. Yönetici kurum portföyü işletmekle sorumludur. Menkul kıymetlerin saklanması ise bir yediemine devredilmektedir. Yediemin, yönetici kurumun verdiği direktifle menkul kıymet alım-satımı yapmakta faiz ve temettü gelirlerini tahsil ederek yatırımcılara dağıtmaktadır.⁷ Ancak diğer ülke uygulamalarından farklı olarak; Türkiye’de yönetici ile güvenilir kişi (yediemin) aynı kişidir. O da fonu kuran yöneticidir.

2- Fon Kurabilecek Kurumlar ve Nitelikleri

Türkiye’de bankalar, aracı kurumlar, sigorta şirketleri ve kanunlarında engel bulunmayan emekli ve yardım sandıkları ile 506 sayılı kanun’un geçici 20’nci maddesi uyarınca kurulmuş olan sandıklar Sermaye Piyasası Kurulu’ndan izin almak koşuluyla fon kurup yönetebilmektedir.

Kurucular, fon kurup yönetme işlerini aralarında oluşturacakları bir konsorsiyum eliyle de Sermaye Piyasası Kurulu’ndan izin almak kaydıyla yapabilirler.

Yatırım fonu kurmak isteyen;

⁶ KARSLI, Muharrem, *Sermaye Piyasası Borsa Menkul Kıymetler*, 4. Baskı, 1994, s.152.

⁷SÜNGÜ, Sevtap, “Dünyada Yatırım Fonları”, *Türkiye’de Yatırım Fonları ve Son Gelişmeler (Tebliğler ve Paneller)*, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 1989, s.31.

i- Aracı kurumların, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 30'uncu maddesi a ve b bentlerinde tanımlanan sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin almış olmaları,

ii- Aracı kurumların ödenmiş sermayelerinin en az 125.000.000.000.- (Yüz Yirmi Beş Milyar) TL. olması ve bunun en az 100.000.000.000.- (Yüz Milyar) TL.'sının devlet tahvili ve hazine bonosu olarak İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nde bloke edilmiş olması,

iii- Banka ve sigorta şirketlerinin kendi mevzuatlarına göre sahip olmaları gereken asgari ödenmiş sermayeye sahip olmaları,

iv- Kurucuların kendi özel mevzuatları ve sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde faaliyetlerinin tamamen veya belirli faaliyet alanları itibariyle sürekli veya son bir yıl içinde 1 ay veya daha fazla süreyle geçici olarak durdurulması kararı verilmemiş olması,

v- Kurucuların yetkilileri hakkında, kendi özel mevzuatları ve sermaye piyasası mevzuatına aykırılıktan dolayı mahkumiyet kararının bulunmamış olması,

gerekir.⁸

3-Yatırım Fonlarının Gelişimi

Yatırım fonları kavramı Türkiye'ye ilk kez 1961 yılında girmiştir. Mayıs 1961'de Ankara'da Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan toplantıların konusu yatırım fonları olmuştur.⁹ İlk yatırım fonu uygulaması ise, yasal düzenlemelerin yapılmasından önce 1979 yılında bir "menkul değerler, bankerlik ve finansman şirketi" olan MEBAN AŞ. tarafından başlatılmış ve iki adet fon oluşturulmuştur.

⁸ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 10.

⁹GÜRSOY, Kemal Tahir, **Mukayeseli Hukuk'ta Özellikle Türk ve İsviçre Hukuklarında Yatırım Fonları**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası, Sevinç Matbaası, Ankara, 1977, s.251.

Modern yatırım fonu kavramından oldukça uzak olan bu fonlar kısa süre sonra şirketin tasfiyesi ile birlikte sona ermiştir.¹⁰

Türkiye’de yatırım fonları ile ilgili yasal düzenlemeler ilk olarak 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile yapılmıştır.¹¹ 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, yatırım fonlarının, işleyiş esasları ile yönetim ilkelerini ayrıntılı bir biçimde belirlemiş ve yatırım fonu kurma olanağını sadece bankalara tanımıştır. 1982 yılında Yapı ve Kredi Bankası ile Pamukbank bünyesinde çalışmalara başlanmış ancak bir yandan idari formaliteler, bir yandan vergi sorunlarının bulunması bu çalışmaları engellemiştir.¹² Sermaye Piyasası Kurulu Seri VII No:1 Tebliği ile Menkul Kıymetler Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin İhracına ve Halka Arzına Dair Esasları belirlemiştir.¹³ Böylece fonların kurulması ve çalışması için yasal ortam hazırlanmıştır. Seri VII No:1 tebliğinin yayımlanmasından sonra, vergi sorunlarının da çözülmesiyle ilk yatırım fonu Türkiye İş Bankası tarafından kurulmuş ve katılma belgeleri 13.07.1987 tarihinde piyasaya sürülmüştür. 1987 yılı sonuna kadar olan 5 aylık dönemde bankalarca 7 fon daha kurulmuştur.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nda değişiklik yapan, 25.06.1992 tarih ve 3824 sayılı kanun, yatırım fonlarını vergisel açıdan hisse senedi içerip içermemesi bakımından kısa ve uzun vadeli olarak ikiye ayırmıştır. Seri VII No: 2 tebliği ile sermaye piyasası açısından konuya açıklık getirilerek A tipi fon tanımı yapılmıştır. Buna göre, fon içtüzüklerinde asgari sınırları

¹⁰ ARTUN, Tuncay, “Bir Yatırım Fonu Öyküsü”, *Para ve Sermaye Piyasası*, Kasım, 1986.

¹¹ 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, R.G., 30.07.1981, S.17416.

¹² MERİÇ, Ekrem, *Kollektif Yatırım Kuruluşlarında Portföy Kazancının Vergilendirilmesi ve Portföy Değeri Üzerine Etkisi*, Basılmamış Master Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1996, s.19.

¹³ R.G., 12.12.1986, S.19310.

belirtilmek kaydıyla, portföy değerinin en az %25'ini devamlı olarak mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil Türkiye'de kurulmuş olan ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlar A tipi fonlar olarak adlandırılacaktır.¹⁴ Portföyündeki hisse senedi oranının %25'in altında olduğu fonlar ise B tipi yatırım fonu olarak ifade edilmektedir. Ayrıca daha önce yatırım fonlarını sadece bankalar kurabilmekte iken bu tebliğ, bankaların yanısıra; aracı kurumlar, sigorta şirketleri ve kanunlarında engel bulunmayan emekli ve yardım sandıkları ile 506 sayılı Kanun'un geçici 20'nci maddesi uyarınca kurulmuş olan sandıkların da yatırım fonu kurabileceklerini belirtmiştir.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapan 3794 sayılı kanun, yatırım fonlarının portföylerine alabilecekleri unsurları artırarak, fonun ismini "Menkul Kıymetler Yatırım Fonu" iken "Yatırım Fonu" olarak değiştirmiştir.¹⁵ Fonların, menkul kıymetler dışında gayrimenkul, altın ve diğer kıymetli madenleri de portföylerinde bulundurmalarına izin verilmiştir. 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda 3974 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle, salt menkul kıymetler dışında gayrimenkul, altın ve diğer kıymetli madenlerin de yatırım fonu portföyünde bulundurulabilmesiyle, "Gayrimenkul Yatırım Fonları'nın" mevzuata girmesi sağlanmıştır.

558 sayılı KHK ile yatırım fonlarının pay sahipleri sayısının 250'den fazla olduğunun tespiti şartıyla, halka açık anonim ortaklık hükümlerine tabi olacağı belirtilmiştir. Bu kararname ile ortaklık ve kuruluşlara ait alacakları karşılık göstererek, Sermaye Piyasası Kanunu'na göre VDMK

¹⁴ R.G., 31.07.1992, Mük. S.21301.

¹⁵ R.G., 13.05.1992, S.21227.

ihraç etmek amacıyla oluşturulan, Risk Sermayesi Yatırım Fonları'nın da (md.9) kurulabilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.¹⁶

1995 yılı sonunda 39 adet A tipi ve 60 adet B tipi olmak üzere 99 adet olan fon sayısı,¹⁷ 1996 yılı sonunda; 33'ünü bankaların kurduğu 42 adet A tipi, 64'ünü bankaların kurduğu 69 adet B tipi olmak üzere 111'e ulaşmıştır. Kurucu banka sayısı ise 35 olmuştur.¹⁸

1996 yılı sonunda sermaye piyasasında işlem gören yatırım araçlarıyla ilgili olarak bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler ile mevduat, repo, faizsiz finans kurumu kar payları ile tahvil ve hazine bonosu gelirleri %12 oranında stopaja tabi tutulurken, yatırım fonlarında vergi ve stopajdan muaf tek menkul kıymet olarak kalmıştır.¹⁹ Bunun sonucu olarak yatırım fonlarına büyük miktarda talep oluşmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu bu çerçevede içinde yeni düzenlemelere giderek, daha önce yayınlanmış olan dokuz adet tebliği yürürlükten kaldırarak Seri: VII No: 10 tebliğini yayınlamıştır. Bu tebliğdeki en önemli yenilikler; fonları türlerine göre ayırmak, bunlara portföy kompozisyonlarına uygun isimler koyarak yatırımcıların tercih yapabilmelerini kolaylaştırmak ve ihtisaslaşmış fonların kurulmasına olanak vermektir. Bir diğer önemli konu da, tebliğde “kurucu” ve “yönetici” ifadelerinin yeralması suretiyle; kurucu ile yönetici kurumun farklı olabileceğinin belirtilmiş olmasıdır.

¹⁶ Sermaye Piyasası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair KHK, R.G., 27.06.1995, S.22326.

¹⁷ Yıllık Rapor, Sermaye Piyasası Kurulu, 1995, s.33.

¹⁸ Politik ve Ekonomik Bülten, 30 Aralık 1996- 6 Ocak 1997, S.267, s.10.

¹⁹ “Faize Yüksek Stopaj Yatırım Fonu'na Yaradı”, Hürriyet Gazetesi, 4 Ocak 1997, s.9.

4-Yatırım Fonlarının Sınıflandırılması

4.1- Portföyünün Yapısı Bakımından

Yatırım fonları, içtüzüklerinde belirtilmesi koşuluyla portföylerinde buldukları yatırım araçları bakımından aşağıdaki türlerde kurulabilmektedir.²⁰

a- Tahvil ve Bono Fonu:

Fon portföyünün en az %51'ini devamlı olarak, Kamu ve/veya özel sektör borçlanma senetlerine yatıran fonlardır.

b- Hisse Senedi Fonu:

Portföyünün en az %51'i, özelleştirme kapsamına alınanlar dahil olmak üzere, Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlardır.

c- Sektör Fonu:

Bu tür yatırım fonlarının portföylerinin en az %51'i, belirli sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin hisse senetleri ve tahvilleri gibi menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

d- İştirak Fonu:

Portföyünün en az %51'i, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri: XI No: 1 Tebliği'nin 3 numaralı ekinde tanımlanan iştiraklerce çıkarılan menkul kıymetlerden oluşan yatırım fonlarıdır.

İştirak deyimi, bir ortaklık ile işletme arasında, söz konusu ortaklığın yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılma anlamında devamlı bir bağ yaratan, doğrudan veya dolaylı sermaye ve yönetim

²⁰ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 5.

ilişkinini ifade etmektedir. Sermaye ve yönetim ilişkisi, bir ortaklıkta en az %10 oranında oy hakkına sahip olmak veya ortaklık yönetimine en az bu oranda katılmak anlamında kullanılmaktadır.²¹

Bu tür yatırım fonlarının portföyü, bu şekildeki iştiraklerin menkul kıymetlerinden oluşturulmaktadır.

e- Grup Fonu:

Portföyünün en az %51'ini, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri: XI No: 10 Tebliği'nin 2'nci maddesinde tanımlanan belli bir topluluğun menkul kıymetlerinden oluşturan fonlardır.

f- Yabancı Menkul Kıymetler Fonu:

Bu yatırım fonlarının portföylerinde, en az %51 oranında yabancı özel ve kamu sektörü menkul kıymetleri bulunmaktadır.

g- Altın ve Diğer Kıymetli Madenler Fonu:

Portföylerinin en az %51'i, Ulusal ve uluslararası borsalarda işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarından oluşan yatırım fonlarıdır.

h- Karma Fon:

Portföyünün tamamı hisse senetleri, altın ve diğer kıymetli madenler ile bunlara dayalı sermaye piyasası araçlarından en az ikisinden oluşan ve her birinin değeri fon portföy değerinin %20'sinden az olmayan fonlardır.

²¹ Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ, Seri XI No: 1, R.G., 26.01.1989, S.20064, Ek: 3.

ı- Likit Fon:

Portföylerinin tamamı, vadesine 90 günden az kalmış sermaye piyasası araçlarından oluşan fonlardır.

j- Değişken Fon:

Portföy sınırlamaları itibariyle, sayılan türlerden herhangi birisine girmeyen fonlardır.

k- Endeks Fon:

Portföylerinin tamamı borsa endekslerindeki oranlara göre, endeks kapsamındaki hisse senetlerinden oluşan portföyü işleten fonlardır.

l- Özel Fon:

Katılma belgeleri, önceden belirlenmiş kişi veya kuruluşlara tahsis edilmiş fonlardır.

Burada sayılan fonların dışında da, içtüzüklerinde belirtilmek suretiyle, oluşturulacak portföy yönetim stratejilerine uygun fon türleri, Sermaye Piyasası Kurulu'nca uygun görülmesi koşuluyla belirlenebilir.

4.2-Vergisel Açıdan

Fon içtüzüklerinde asgari sınırları belirlemek koşuluyla, portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az %25'ini devamlı olarak, mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil, Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlar, A tipi fon olarak adlandırılır.²²

²² Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md:5.

Portföyündeki hisse senedi oranları %25'in altında olan fonlar ise A tipi olmayan ya da B tipi fon olarak adlandırılmaktadır.

%25'lik kısmı oluşturan İMKB'de kote edilmiş olan hisse senetleri işlemlerinin mutlaka borsadan geçirilmesi şartı vardır.²³

4.3-Pay Sayısının Değişebilirliği Bakımından

a-Açık Uçlu Fonlar (Open end funds):

Yatırımcılar tarafından talep edildiğinde pay sayısı arttırılabilen, yatırımcılar tarafından paylar iade edildiğinde ise pay sayısı azaltılabilen fonlar açık uçlu fonlar olarak tanımlanır.

b-Kapalı Uçlu Fonlar (Closed end funds):

Yatırımcılar tarafından talep edildiğinde pay sayısı anında arttırılamayan, yatırımcılar tarafından fona iade edilemeyen dolayısıyla pay sayısı azaltılamayan fonlar kapalı uçlu fonlar olarak tanımlanır.²⁴

Kapalı uçlu fonlarda ihraç edilen pay sayısı sabit iken, açık uçlu fonlarda pay sayısı değişebilmektedir.

Sermaye Piyasası Kanunu'muz yatırım fonlarının kurulmasında "open end" ilkesini benimsemiştir. Bu tür fonlarda her isteyen fona girebilir ve istediği zaman çıkabilir. Bu yüzden fon, duruma göre yeni katılma belgeleri ihraç edebilir. Ancak yeni ihraç edilen katılma belgelerinin rayiç bedeli üzerinden satılması gereklidir.

²³APAK, Sudi, **Sermaye Piyasası ve Borsa**, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul, 1995, s.57.

²⁴TEVFİK, Gürman, **Dünyada ve Türkiye'de Yatırım Fonları**, Teori ve Uygulama, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1995, s.5-7.

4.4-Amaçlarına Göre Yatırım Fonları

Yatırım fonları yönetici ve yatırımcıların amaçları gözönünde bulundurularak bir sınıflandırmaya tabi tutulabilir.

a-Hızlı Büyüme Fonları (Aggressive Growth Funds):

Hızlı büyüme fonları, maksimum sermaye kazancı elde etmeyi hedefler. Cari gelir önemli bir unsur değildir. Bazıları, faaliyete yeni geçmiş veya yeni bir endüstrideki firmaların senetlerine veya zor piyasa koşullarında değeri düşen firma senetlerine, geçici olarak durumu kötüleşmiş endüstrilere yatırım yaparlar.²⁵

Bu tür fonlar, yüksek risk karşılığında hızlı büyümeyi hedefleyen, spekülatif karakterli menkul kıymetlere yatırım yapan fonlardır.²⁶

b-Büyüme Fonları(Growth Funds):

Büyüme fonları sağlam şirketlerin hisse senetlerine yatırım yaparlar.Asıl amaçları temettü gelirinden çok sermaye kazançlarını arttırmaktır. Büyüme fonu alan yatırımcılar temettü geliri elde etmekten çok, fonun pay fiyatının yükselmesiyle ilgilenmektedir.²⁷

c- Büyüme ve Gelir Fonları (Growth and Income Funds):

Amacı, yatırımcıya bir taraftan makul düzeyde gelir sağlamak, diğer taraftan uzun dönemde sermaye artışı sağlamaktır. Bu fonlar, pay değeri artan ve temettü ödemelerini yaptıklarını kanıtlamış sağlam şirketlerin hisse senetlerine yatırım yapmaktadır.²⁸

²⁵BERNSTEIN, Phyllis J. and ROJAS, Stephen J. "The World of Mutual Funds", **Journal of Accountancy**, Novamber, 1994, s.47.

²⁶ KARSLI, a.g.e., s.151.

²⁷ TEVFİK, a.g.e., s.16.

²⁸ EROLGAÇ, Yılmaz, **Profesyonel Para Yönetimi**, İnkılap Kitapevi, 2. Baskı, İstanbul, 1994, s.185.

d-Gelir Fonları (Income Funds):

Yatırım araçlarının seçiminde tahvil ağırlıklı, hisse senedi seçiminde de ucuz fiyatlı, yüksek getirili, büyüme hızı az hisse senetlerini tercih eden yatırım fonlarıdır.

e-Dengeli Fonlar (Balanced Funds):

Dengeli fonlarda amaç, yatırımcının anaparasını korumak, gelir sağlamak ve hem ödedikleri gelirin hem de anaparanın uzun dönemde büyümesini sağlamaktır. Portföylerinde, imtiyazlı ve adi hisse senetleri ile tahvillerden oluşan kıymetler bulunur.²⁹

f-Kıymetli Madenler Fonları (Precious Metals Funds):

Bu fonların portföyünü, altın, gümüş ve diğer kıymetli madenler oluşturur.³⁰

g-Uluslararası Fonlar (International Funds):

Uluslararası fonların yatırım araçlarını, yurt dışında kurulmuş şirketlerin hisse senetleri ve borçlanma senetleri ile yabancı devletlerin borçlanma senetleri oluşturur.

h-Sabit Gelir Fonları (Fixed-Income Funds):

Tahvil, bono ve diğer borçlanma senetlerine yatırım yapan fonlardır. Bu fonlar yüksek ve dengeli gelir getirirler, riskleri ise oldukça düşüktür.³¹

²⁹ BERNSTEIN- ROJAS, a.g.m., s.47.

³⁰ a.g.m., s.47.

³¹ a.g.m., s.47.

5- Yatırım Fonlarının Kurulma Amaçları

5.1- Genel Olarak Yatırım Fonlarının Kuruluş Nedenleri

Bilindiği gibi yatırım fonlarının temel işlevi portföy işletmeciliğidir. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yatırım fonları ile ilgili düzenlemelerin yapılma nedeni, sermaye piyasasına girmeye cesaret edemeyen küçük tasarruf sahiplerini birer yatırımcı haline getirmektir.³² Yatırım fonları, tasarruf sahipleri için bir güven unsuru oluşturacaktır. Böylelikle yatırımcılar güvenli ve yüksek bir gelir sağlamak amacıyla yatırım fonlarını tercih eder. Bu durum, sermaye piyasasının gelişimine ve gelir dağılımının düzelmesine katkı sağlayacaktır.

Portföy yönetimi uzmanlık isteyen bir konudur. Yeterli bilgisi, zamanı olmayan bir kişi yatırım fonu yoluyla portföy gelirinine sahip olabilecektir.³³

Yatırım fonları, portföylerine menkul kıymet alırken, o kıymetin değerinde oluşan gelişmeleri izlerler. Menkul kıymet fiyatları düşerken alım, yükselirken de satım yaparlar. Bu işlem de piyasada istikrarın oluşmasına katkı sağlar.

Yatırım fonlarının hisse senedi, tahvil vb. menkul kıymetlere talepte bulunmaları sonucu, şirketler çıkardıkları hisse senedi veya borçlanma senetlerinin alıcı bulunduğunu görecekler; bu da yeni ihraçlara yol

³²TARGAN, Ünal, *Gelişen Borsalarda Kurumsal Yatırımcılar, Türkiye Örneği Sorunlar; Çözüm Önerileri*, İMKB Araştırma Yayınları, No: 7, Temmuz, 1995, s.94.

³³ÇAPÇI, Enver, "Menkul Kıymetler Yatırım Fonu Uygulamaları Üzerine Bazı Düşünceler," *Para Sermaye Piyasası*, Ekim, 1989, s.5.

açacaktır.³⁴ Böylece halkın ekonomik kalkınmaya daha etkin ve yaygın bir şekilde katılımı sağlanacaktır.³⁵

5.2- Bankaların Yatırım Fonu Kurma Nedenleri

Yatırım fonları ile ilgili ilk düzenleme 1981 tarihli 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile yapılmış olmasına rağmen, ilk yatırım fonu 1987 yılında İş Bankası tarafından kurulmuştur. İlk yıllarda bankalardan yatırım fonu kurma konusunda yeterli istek gelmemiştir. Bunun nedeni; sermaye piyasasının yeterince gelişmemiş olması, yeterli yasal düzenlemelerin yapılmamış olması ve vergi mevzuatının yarattığı çifte vergilendirmedir.

12.12.1986 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan tebliğ ile gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, Haziran 1987 tarihinde yapılan yasa değişikliği ile gerek katılma belgelerinin gerekse portföyde yer alan menkul kıymetlerin getirilerine vergi muafiyeti sağlanması ile birlikte ilk yatırım fonları kurulmaya başlamıştır.

Buna göre bankaların yatırım fonu kurma nedenleri şöyle sıralanabilir;

a- Banka, fon’un yönetimi ve temsili ile fon’a tahsis ettiği donanım ve personel ile muhasebe hizmetleri karşılığı olarak her gün için, fon toplam değerinin %0.008 ile %0.015 (yüzbinde sekiz-onbeş) arasında bir orandan oluşan yönetim ücreti tahakkuk ettirmektedir. Bu ücret her ay sonunu izleyen bir hafta içinde bankaya ödenmektedir.

³⁴ SEZGİN, Umur, “Yatırım Fonları, Özellikleri ve Ülkemizdeki Uygulama Şekli”, **Para Sermaye Piyasası**, Ekim, 1989, s.15.

³⁵ AYPEK, Nevzat, “Kollektif Yatırım Kurumlarının Türkiye Uygulaması: Menkul Kıymetler Yatırım Fonu”, **Para Sermaye Piyasası**, Ekim, 1989, s.17.

b- Bankanın fondan elde ettiği portföy işletmeciliği kazancı vergi muafiyeti kapsamı içindedir.

c- Bankalar, yatırım fonlarını bir prestij olayı olarak görmekte, maddi boyuttan çok, iyi yönetilen bir yatırım fonunu doğal bir reklam aracı olarak algılamaktadır.³⁶

d- Yatırım fonlarının herhangi bir yatırım aracına bağlanmayarak likit halde duran paraları, bankada vadesiz mevduat şeklinde durmaktadır. Bu şekilde vadesiz hesaplarda kalan paraların dönüşümünden kazanılan bir gelir sözkonusudur.³⁷

e- Banka fonun kuruluşunda fona avans tahsis etmekte ve daha sonra da belli bir orandaki faizi ile birlikte geriye almaktadır. Yatırım fonu işletilmeye başladıktan sonra da çeşitli zamanlarda nakit sıkıntısı çekilmesi durumunda bankanın belirli bir faiz karşılığında fona kredi açması sözkonusu olmaktadır.

f- Banka, yatırım fonu portföyünden menkul kıymet alımında bulunarak kaynaklarını plase edebileceği bir alan açmış olmaktadır.³⁸

g- İlk zamanlarda az sayıda banka liderlik anlayışı içinde olmuş, diğer bankalar da rekabette geri kalmamak için yatırım fonu kurmuştur.

³⁶YALÇINKAYA, Hüseyin, "Yatırım Fonları ve Türk Sermaye Piyasası," **Para Sermaye Piyasası**, Ekim, 1989, s.22. Ayrıca bkz. **Türkiye'de Kaynak Aktarım Sürecinde Sermaye Piyasalarının Rolü: 1980 Sonrası Dönemin Bir Değerlendirilmesi**, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, No:17, Nisan, 1996, s.143.

³⁷TARGAN, Ünal, **a.g.m.**, s.93.

³⁸SEZGİN, Umur, **a.g.m.** s.16.

h- Şirketlerin borç senedi ihraç etmelerine aracılık eden banka, bu borçlanma senetlerini kurduğu yatırım fonuna aktarmaktadır. Bu olay bankanın kredi olarak kullanabileceği fonlarını artıracığı için rahatlamasına yol açacak, öte yandan şirketlerle çok yönlü ilişkiler kurulmasını sağlayacaktır. Sonuç olarak, bankanın karlılığı artacak ve finansman maliyetleri düşecektir.³⁹

B- Yatırım Fonu Kuruluş İşlemleri

1- Yatırım Fonlarının Kuruluşu

Yatırım fonu kurmak için kurucunun, yatırım fonu iç tüzüğünü hazırlayarak, bunun noterden tasdikli bir örneği ve kurulca belirlenecek diğer belgelerle birlikte, Sermaye Piyasası Kurulu'na izin için başvurması zorunludur. Bankanın, yatırım fonu kurmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurması halinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın görüşü alınır.

Sermaye Piyasası Kurulu; fonun kuruluşu, fonun asgari tutarı, fon türleri itibariyle portföylerinde bulundurabilecekleri kıymetleri ve portföy sınırlamaları, değerlendirme esasları, fon karının tespiti ve dağıtımını ile fonun maliyet ve yönetim ilkelerini, birleşmesini, sona ermesini ve tasfiyesini belirlemektedir.⁴⁰

2- Fon Kurma Limiti, Asgari Fon Tutarı ve Avans

Bankaların kurabilecekleri fonların, içtüzüklerinde belirtilen fon tutarlarının toplamı, Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilen bağımsız denetimden geçmiş son mali tabloda yer alan çıkarılmış sermaye veya

³⁹ERSEL, Hasan-SÜNGÜ, Sevtap, **Yatırım Fonları, Türkiye'de Olası İşleyiş Biçimleri ve Bazı Sorunlar**, Sermaye Piyasası Kurulu, Araştırma Raporu, Ankara, 1987, s.12.

⁴⁰3794 sayılı SPK, R.G., 29.04.1992, S.21227, md: 38.

ödenmiş sermaye ile genel kurulca onaylanan son mali tabloda görülen yedek akçelerin ve yeniden değerlendirme değer artış fonunun toplamından, varsa zararların indirilmesinden sonra kalan tutarın on katını aşamaz.⁴¹ Her bir fonun kuruluşta asgari tutarı 100.000.000.000.-(Yüz Milyar)TL'den az olamaz. Bu fon tutarı, her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme katsayısı oranı dikkate alınarak belirlenmektedir.

“Kurucu, yatırım fonunun kurulması için, içtüzükte öngörülen fon tutarının en az %20'si kadar avans tahsis eder. Söz konusu avans ile portföy oluşturulur ve katılma belgeleri kayda alınmaları ile ilgili prosedüre uygun bir şekilde halka arz yoluyla satılır.

Avans ve içtüzük hükümlerine göre hesaplanacak avans faizi, katılma belgelerinin satış hasılatından, iç tüzük hükümlerine göre kurucuya iade edilir.”⁴²

Özel fonlarda, fon başlangıç tutarının tamamının avans olarak tahsis edilmesi zorunludur.

3- Fon İçtüzüğü

Bir yatırım fonu içtüzüğünde aşağıda belirtilen unsurlar bulunmalıdır:⁴³

- a-Fonun adı, türü ve tipi,
- b-Kurucunun ünvanı ve adresi,
- c-Saklayıcı kuruluşun ünvanı ve adresi,
- d-Fon tutarı, pay sayısı ve fon süresi,

⁴¹ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 11.

⁴² a.g.t., md: 21.

⁴³ a.g.t., md: 17.

e-Avansın kurucu tarafından tahsis edilmesi ve geri alınması esasları ile avansa yürütülecek faizin hesaplanma yöntemi,

f-Fon türü ve tipi çerçevesinde yatırım yapılacak varlıklar ve portföy yönetim ilkeleri,

g-Katılma belgelerinin satışına ve geri satın alınışına ilişkin usul ve esaslar,

h-Portföyün yönetimine ve saklanmasına ilişkin esaslar,

ı-Portföyün değerlemesine ilişkin esaslar,

j-Fon varlıklarından yapılabilecek harcamalara ilişkin esaslar,

k-Fon gelir gider farkının katılma belgesi sahiplerine aktarılmasına ilişkin esaslar,

l-Fona katılma ve fondan ayrılma şartları,

m-Fonun tasfiye şekli.

Özel fonların içtüzük esasları Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenmektedir.

Fon içtüzüğü, katılma belgesi sahipleri ile kurucu ve saklayıcı kuruluş arasında, kurucu ve saklayıcının fon portföyünü inanca mülkiyet esaslarına göre saklayacağını, kurucunun vekalet akdi hükümlerine göre yöneteceğini konu alan genel işlem şartlarını içeren bir sözleşmedir.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uygun görülen fon içtüzüğü, notere onaylatılmasından sonra Sermaye Piyasası Kurulu'nca izin belgesinin verilmesinden itibaren 6 işgünü içinde kurucunun bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur.

Kurucu banka, haklı bir nedene dayanarak içtüzük değişikliği için Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurabilir. Sermaye Piyasası Kurulu bunun üzerine yaptığı incelemeler sonucu, gösterilen gerekçenin yeterli olmadığı ve gerçeği dürüst bir şekilde yansıtmayarak yatırımcının yanıltılmasına yol açacağı sonucuna varırsa, gerekçe göstererek içtüzük değişikliğine izin vermez.

Sermaye Piyasası Kurulu içtüzük değişikliğine izin verirse, banka, içtüzük değişikliğini ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilan ettirir. Yatırımcıların yatırım yapma kararını etkileyebilecek ve önceden bilgi sahibi olunmasının gerekli olduğu içtüzük değişiklikleri, ayrıca Türkiye çapında yayım yapan günlük en az iki gazetenin Türkiye baskısında ilan ettirilir ve yeni hususların yürürlüğe giriş tarihi 10 işgününden az olmamak üzere ilanlarda belirtilir. Türkiye çapında ilan hükmü Özel Fonlar için uygulanmaz.⁴⁴ Söz konusu gazeteler yayımı izleyen 6 işgünü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmek zorundadır.

Bir bankanın kurmuş olduğu yatırım fonu içtüzüğünün bir örneği sayfa 24'de gösterilmiştir.

4- Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Kurul Kaydına Alınması

Katılma belgelerinin ihracı ve kayda alınması için Sermaye Piyasası Kurulu'na yapılacak kayıt başvurusundan önce; fon içtüzüğünün kurucunun merkezine bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve TTSG'nde ilan edilmiş olması, kurucu tarafından fon kurulu üyeleri ve denetçisinin atanmış olması ve fon yönetim biriminin oluşturulmuş olması, fona,

⁴⁴ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 19.

kurucunun belirtilen tutarda avans tahsis edilmiş olması ve bu avans ile fon portföyünün oluşturulmuş olması gereklidir.⁴⁵

Banka, katılma belgelerini halka arzedeceği veya belirli kişi ve kuruluşlara tahsis ederek satacağını belirterek, bunu gerçekleştirmek zorundadır.

Fon içtüzüğünün tescilinden itibaren en geç üç ay içinde sayılan koşulları sağlayarak katılma belgelerinin kayda alınması için Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurmak zorundadır. Banka bu süre içinde başvuru yapmazsa, fon içtüzüğünün ticaret siciline tescilini iptal ettirmek zorundadır. Ayrıca tescilin iptaline ilişkin belgeler, iptalden sonraki 6 işgünü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilir.

Kurucu, fonun katılma belgelerinin kayda alınması talebini içeren bir dilekçe ekinde Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 23'ncü maddesinde belirtilen belgelerle Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurur.

Sermaye Piyasası Kurulu, başvuruları en çok 30 gün içinde sonuçlandırır.

Kurul yapılan başvuruları, izahnameyi içeren sirkülerin, fon ve halka arz olunacak katılma belgeleriyle ilgili, mevzuatın öngördüğü ve gerekli görülen bilgileri içerip içermediğini dikkate alarak kamunun aydınlatılması esasları çerçevesinde inceler ve katılma belgelerini kayda alır.⁴⁶

⁴⁵ a.g.t., md: 22.

⁴⁶ a.g.t., md: 29.

Sermaye Piyasası Kurulu yaptığı incelemeler sonucu, yapılan açıklamaların yeterli olmadığı ve gerçeği dürüst biçimde yansıtmayarak yatırımcının yanıltılmasına yol açacağı sonucuna varırsa, gerekçe göstererek, başvuru konusu yapılan katılma belgelerini kayda almaz.

Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22/b maddesi⁴⁷ uyarınca, katılma belgelerinin satışına müdahale ederek satış işlemlerini geçici olarak durdurabilir.

5- Katılma Belgeleri

Katılma belgesi, belge sahibinin kurucu ve saklayıcı kuruma karşı sahip olduğu hakları taşıyan ve fona kaç pay ile katıldığını gösteren kıymetli evrak niteliğinde bir senet olup, kaydi değer olarak tutulur.⁴⁸ Seri VII, No: 10 tebliği ile katılma belgelerinin kaydi değer olarak tutulması esası getirilmiştir. Bu suretle katılma belgelerinin fiziki olarak dolaşımı devreden çıkarılmıştır. Bu yolla da, karşılaşılan birtakım zorluklar ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Pay, yatırımcıların fona, fon toplam değerinin hangi oranında katıldıklarını gösteren birimdir.

Katılma belgeleri farklı oranlardaki payları ifade eder biçimde ihraç edilmektedir. Bunun amacı, her kesimden yatırımcının istediği tutarda katılma belgesi alabilmelerini sağlamaktır. Bazı yatırımcılar sadece bir kaç

⁴⁷ Sermaye Piyasası Kurulu'nun görev ve yetkilerinden biri de, "İhraç veya halka arzolanacak sermaye piyasası araçlarını Kurul kaydına almak ve kamu yararının gerektirdiği hallerde sermaye piyasası araçlarının halka arz ve satışını geçici olarak durdurmak"tır.

⁴⁸ a.g.t., md: 35.

payı ifade eden katılma belgesi almak isterken, bazıları da yüzbin, bir milyon gibi payları ifade eden katılma belgelerini almak istemektedirler.

İçtüzüklerinde kurucu dışındaki aracı kuruluşlarca serbestçe alım satımı öngörülen A tip yatırım fonlarının katılma belgeleri menkul kıymet sayılmaktadır.

Katılma belgesinde, fon içtüzüğün tam metni, kurucunun yetkili imzaları ve kurulca kayda alınma tarihi ve sayısı ile bu kayda alınmanın kamunun tekeffülü ve resmi teminat anlamına gelmeyeceği ibaresi yer alır.

Katılma belgeleri, temsil ettiği değerin tam olarak nakden ödenmesi şartıyla satılabilir.

Katılma belgelerinin itibari değeri yoktur. Fon pay değeri, fon toplam değerinin tedavüldeki katılma belgelerinin kapsadığı pay sayısına bölünmesiyle bulunur.

Gün sonunda belirlenen bir payın değeri, ertesi işgünü katılma belgelerinin alınıp satıldığı yerlerde açıkça görülebilecek biçimde asılan ilanlarla duyurulur. Bazı bankalar, pay değerlerini ATM makinaları ile de duyurmaktadır.

Portföyünün tamamı yabancı sermaye piyasası araçlarından oluşan yatırım fonları, katılma belgelerinin birim pay değerini, TCMB'nca alım satımı yapılabilen yabancı para cinslerinden hesaplamaktadır.

Katılma belgesi sahipleri, belgelerini fon içtüzüklerinde belirlenen esaslara göre fona iade etmek yoluyla istedikleri an paraya çevirebilirler. Bu iade değeri, katılma belgesinin o andaki rayiç değeridir. İchtüzükte hüküm bulunmak koşuluyla, fon kurucusu bankanın isteği ve İMKB'nın uygun görmesi üzerine katılma belgeleri borsada işlem görebilir.

Özel fon katılma belgeleri borsada işlem göremezler, bu katılma belgelerinden fona geri dönenler ancak başlangıçta içtüzükte belirlenen kişi ve kuruluşlara satılabilir.

Katılma belgesi sahibi, belgesini paraya çevirebilmek için en az iki işgünü önceden satış ihbar formunu düzenler. Katılma belgelerinin paraya çevrilmesinde ikinci günün pay değerleri esas alınmaktadır. Ancak her yatırım fonu, katılma belgelerinin geri alınışında satış ihbar formu düzenlenmesi şartını koymamaktadır.

Seri VII No:10 tebliği ile bankalara, içtüzüklerinde hüküm bulunması ve kurallarının belirlenmiş olması şartıyla, likit fonlar dışında kalan fonlarda, katılma belgelerinin tasarruf sahipleri tarafından fona geri satımında elde tutma süresine göre komisyon uygulanabilme olanağı getirilmiştir.

Kurucu dışındaki aracı kuruluşlarla, borsada işlem gören katılma belgeleri dışında kalan katılma belgelerinin aracılık amacıyla borsa dışında alım satımı, fonların içtüzüklerinde bu konuda hüküm bulunması ve borsa dışında alım satıma aracılık yapacak kuruluşun belirtilmesi koşuluyla mümkündür. Kurucu tarafından katılma belgelerin fon adına alım satımı esastır. Kurucu, borsada işlem gören katılma belgelerini ve özel fon

katılma belgelerini kendi adına alıp satamaz. Diğer katılma belgelerinin ise günlük olarak geri dönen miktarın en çok %10'u banka tarafından fon portföyüne alınabilir. Bu şekilde alınabilecek katılma belgelerinin toplamı, fonun toplam pay sayısının %10'unu aşamaz.⁴⁹

6- İzahname, Sirküler ve Katılma Belgelerinin Satışı

İzahname ve sirkülerin fon ve ihraca ilişkin olarak mevzuatın öngördüğü ve gerekli görülen bilgileri açıklıkla ortaya koyacak ayrıntıda düzenlenmesi, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenen asgari standartlara uygun olması, kayda alınma başvurusu sırasında Sermaye Piyasası Kurulu'nca istenecek ek bilgiler içermesi ve bilgi ve açıklamaların gerektiğinde belgeye dayandırılması zorunludur.⁵⁰

Sermaye Piyasası Kurulu'nca onaylanmış izahname, kayıt belgesi tarihinden itibaren 15 gün içinde kurucunun merkezinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve TTSG'nde ilan ettirilir. Tasarruf sahiplerine yayımlanacak sirkülerde izahnamenin tescil tarihinin belirtilmesi zorunludur.

Özel fonlarda TTSG'nde ilan edilen izahname ayrıca içtüzükte belirlenen kişi ve kuruluşlara iadeli taahhütlü olarak posta yoluyla 6 işgünü içinde gönderilmektedir.

İzahnamenin tescilini izleyen 10 iş günü içinde sirküler, sirküler tebliğinin 14'üncü maddesindeki esaslar çerçevesinde tespit edilmiş günlük gazetelerde ilan edilir. Katılma belgeleri, sirkülerin ilanından sonra,

⁴⁹ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 39.

⁵⁰ a.g.t., md: 29.

bu sirkülerdeki esaslar çerçevesinde ve belirtilen tarihten başlayarak, ilan edilen yer ve tarihlerde yatırım fonlarına ilişkin esaslar tebliğinin 36'ncı maddesi ikinci fıkrasına göre hesaplanan fiyattan tasarruf sahiplerine sunulur.⁵¹

Özel fonlarda, izahnamenin tescil ve TTSG'nde ilanından sonraki 10 işgünü içinde, katılma belgeleri, başlangıçta belirlenen kişi ve kuruluşlara satılır ve sonuçları 6 işgünü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na bildirilir.

İzahname, yatırım fonlarının kuruluşu hakkında, fona ilişkin olarak açıklanması gereken her türlü bilginin yer aldığı belgedir. İzahnamede; ilgili yatırım fonunun kurulmuş olduğunun duyurulmasından sonra, fon ve katılma belgeleri hakkında bilgiler, katılma belgesi sahiplerinin hakları, fonun yatırım politikası, fon yönetimi hakkında bilgiler ve katılma belgesi metni yer almaktadır.

Sirküler ise, izahnamenin özeti niteliğindedir ve gazetelerde ilan edilmektedir.

Katılma belgelerinin halka arzı nedeniyle, bu belgeleri ve fonu tanıtmak ve satışı sağlamak amacıyla, yapılacak ilan ve reklam metinleri yayım tarihinden en az 2 işgünü önceden Sermaye Piyasası Kurulu'na sunulur. İlan, reklam ve her türlü açıklamalarda izahname ve sirkülerde yer alan bilgilere aykırı düşecek herhangi bir bilgiye yer verilemez.⁵²

⁵¹ a.g.t., md: 31.

⁵² a.g.t., md: 34.

Söz konusu metinlerde, halka arza ilişkin izahnamenin temin edileceği yerler ile tasarruf sahipleri için yayımlanacak sirkülerin ilan edildiği gazeteler ve tarihleri belirtilir. Sirküler yayımlanmadan önce Sermaye Piyasası Kurulu'nca onaylanmış izahname bilgileri çerçevesinde, kayda alınma tarihinden itibaren mali nitelikli bilgiler içermeyen ilan ve reklamlara başlanabilir. Mali nitelikli bilgileri içeren ilan ve reklamlar, en erken sirkülerin ilan tarihinde, sirkülerin yayımlandığı gazetelerde yayınlanmak kaydıyla başlayabilir. Özel fonlar, halka arza ilişkin ilan ve reklam veremezler.⁵³

Bir yatırım fonu katılma belgesi örneği sayfa 32'de, katılma belgelerinin ihracına ilişkin izahnameyi içeren sirküler örneği ise sayfa 33'de verilmiştir.

⁵³ a.g.t., md: 34.

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

YEDİNCİ YATIRIM FONU

100000 Katılma Payını Temsil Eden

Hamiline Yazılı

KATILMA BELGESİ

Bu Katılma Belgesi, belge sahibinin yönetici Bankaya karşı sahip olduğu hakları taşımakta ve Fon'a kaç hisse ile katıldığı göstermektedir.

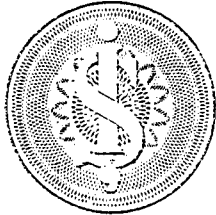
Sermaye Piyasası Kurulu'nun 25 Şubat 1993 tarih ve 584/OFD/250 sayılı izni ile kurulan TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş. YEDİNCİ YATIRIM FONU'nun 25 Şubat 1993 tarihinde tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin 1 Mart 1993 tarih ve 3231 sayılı nüshasında ilan edilen Fon içtüzüğü'nün tam metni arka sayfada yer almaktadır.

Bu katılma belgesi Sermaye Piyasası Kurulu'nca 02.04.1993 tarih ve KB.83/200 sayılı ile kayda alınmıştır. Ancak bu kayda alma, katılma belgelerinin ve Fon'un Kurul veya Kamuca tekeffülü anlamında değildir.

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

1. Genel Müdür Yardımcısı

Genel Müdür

YAPI ve KREDİ BANKASI A.Ş. YEDİNCİ MENKUL KIYMETLER YATIRIM FONU KATILMA BELGELERİNİN İHRACINA İLİŞKİN İZAHNAMEDİR.

Bankamızca, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 35 ila 44 maddelerine dayanılarak ve katılma belgelerinde yazılı içtuzuk hükümlerine göre yönetilmek üzere, halktan katılma belgeleri karşılığı toplanacak paralarla, katılma belgesi sahipleri hesabına riskin dağıtılması ilkesi ve inanca mulkiyet esaslarına uygun olarak menkul kıymet portföyü işletmek amacıyla T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının 12.12.1988 tarih ve BAK-III-I 5400-92890 sayılı izni ile kurulmuş YAPI ve KREDİ BANKASI A.Ş. Yedinci Menkul Kıymetler Yatırım Fonu katılma belgelerinin halka arzına dair izahnamedir.

Fon'a işiraki sağlayan katılma belgelerinin halka arz yoluyla satışı, Sermaye Piyasası Kurulu'nun 23.12.1988 tarih ve KB-18/678 sayılı iznine dayanmaktadır. Ancak bu iznin, Fon'un ve katılma belgelerinin, Kurul veya Kamuca teklifli anlamına gelmez.

I. FON VE KATILMA BELGELERİ HAKKINDA BİLGİLER

1. Fon'un Süresi : Süresizdir.
Tutar : 5.000.000.000.-TL
Pay Sayısı : 500.000 (Beşyüzbin adet)

2. Fon İhtüzüğü'nün Tescil Tarihi ve Numarası:
Katılma belgelerinde tam metni bulunan Fon İhtüzüğü İstanbul İli Ticaret Sicili Memurluğu'na 13.12.1988 tarihinde 32736 - 16978 sayılı sicil numarası altında kaydedilmiştir.
3. Fon Toplam Değeri:
13.12.1988 tarihi itibarıyla 4.961.304.487.-TL, 19.12.1988 tarihi itibarıyla 4.706.540.040.-TL olup, bu değerleri oluşturan kalemlerin değeri aşağıda verilmiştir.

	FON TOPLAM DEĞERİ			
	13.12.1988	19.12.1988		
	TUTARI (TL)	ORANI (%)	TUTARI (TL)	ORANI (%)
I- Fon Portföy Değeri (+)	4.955.197.463	99,88	4.772.604.934	101,40
II- Diğer Varlıklar (+)	44.802.537	0,90	44.802.537	0,95
Nakit				
III- Borçlar (-)	38.695.513	0,78	110.867.431	2,35
Toplam:	4.961.304.487	100,00	4.706.540.040	100,00

19.12.1988 tarihi itibarıyla 110.867.431.-TL'lik borç Fon İhtüzüğü'nün 10.3'üncü maddesine göre tahakkuk ettirilen noter ücreti, avans faizi ve sair masraflar olup, hesap dönemi içinde Fon tarafından yüklenilecek diğer giderler Fon İhtüzüğü'nün 10.3'üncü maddesine göre şöyledir:

- a) Sigorta giderleri,
b) İlan, reklam ihraç ve pazarlama giderleri (Bu giderler toplamı Fon'un her hesap dönemi başındaki toplam değerinin % 2'sini geçmez),
c) Aracı kurumlara ve borsaya ödenen ücret ve komisyonlar,
d) MKTF (Menkul Kıymetler Tanzım Fonu) kesintileri,
e) Alınan kredilerin faiz ve diğer giderleri,
f) Fon üzerinde kalan vergi ve benzerleri,
g) 10.4'üncü maddeye göre ödenen ücret.

h) Bağımsız denetim kuruluşlarına ödenen denetim giderleri.

Ayrıca, Fon İhtüzüğü'nün 4.4'üncü maddesine göre, Fon'a Banka tarafından tahsis edilen avans üzerinden 13.12.1988 tarihinden katılma belgelerini halka arz edeceği ilk güne kadar geçen süre için yıllık % 85 oranında faiz tahakkuk ettirilecektir. Söz konusu faiz, satışın ilk günü Fon toplam değerinden düşülerek katılma belgelerinin fiyatı bulunacaktır.

4. Fon Portföy Değeri:

13.12.1988 tarihi itibarıyla 4.955.197.463.-TL, 19.12.1988 tarihi itibarıyla 4.772.604.934.-TL olup, bileşimi aşağıda verilmiştir.

Menkul Kıymetin Türü	13.12.1988		19.12.1988	
	TUTARI (TL)	ORANI (%)	TUTARI (TL)	ORANI (%)
1. Hazine Bonosu	190.000.000	03,83	191.414.947	4,01
2. Döviz Endeksli Tahvil	4.765.197.463	96,17	4.581.189.987	95,99
Toplam:	4.955.197.463	100,00	4.772.604.934	100,00

5. Katılma Belgelerinin Değerinin Tespiti:

Katılma belgelerinin itibari değerleri söz konusu olmayıp günlük fiyatları; Fon toplam değerinin, dövizimdeki pay sayısına bölünmesi ile bulunan bir pay değerinin, katılma belgesinin temsil ettiği pay sayısı ile çarpılması sonucu tespit edilir. Ayrıca, İhtüzüğü'nün 10.2'nci maddesine göre, katılma belgelerinin satışında birde satış oranında komisyon alınacaktır.

II. KATILMA BELGESİ SAHİPLERİNİN HAKLARI

1. Fon Kârına İştirak Şekli:
Fon'da oluşan kâr, katılma belgelerinin, İhtüzüğü'nün 8. maddesinde belirtilen usullere göre tespit edilen günlük fiyatlara yansıtıldığından, hesap dönemi sonunda ayrıca kâr dağıtılması söz konusu değildir. Katılma belgesi sahipleri, herhangi bir işgünü, belgelerini Fon'a geri satmakla, belgeyi ellerinde tuttukları sürece Fon'da oluşan kârın pay almış olurlar.
2. Fon'dan Aynılma:
Katılma belgesi sahipleri, belgelerini ilan edilen günlük fiyatları üzerinden Fon'a satmakla, her zaman Fon'dan aynılabirler. Aynı şekilde katılma belgeleri tekrar satın alınarak Fon'a yeniden katılmak mümkündür.
3. Tasfiye Sonucuna İştirak:
Fon'un tasfiyesi halinde, tasfiye sonucunda kalan mal varlığı, katılma belgesi sahiplerine payları oranında dağıtılır.

III. HALKA ARZLA İLGİLİ BİLGİLER

1. Satışın Başlangıç Tarihi ve Ödeme Şekli:
Katılma belgeleri, 28.12.1988 tarihinden itibaren bedelleri nakden ve peşinen tahsil edilmek suretiyle, satış günündeki değerleri üzerinden satışa sunulacaktır.
2. Satışın Yapılacağı Ana Şubelerimiz:
İstanbul : Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Menkul Değerler Merkezi Halaskargazı Rumeli Cad. No. 85 Kat: 2 Osmanbey-İSTANBUL
Ankara : Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Kızılay Şubesi Menkul Değerler Birimi ANKARA
İzmir : Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Kordon Şubesi Menkul Değerler Birimi İZMİR
Adana : Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Adana Şubesi Menkul Değerler Birimi ADANA

- 2.1. Ve tüm Yapı ve Kredi Bankası şubeleri.
3. Katılma Belgesi Fiyatları ile Pay Değerinin Günlük Olarak İlan Edileceği Şubelerimiz:
2. maddedeki şubelerdir.

Yatırım fonu sirküler örneği.

İKİNCİ BÖLÜM

YATIRIM FONLARININ YÖNETİMİ

Kurucu banka, riskin dağıtılması ve inançlı mülkiyet esaslarına göre fonu, belge sahiplerinin haklarını koruyacak şekilde yönetmek ve temsil etmek zorundadır.

Fon portföyündeki varlıklar, saklayıcı nezdinde yapılacak bir sözleşme çerçevesinde saklanmaktadır. Fon portföyündeki yabancı menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçları, altın ve diğer kıymetli madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarının saklanmasına ilişkin usul ve esaslar ilgili fonun içtüzüğünde belirtilir.⁵⁴

Yatırım fonlarının portföylerinde bulunan varlıklar, İMKB Takas ve Saklama Bankası'nda saklanmaktadır.

Fon portföyündeki varlıkların saklanmasına ilişkin sözleşmenin esaslarını İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. belirlemektedir. Fon portföyündeki varlıkların Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenmiş bir kuruluştaki saklanması halinde, buna ilişkin sözleşme esaslarını Sermaye Piyasası Kurulu belirlemektedir. Yapılan saklama sözleşmesinin bir örneği, sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren 6 işgünü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmesi gerekmektedir.⁵⁵

⁵⁴ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 8.

⁵⁵ a.g.t., md: 14.

A- Fon Yönetim Kurulu

Yatırım fonunu kuran banka, fon yönetimi işlemlerini gerektiği gibi yerine getirebilmek için, yönetimdeki bütün fonlara hizmette bulunmak üzere “fon yönetim kurulu”(fon kurulu) oluşturmaktadır. Bu yönetim kurulu, bankaların Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri doğrultusunda oluşturdukları, menkul kıymetler departmanı içinde yer almaktadır.

“Banka, kendi adına fonla ilgili işlemleri yürütmek üzere her bir fon için, en az üç kişiden oluşan bir fon kurulu ve en az bir denetçi atar. Fon kurulu üyeliklerine ve denetçiliğine banka dışından atama yapılabilir. maktadır.

Bankanın görevlendirdiği fon kurulu üyelerinin ve denetçilerinin yüksek öğrenim görmüş, sermaye piyasası alanında en az beş yıllık tecrübeye sahip bulunması ve faaliyet izinlerinden birinin veya birden fazlasının sürekli veya geçici olarak kaldırılmasında yada borsa üyeliğinden geçici veya sürekli olarak çıkarılmış kuruluşlarda sorumluluğu tespit edilmiş bulunan kişilerden olmaması gereklidir.”⁵⁶

Fonla ilgili işlemlerin iyi bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, bir bankanın kurmuş olduğu bütün yatırım fonlarında görev almak üzere bir fon hizmet birimi oluşturulur.

Oluşturulan bu hizmet biriminde şu unsurlar bulunmak zorundadır.⁵⁷

a-Her yatırım fonu için, fon kurulu olmak için gerekli şartları taşıyan ve tam zamanlı olarak görev yapacak olan fon yönetim müdürleri,

⁵⁶ a.g.t., md: 12.

⁵⁷ a.g.t., md: 12.

b-Fon işlemleri için gerekli mekan, teknik donanım ve muhasebe sistemi için yeterli sayıda personel.

B- Yatırım Fonlarının Yönetiminde Uygulanacak Usul ve İlkeler

Tüzel kişiliği olmayan fonun belge sahiplerinin haklarını koruyacak şekilde, yönetim ve temsilinden; Sermaye Piyasası Kanunu gereğince banka sorumludur. Fon'un işlemlerinden dolayı belge sahiplerine ve üçüncü kişilere karşı sorumluluk bankaya aittir.

Yatırım fonlarının mal varlıkları, bankanın Sermaye Piyasası Kurulu'ndan, tebliğlerden ve fon içtüzüğünden doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi ve sorumluluğunu karşılaması dışında herhangi bir amaçla kullanılamaz. Fon mal varlığının rehnedilmesi, teminat olarak gösterilmesi ve üçüncü kişiler tarafından haczedilmesi olanaksızdır.⁵⁸

Fon işlemlerinin yürütülmesi için gerekli personel ve donanım, bankaca sağlanmakta ve fondan harcama yapılmamaktadır. Buna karşılık banka, fonun yönetim ve temsili ile muhasebe hizmetleri karşılığı olarak her gün için fon toplam değeri üzerinden bir yönetim ücreti tahakkuk ettirir ve bu ücreti her ay sonunu izleyen bir hafta içinde tahsil eder.

Banka, Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin alarak, ancak istisnai durumlarda fon varlığının %10'unu geçmemek üzere fon'a kredi sağlayabilir. Bu kredinin alınması ve ödenmesi hakkında Sermaye Piyasası Kurulu'na bilgi verir.

⁵⁸ a.g.t., md: 40.

Fonun yönetiminde siyasi, ekonomik olayları, sermaye piyasasındaki değişimleri yakından takip ederek uygun zamanda pozisyon alınarak, likidite durumu iyi ayarlanabilir ve risk en az düzeyde tutulabilir.⁵⁹

Fon yönetim ilkeleri, fon mal varlıklarının korunması ve çoğunlukla risk dağıtımına ilişkin esaslardan oluşmaktadır. Yatırım fonlarının yönetimine ilişkin ilkeler “Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği’nin” 41’inci maddesinde yer almıştır. Bu ilkeler aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Banka, yönetimindeki her fonun çıkarını ayrı ayrı gözetir, birini diğeri aleyhine kullanamaz. Yönetimindeki yatırım fonları veya diğeri müşterileri arasında müşterilerinden biri veya yatırım fonlarından biri lehine, diğeri aleyhine sonuç verebilecek işlemlerde bulunamaz.⁶⁰ Çünkü her fonun yatırımcıları farklı kişilerden oluşmaktadır. Amaç bütün fonlardaki katılma belgesi sahiplerinin haklarını korumaktır.

Banka, yatırım fonuna ilişkin işlemlerini objektif bilgi ve belgelere dayandırmak ve içtüzüğünde yer alan yatırım ilkelerine uymak zorundadır. Bu objektif bilgi ve belgelerle fon portföyü ile ilgili alım satım kararlarına dayanak oluşturan araştırma ve raporların en az 5 yıl yönetici banka tarafından saklanmak zorundadır.

Borsada işlem gören varlıkların alım satımlarının borsa kanalıyla yapılması zorunludur. Fon adına katılma belgelerinin alım satımı nedeniyle, İMKB Tahvil ve Bono piyasasından aynı gün valörü ile aynı gün valörlü işlem saatleri dışında fon portföyüne alım veya fon portföyünden

⁵⁹ TEVFİK, Gürman, “Güvenilir Yönetim Önemli”, *Ekonomik Trend*, 5 Mart 1995 s.16.

⁶⁰ a.g.t., md: 41/a.

satım zorunluluğu bulunuyorsa, İMKB'nca belirlenen işlem kurallarına uyulması şarttır. Banka, fon portföyüne hisse senedi alım satım işlemlerinde, işlemi gerçekleştiren aracı kuruluşun, fonu temsil eden müşteri numarasıyla İMKB'nda işlem yapmasını temin etmek zorundadır.⁶¹

Yatırım fonlarının portföyüne rayiç bedelin üzerinde alım ve portföyden rayiç bedelin altında satım yapılamaz. Rayiç bedel borsada işlem gören yatırım araçları için borsa fiyatı, borsada işlem görmeyen yatırım araçları için ise işlem gününde fon lehine alımda en düşük, satımda en yüksek fiyattır.

Yönetici banka, fon adına yaptığı alım satım işlemlerinden dolayı herhangi bir ihraççı veya aracı kuruluştan kendi lehine bir çıkar sağlıyorsa, bu durumu açıklamak zorundadır.

Banka birden fazla fon kurup yönetebilir. Kurucu yönettiği her fonun varlıklarını kendi varlıklarından ayrı ve özel hesaplarda izler ve bunlar için ayrı ayrı muhasebe kayıtları tutar.

Kurucu banka, herhangi bir şekilde kendisine ve üçüncü kişilere çıkar sağlamak amacıyla yatırım fonunun portföyünde bulunan varlıkların alım satımını yapamaz. Fon adına vereceği emirlerde gerekli özen ve basireti göstermek zorundadır. Fon adına yapılan alım satımlarda, sözleşme ile belirlenecek genel fon stratejilerine ve kurucunun genel kararlarına uyulur.⁶²

⁶¹ a.g.t., md: 41/c.

⁶² a.g.t., md: 41/e.

Banka tarafından, yatırım fonunun daha önceden saptanmış belirli bir getiri sağlayacağına dair yazılı yada sözlü bir şekilde garanti vermesi yasaklanmıştır.

Kurucu banka, fon kurulu üyeleri, yönetici ve fonların yönetimi ile ilgili olarak meslekleri nedeniyle veya görevlerini yerine getirmeleri sırasında bilgi sahibi olabilecek durumda olanlar, bu bilgileri kendileri veya üçüncü bir tarafın çıkarı doğrultusunda kullanamazlar.⁶³

Yatırım fonlarının portföyüne, riskten korunmak amacıyla opsiyonlar dahil edilebilir. Ancak bu işlemler için prim olarak ödenen ücret toplamı fon portföy değerinin %5'inden fazla olamaz.⁶⁴

Opsiyon, herhangi bir yatırım aracını, fiyatı bugünden sabitlenmek koşuluyla, ileri bir vadede satmak yada satın almak üzere alıcı ve satıcı arasında yapılan bir anlaşmadır.⁶⁵

Yabancı menkul kıymetler fonları, portföylerini kur risklerinden korumak amacıyla, portföydeki yabancı döviz cinsinden menkul kıymetlerin değerini aşmayacak şekilde ait olduğu döviz cinsi üzerinden döviz forwart kontratı ve döviz opsiyon işlemleri yapabilmektedir.⁶⁶

⁶³ a.g.t., md: 41/g.

⁶⁴ a.g.t., md: 43/a.

⁶⁵ Ayrıntılı bilgi için bakınız: ÖNCE, saime, **Türev Ürünlerin Muhasebe Sorunları ve Bankalar İçin Muhasebeleştirilme Şekilleri**, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, No: 192, Eskişehir, 1995, s.34.

⁶⁶ a.g.t., md: 43/b.

Forwart kontratların konusunu oluşturan forwart işlemleriyle, alıcı ve satıcı tamamıyla kendilerinin önceden belirledikleri şartlara bağlı olarak, ileride fiziki teslimi gerçekleştirmek üzere alım satım yapmaktadırlar.⁶⁷

Yalnızca A tipi yatırım fonları, katılma belgelerinin geri dönüşlerinde oluşabilecek nakit gereksinimini karşılamak amacıyla, portföylerinde yer alan repo işlemine konu olabilecek menkul kıymetlerin rayiç değerinin %10'una kadar İMKB repo ve ters repo piyasasından repo yapabilmektedir.⁶⁸

Repo işlemine konu olan menkul kıymetler; devlet tahvilleri, hazine bonoları, banka bonoları ve banka garantili bonolar, kamu ortaklığı idaresi ve toplu konut idaresince ihraç edilen borçlanma senetleriyle, mahalli idareler ve bunlarla ilgili idare, işletme ve kuruluşların ihraç ettikleri borçlanma senetleri ve borsada tescil edilmiş diğer borçlanma senetleridir.

Hisse senedi fonları, içtüzüklerinde hüküm bulunmak koşulu ile birim katılma belgesi fiyatının değer artış oranı bir gün önceki değerine göre %2 veya daha fazla olduğunda, %2'yi aşan kısmı; birim katılma belgesi fiyatının değer azalış oranı bir gün öncesine göre %2 veya daha fazla olduğunda, %2'yi aşan değer azalışını karşılamak üzere ihtiyat olarak ayrılabilir. Ayrılacak olan ihtiyat tutarı, fon portföy değerinin %10'unu geçemez ve ayrılan bu ihtiyatlar, günlük olarak ilan edilmek zorundadır.⁶⁹

⁶⁷KARSLI, a.g.e., s.233. Ayrıca bkz. GÜCENME, Ümit, **Türkiye'de Sermaye Piyasasında Son Gelişmeler**, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, No: 181, Ankara, 1994, s.45.

⁶⁸ a.g.t., md: 43/c.

⁶⁹ a.g.t., md: 44.

C- Fon Portföyünün Oluşturulması ve Menkul Kıymet Hareketleri

Bilindiği gibi Türkiye’de yatırım fonlarının kurulabilmesi için, banka tarafından fona başlangıç tutarı kadar avans tahsis edilmektedir. Kurucu banka, yatırım fonuna tahsis ettiği bu avans ile fonun portföyünü biraz sonra açıklanacak olan kurallar doğrultusunda oluşturmaktadır. Fon portföyü oluşturulduktan sonra basılan katılma belgeleri halka arz yoluyla satılmaktadır. Kurucu, katılma belgelerinin satış hasılatından elde edilen paralarla fon’a verdiği avansı geri alır. Katılma belgelerinin satış hasılatının fon’a tahsis edilen avansı karşılamaya yetmemesi durumunda banka, avansın geri ödenemeyen kısmından tek taraflı olarak vazgeçer. Banka, bir yıl vadeli mevduata uygulanan faiz oranından fazla olmamak üzere belirlenen bir faiz oranını avans faizi olarak almaktadır. Faizin hesaplanmasında kullanılan süre, avansın verilmesi ile katılma belgelerinin halka arzına başlanan güne kadar geçen süredir. Ancak alınacak faiz miktarı; fon portföyünün oluşturulduğu tarih ile katılma belgelerinin halka arz edildiği tarih arasındaki fon portföy değerindeki artıştan, katılma belgelerinin halka arz edildiği güne kadar yapılan tüm giderler düşüldükten sonra kalan tutarı geçememektedir. Bunun nedeni de; yapılan giderler ve alınacak avans faizi toplamının, belirtilen süredeki fon portföy değerindeki artıştan fazla olması sonucu; halka arz gününde fon tutarının başlangıç tutarının altına inmesini önlemektir.

Fon yöneticisi, portföyü oluştururken, yatırım yapacağı sermaye piyasası araçlarının seçiminde; nakde dönüşümü kolay, riski az kıymetleri tercih etmektedir. Yönetici, fon tutarını gözönünde bulundurarak, önce hangi yatırım araçlarına yatırım yapacağını belirler. Fonun ne kadarlık

tutarının hisse senetleri, kamu veya özel kesim borçlanma senetleri veya diğer yatırım araçlarından oluşacağı kararlaştırılır.

Yönetici bu yatırım araçlarını seçerken bazı unsurları gözönünde bulundurmak durumundadır. Önce ekonomik ve sosyal durum, endüstri kolları, siyasi ve ekonomik olayların sermaye piyasalarına olan etkileri ve yatırım yapılacak olan şirketlerin durumları incelenir.

Hisse senetlerinin portföye alımını yaparken; hisse senedini alacağı şirketlerin mali durumu üzerinde incelemeler yapar. Bu şirketlerin son yıllar içinde gösterdiği karlılık performansı, gelecekteki büyüme olanakları ve Fiyat-Kazanç oranları gibi unsurlar incelenir. Bono, tahvil ve diğer borçlanma senetlerinde ise, söz konusu yatırım araçlarının faiz getirileri ile piyasa faiz oranı ve beklenen enflasyon oranı gibi konular gözönünde bulundurulur.

Yatırım fonu yöneticisi, fonun portföyünü oluştururken bazı kısıtlamalar içindedir. Portföy oluşturulurken gözönünde bulundulacak sınırlamalar şöyle sıralanabilir:

i-Kurucu ve yönetici bankanın, sermayesinin %10'undan fazlasına sahip olan kamu kuruluşları dışında kalan hissedarlarının; yönetim kurulu başkan ve üyelerinin; genel müdür ve genel müdür yardımcılarının; ayrı ayrı yada birlikte sermayesinin %20'sinden fazlasına sahip oldukları ortaklıkların menkul kıymetlerinin toplamı, yatırım fonu portföy değerinin %20'sini aşmamaktadır.⁷⁰ Ancak iştirak fonları bu hükmün dışında bırakılmıştır. Bu sınırlamanın amacı, fonun kötüye kullanılmasını

⁷⁰ a.g.t., md: 42/e.

önlemektir. Kamu kuruluşlarının bu sınırlama dışında bırakılmasının nedeni, bu kuruluşların desteklenmesini sağlamaktır.⁷¹

ii-Yatırım fonları, portföy değerlerinin %10'undan fazlasını bir ortaklığın menkul kıymetlerine yatıramazlar.⁷²

iii-Kurucunun doğrudan ve dolaylı iştiraklerince çıkarılmış menkul kıymetlerin toplamı, fon portföyünün %20'sini geçemez.⁷³ Ancak bu durum, iştirak fonları için geçerli değildir.

iv-Yatırım fonu, tek başına hiç bir ortaklıkta sermayenin yada tüm oy haklarının %9'undan fazlasına; bir kurucunun yönetimindeki yatırım fonları ise toplu olarak, hiç bir ortaklıkta sermayenin yada tüm oy haklarının %20'sinden fazlasına sahip olamazlar.⁷⁴

v-Yatırım fonlarının portföyüne İMKB'na kote edilmiş varlıkların alınması esastır. Ancak, bankanın borsa dışında halka arzına aracılık ettiği menkul kıymetlerin, borsaya kote edilmesi şartıyla, ihraç miktarının en fazla %10'u ve fon portföy değerinin en fazla %5 oranında yatırım yapılabilmektedir.

Merkez Bankası tarafından düzenlenen ihalelerden ve Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan halka arzlardan ihale veya ihraç fiyatlarıyla fon portföyüne menkul kıymet alınabilir. Bu duruma konu olan menkul kıymetlerin İMKB'na kote ettirilmeleriyle birlikte alış fiyatları

⁷¹ ÜNAL, Targan, a.g.e., s.86.

⁷² a.g.t., md: 42/a.

⁷³ a.g.t., md: 42/f.

⁷⁴ a.g.t., md: 42/b.

tescil ettirilir.⁷⁵ Bu durumdaki menkul kıymetler fon portföy değerinin %10'unu aşabilir.

vi-Yatırım fonu portföyüne, kurucu bankanın hisse senedi, tahvil ve diğer borçlanma senetleri satın alınamaz.⁷⁶

vii-Kurucu bankanın doğrudan ve dolaylı iştiraklerince kurulmuş fonlarının katılma belgeleri ile ortağı oldukları yatırım ortaklıklarının hisse senetleri dışında olmak ve içtüzüklerinde belirtilmek koşuluyla, farklı türlerdeki diğer yatırım fonlarının katılma belgeleri ve yatırım ortaklıklarının hisse senetleri fon portföyünün %10'una kadar portföye alınabilir. Portföye alınan katılma belgelerinin toplam tutarı, bu belgeleri çıkaran fonun toplam pay sayısının %20'sini aşamaz.⁷⁷ Bu hüküm, yatırım fonları için önemli bir gelişme sayılabilir. Çünkü, Seri VII No:10 tebliğinden önce bir yatırım fonu, bir başka yatırım fonunun katılma belgelerini alamamaktaydı.

viii-Yatırım fonu portföyündeki varlıkların değerinin, fiyat hareketleri ve rüçhan haklarının kullanılması nedeniyle, fon içtüzüklerinde ve Seri: VII No: 10 tebliğinde belirtilen alt ve üst sınırların altına inmesi halinde, oranın en geç 30 gün içinde içtüzükte ve tebliğde belirtilen sınırlara çıkarılması gerekmektedir.⁷⁸

Ancak bu durum ortaya çıktığında, bazı yatırım araçlarını fon portföyünden çıkarmanın olanaksız olması veya büyük miktarlarda zarar

⁷⁵ a.g.t., md: 42/c.

⁷⁶ a.g.t., md: 42/d.

⁷⁷ a.g.t., md: 42/g.

⁷⁸ a.g.t., md: 42/h.

ortaya çıkacağıının belirlenmesi durumunda 30 günlük süre Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uzatılabilmektedir. Ancak, bu ek süre sonunda Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurmayan veya süre verilmesi Sermaye Piyasası Kurulu'nca uygun bulunmayan fonların türleri Sermaye Piyasası Kurulu'nca resen değiştirilmektedir. Fonun türü değiştikten sonra ise bu durum, Sermaye Piyasası Kurulu'nca kamuoyuna ilan ettirilir.

ix-Yatırım fonları açığa satış ve kredili menkul kıymet işlemi yapamaz.⁷⁹ Ayrıca fon portföyündeki menkul kıymetler herhangi bir şekilde ödünç verme işleminde kullanılamaz.

x-Portföyünün tamamı Türk Parasını Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'ın⁸⁰ 15'inci maddesi çerçevesinde alım satımı yapılabilen Sermaye Piyasası araçlarından oluşan yatırım fonu katılma belgelerinin alım satımı, Türkiye'de yerleşik kişilere pay değerlerinin T.C. Merkez Bankası'nın ilan etmiş olduğu döviz alış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilmesi ile bulunacak değerden, yurt dışında yerleşik kişilere ise döviz cinsinden yapılmaktadır.⁸¹

Açıklaması yapılan bu sınırlamalar ile;

i-Portföye tahsis edilen kaynakların gereğinden fazla risk altında bırakılması ve kötüye kullanılması,

ii-Fonun, bankanın hissedarlarından birini finanse etmesi,

iii-Tahsis edilen sermayenin bir bankanın yada banka sahiplerinin iştiraklerinin finansmanında kullanılması,

⁷⁹ a.g.t., md: 42/1.

⁸⁰ R.G., 11.08.1989, S.20249.

⁸¹ TEVFIK, *Dünyada ve Türkiye'de....* s.41

iv-Fon varlıklarının, kurucunun veya ortaklarının yeni şirketler kurmaları için kaynak sağlanmasında kullanılması,

v- Fon yöneticilerinin belirli şirketlerin hisse senetleri üzerinde yoğunlaşarak o şirketlerin yönetiminde söz sahibi olma isteği,

vi- Sayılan nedenlerden dolayı, risk dağıtım ilkesinin zedelenmesi ve küçük yatırımcı fonlarıyla kurulan fon portföyünün, risklerle karşı karşıya kalması, önlenmek amaçlanmıştır.

Yönetici, fon portföyünü oluşturduktan sonra, yatırım fonundan beklediği amaçlar doğrultusunda, portföyden satışlar ve portföye alımlar yapar. Örnek olarak; hisse senetlerinden temettü geliri hedefliyorsa, bunları elinde tutarak temettü geliri elde edeceği günü bekler. Spekülasyon amacı güdüyorsa, bunlardaki fiyat hareketlerini takip eder. Portföydeki bir hisse senedinin fiyatı yükselmiş ve daha fazla yükselmesi beklenmiyorsa elinden çıkarır. Portföyde olmayan, düşüşü görülen ve daha fazla düşmeyerek yükselmesi beklenen bir hisse senedi portföye alınır.

Borçlanma senetlerinde vade bitiminde işleyen faiz ve anapara tahsil edilir. Yeniden portföye alınacak borçlanma senetlerinin faiz getirilerinin yüksek olmasına dikkat edilir. Uygulamada, bu borçlanma senetlerinin çok büyük bir kısmının hazine bonosu ve devlet tahvilleri olduğu görülmektedir.

D-Yatırım Fonlarının Sona Ermesi

Yatırım fonlarının sona erme nedenleri Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 53'üncü maddesinde belirtilmiştir. Bunlar;

i-Kurucu bankanın iflası veya tasfiyesi halinde, Sermaye Piyasası Kurulu, fonu tasfiye amacıyla başka bir kuruluşa devretmesi,

- ii-Fon içtüzüğünde bir süre öngörülmüş ise, bu sürenin sona ermesi,
- iii-Fon süresiz ise, bankanın Sermaye Piyasası Kurulu'nun uygun görüşünü aldıktan sonra altı ay öncesinden feshi ihbar etmesi,
- iv-Bankanın, fon kurma koşullarını kaybetmesidir.

Yatırım fonunun, son üç aylık dönem itibariyle dolaşımdaki pay sayısının ortalama olarak, toplam pay sayısının %10'unun altına düşmesi durumunda, Sermaye Piyasası Kurulu fonun tasfiyesini isteyebilmektedir.

Fesih halinde fon malvarlığı, fon içtüzüğündeki ilkelere göre tasfiye edilir ve tasfiye bakiyesi, katılma belgesi sahiplerine payları oranında dağıtılır. Fesih tarihinden itibaren, hiç bir katılma belgesi ihraç edilemez ve geri alınamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YATIRIM FONLARI MUHASEBE SİSTEMİ

Yatırım fonları, muhasebe işlemlerini yürütürken, Yatırım Fonları Mali Tabloları ve Raporlarına İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ⁸² ile içtüzük hükümlerini esas almaktadır.

Bu tebliğ ile yatırım fonlarının kullanacakları hesap planı, düzenlenecek mali tablolar, raporların hazırlanması ve bilgi kullanıcılarına sunulmasına ilişkin ilke ve kurallar açıklanmaktadır. Fon portföyünün değerlemesi ise, yatırım fonları içtüzüklerindeki hükümlere göre gerçekleşmektedir.

A - Muhasebe Düzeni

Fonun muhasebe, defter, hesap ve işlemleri; Sermaye Piyasası Kanunu, Bankalar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Vergi Usul Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerine uygun olarak, banka hesapları dışında, özel hesaplarda izlenir ve bunlar için ayrıca muhasebe tutulur.

1. Belge Düzeni ve Defterler

Yatırım fonları, Seri XI No: 6 tebliğinde yer alan belgelerin yanısıra, Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'nda yer alan belge ve defterlerden, kendi konusuyla ilgili olanları kullanmaktadır.

⁸² Seri XI, No: 6, R.G., 28.02.1990, S.20447.

1.1.Belgeler

a- Muhasebe Fişleri

Muhasebe fişleri, nakde bağlı olan ve nakde bağlı olmayan işlemlere göre ayrılmaktadır.

Nakde bağlı işlemler, kasa tahsil ve kasa tediye fişlerinde kayda alınmaktadır. Kasa tahsil fişinde, yatırım fonunca tahsil edilen paralar; kasa tediye fişinde, yatırım fonunun yaptığı ödemelere ilişkin işlemler gösterilmektedir. Ancak, kurucu banka bünyesinde yer alan yatırım fonlarında, paralar yatırım fonlarının bünyesinde fiziki olarak bulunmadığı için bu fişlerin kullanımı söz konusu değildir. Yatırım fonunun parasal işlemleri, fonun bankadaki vadesiz mevduat şeklinde duran paralarıyla ve bankalar hesabı üzerinde yerine getirilmektedir.

Nakde bağlı olmayan işlemler mahsup fişlerinde belgelendirilmektedir. Mahsup fişinde, borçlu ve alacaklı hesaplar, işlemin parasal değeri, işlem tarihi ve zamanı, fiş numarası, işlem tipi ve işlemin açıklaması yer almaktadır.

-MAHSUP FİŞİ-

Tarih Saat
.././19.. .././..

....NCİBANK YATIRIM FONU

HESAP KODU	HESAPLAR	BORÇ	ALACAK
------------	----------	------	--------

Borçlu Hesap:

Alacaklı Hesap:

TOPLAM:.....
İŞLEM TİPİ:.....

FİŞ NO:.....

AÇIKLAMA:.....

b- Alım Satım Emri Belgesi

Menkul kıymetlerin, yatırım fonu portföyüne alımı ve portföyden satışı sırasında, her bir işlem için ayrı ayrı olmak üzere düzenlenen belgedir.

Alım satım emri belgesi, en az iki nüsha olarak düzenlenir ve bir örneği emri yerine getirecek olan kuruluşun yetkilisi tarafından imzalanarak fona geri verilir. Alım satım emri belgelerinin, diğer muhasebe belgeleri ile birlikte, gerçekleşmeyen emirlere ilişkin belgeler de dahil olmak üzere, saklanması gerekmektedir.⁸³

Alım satım emri belgesinde şu unsurların bulunması gerekir:

- i- Alım satım emri belgesinin seri numarası,
- ii- Emrin veriliş tarihi, saati ve geçerlilik süresi,
- iii- Emrin niteliği,
- iv- Menkul kıymetin türü, miktarı ve fiyatı,
- v- Emri veren yetkili kişinin adı, soyadı ve imzası,
- vi- Emir yerine getirildi ise, işlem tarihi, miktarı ve tutarına ilişkin not,
- vii- Emir yerine getirilmedi ise, emrin yerine getirilmediğine ilişkin not.

c- Katılma Belgesi Satış İhbar Formu

Yatırımcıların ellerinde bulunan katılma belgelerini, yatırım fonuna geri satmak istemeleri durumunda düzenlenen belgedir. Yatırımcı elindeki katılma belgelerini satmak istemesi halinde bu belge düzenlenir ve satış işlemi iki gün sonra gerçekleşir.

⁸³ Yatırım Fonları Mali Tabloları ve Raporlarına İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ, Seri XI, No: 6, R.G., 28.12.1990, S.20447, Md: 6.

Bu belgeler B tipi fonlarda kullanılmazken, A tipi fonların çoğunluğu tarafından kullanılmaktadır.

Geri alışlar, satış ihbar formunun düzenlendiği günü izleyen ikinci iş gününün fiyatlarıyla yapılmaktadır.

1.2. Defterler

Yatırım fonlarınca kullanılan defterler; günlük defter, büyük defter, envanter defteri, kasa defteri, katılma belgesi defteri ve karar defteridir.

Günlük Defter: Yapılan işlemlerin tarih sırasına göre ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı defterdir.

Büyük Defter: Yevmiye defterine yapılan kayıtların; ana hesaplar esas alınmak yoluyla, sistemli bir şekilde aktarıldığı defterdir.

Envanter Defteri: Varlıkları, borçları ve gelir gider farkını belirlemek üzere, yıl sonlarında çıkarılan bilanço rakamlarının sırasıyla yazıldığı defterlerdir.

Kasa Defteri: Yatırım fonunun kasa ile ilgili işlemlerinin günü gününe ayrıntılı olarak kaydedildiği defterdir. Ancak bu defter genellikle kullanılmamaktadır. Çünkü fonun nakit değerleri, kurucu bankada vadesiz mevduat şeklinde yer almaktadır.

Katılma Belgesi Defteri: Çıkarılmış katılma belgelerinin kaydının yapıldığı ve Türk Ticaret Kanunu'nun 69'uncu maddesi uyarınca tasdik ettirilen defterdir. Katılma belgeleri defterinde günlük katılma belgesi alım satımları izlenmektedir.

Karar Defteri: Fon Portföyün değerinin %5'ini geçen alım ve satımlar ile banka portföyünden yapılan tüm alım ve satımlara ilişkin fon kurulu kararları ve bu kararların gerekçelerinin kayda alındığı defterdir. Karar defteri de Türk Ticaret Kanunu gereğince tasdik ettirilmekte ve kullanılmaktadır.

2. Hesap Planı

Yatırım fonlarının kullanmaları gereken hesap planı, Yatırım Fonları Mali Tabloları ve Raporlarına İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ ile belirlenmiştir.

Söz konusu hesap planı ihtiyaca yanıt vermekle birlikte, uygulamada bankalar arasında ana hesaplar düzeyinde, küçük çaplı farklılıklar görülmektedir.

Hesap planında 100-149 numaraları arasındaki hesaplar varlıklara, 150-189 arasındakiler borçlara, 190-199 arasındakiler fon toplam değerine, 200-299 arasındakiler fon gelirlerine, 300-399 arasındakiler fon giderlerine ayrılırken, 900-999 numaraları arasındaki hesaplar nazım hesaplara ayrılmıştır.

Yatırım Fonları Hesap Planı:

100-109 HAZIR DEĞERLER

100 Kasa

106 Bankalar

109 Diğer Hazır Değerler

110-119 MENKUL KIYMETLER

110 Hisse Senetleri

112 Özel Kesim Borçlanma Senetleri

112.01- Tahviller

112.02- Finansman Bonoları

....

114 Kamu Kesim Borçlanma Senetleri

114.01- Devlet Tahvilleri

114.02- Hazine Bonoları

114.03- Gelir Ortaklığı Senetleri

114.04- Dövizde Endeksli Tahviller

....

118 Diğer Menkul Kıymetler

120-129 ALACAKLAR

120 Satış Bedeli Alacakları

121 Faiz ve Kar Payı Alacakları

121.01-Tahvil Alımında İşlemiş Faiz Alacağı

121.02-Tahsil Edilecek Kar Payları

129 Diğer Alacaklar

129.01-Menkul Kıymet Sayım Noksanları Alacağı

130-149 DİĞER VARLIKLAR

130 Peşin Ödenen Giderler

131 Kasa Noksanları

149 Diğer Varlıklar

....

150 -189 BORÇLAR

150 Banka Avansları

155 Banka Kredileri

156 Menkul Kıymet Alım Borçları

160 Diğer Borçlar

160.01-Ödenecek Banka Avans Faizleri

160.02-Ödenecek Fon Yönetim Ücretleri

160.03-Kasa Fazlaları

160.04-Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler

160.04.01-Ödenecek Gelir vergisi Stopajı

160.04.02-Ödenecek Fonlar

160.05-Banka Tarafından Geçici Olarak Ödenen Giderler

160.05.01-Ödenecek İhraç İzni Ücreti

160.05.02-Ödenecek İlan Giderleri

160.05.03-Ödenecek Sigorta Ücretleri

160.05.04-Ödenecek Aracılık Komisyonu Giderleri

160.05.05-Ödenecek Noter Harç ve Tasdik Ücretleri

160.05.06-Ödenecek Denetim Ücretleri

160.05.07-Ödenecek Katılma Belgesi Basım Giderleri

160.05.08- Diğer

160.06-İhtiyatlar

160.07-Katılma Belgesi Sahiplerine Borçlar

161 Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılığı

190-199 FON TOPLAM DEĞERİ

190 Katılma Belgeleri

191 Katılma Belgeleri Değer Artış/Azalışı

192 Fon Gelir Gider Farkı

192.01- Cari Yıl Fon Gelir Gider Farkı

192.02- Geçmiş Yıllar Fon Gelir Gider Farkı

192.03- Tasfiye Dönemi Fon Gelir Gider Farkı

200-299 FON GELİRLERİ

200 Menkul Kıymetler Portföyünden Alınan Faiz ve Kar Payları

200.01- Özel Kesim Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları

200.01.01- Hisse Senetleri Kar Payları

200.01.02- Borçlanma Senetleri Faizleri

200.01.02.01- Tahvil Faizleri

200.01.02.02- Finansman Bonosu Faizleri

....

200.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları

200.02.01- Devlet Tahvili Faizleri

200.02.02- Hazine Bonusu Faizleri

200.02.03- Gelir Ortaklığı Senetleri Kar Payları

200.02.04- Dövizle Endeksli Tahvil Faizleri

....

200.03- Diğer Menkul Kıymetler Faiz ve Kar Payları

240 Menkul Kıymet Satış Karları

240.01- Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Karları

240.01.01- Hisse Senetleri Satış Karları

240.01.02- Borçlanma Senetleri Satış Karları

240.01.02.01- Tahvil Satış Karları

240.01.02.02- Finansman Bonusu Satış Karları

....

240.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Satış Karları

240.02.01- Devlet Tahvili Satış Karları

240.02.02- Hazine Bonusu Satış Karları

240.02.03- Gelir Ortaklığı Senetleri Satış Karları

240.02.04- Döviz Endeksi Senetler Satış Karları

....

240.03- Diğer Menkul Kıymetler Satış Karları

270 Gerçekleşen Değer Artışları

280 Diğer Gelirler

280.01-Bankalardan Alınan Faizler

280.02-Katılma Belgeleri Satış Komisyonları

280.03-Kur Farkı Gelirleri

280.04-Ödenemeyen Avans Geliri

280.05-Diğer Gelirler

280.05.01-Menkul Kıymet Sayım Fazlası Geliri

300-399 FON GİDERLERİ

300 Menkul Kıymet Satış Zararları

300.01- Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Zararları

300.01.01- Hisse Senetleri Satış Zararları

300.01.02- Borçlanma Senetleri Satış Zararları

300.01.02.01- Tahvil Satış Zararları

300.01.02.02- Finansman Bonusu Satış Zararları

300.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Satış Zararları

300.02.01- Devlet Tahvili Satış Zararları

300.02.02- Hazine Bonusu Satış Zararları

300.02.03- Gelir Ortaklığı Senetleri Satış Zararları

300.02.04- Dövizle Endeksli Tahvil Satış Zararları

....

300.03-Diğer Menkul Kıymetler Satış Zararları

350 Gerçekleşen Değer Azalışları

360 Faiz Giderleri

360.01- Banka Avans Faizleri

360.02- Banka Kredi Faizleri

370 Diğer Giderler

370.01- İhraç İzni Ücretleri

370.02- İlan Giderleri

370.03- Sigorta Ücretleri

370.04- Aracılık Komisyonu Giderleri

370.05- Noter Harç ve Tasdik Ücretleri

370.06- Fon Yönetim Ücretleri

370.07- Denetim Ücretleri

370.08- Katılma Belgeleri Basım Giderleri

370.09- Vergi, Resim, Harç vb. Giderler

400 Gerçekleşen Gelir Gider Farkı

900-999 NAZIM HESAPLAR

900 Katılma Belgeleri - Borçlu

900.01- Merkezdeki Katılma Belgeleri

900.02- Şubelerdeki Katılma Belgeleri

900.03- Yoldaki Katılma Belgeleri

900.04- Tedavüldeki Katılma Belgeleri

901 Katılma Belgeleri - Alacaklı

902 Yedek Katılma Belgeleri - Borçlu

903 Yedek Katılma Belgeleri - Alacaklı

904 Menkul Kıymetler - Borçlu

904.01- Özel Kesim Menkul Kıymetleri

904.01.01-Hisse Senetleri

904.01.02-Borçlanma Senetleri

904.01.02.01-Tahviller

904.01.02.02-Finansman Bonoları

....

904.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri

904.02.01-Devlet Tahvilleri

904.02.02-Hazine Bonoları

904.02.03-Gelir Ortaklığı Senetleri

904.02.04-Döviz Endeksli Tahviller

904.03- Diğer Menkul Kıymetler

905 Menkul Kıymetler - Alacaklı

906 Teslim Alınacak Menkul Kıymetler - Borçlu

906.01- Özel Kesim Menkul Kıymetleri

906.01.01-Hisse Senetleri

906.01.02-Borçlanma Senetleri

906.01.02.01-Tahviller

906.01.02.02-Finansman Bonoları

....

906.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri

906.02.01-Devlet Tahvilleri

- 906.02.02-Hazine Bonoları
- 906.02.03-Gelir Ortaklığı Senetleri
- 906.02.04-Dövizde Endeksli Tahviller
- 906.03- Diğer Menkul Kıymetler
- 907 Teslim Alınacak Menkul Kıymetler - Alacaklı
- 908 Teslim Edilecek Menkul Kıymetler - Borçlu
 - 908.01- Özel Kesim Menkul Kıymetleri
 - 908.01.01-Hisse Senetleri
 - 908.01.02-Borçlanma Senetleri
 - 908.01.02.01-Tahviller
 - 908.01.02.02-Finansman Bonoları
 -
 - 908.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri
 - 908.02.01-Devlet Tahvilleri
 - 908.02.02-Hazine Bonoları
 - 908.02.03-Gelir Ortaklığı Senetleri
 - 908.02.04-Dövizde Endeksli Tahviller
 - 908.03- Diğer Menkul Kıymetler
- 909 Teslim Edilecek Menkul Kıymetler - Alacaklı
- 910 Vadesi Gelen Kuponlar ve Menkul Kıymetler-Borçlu
 - 910.01- Tahsil Gönderilen Kuponlar ve Menkul Kıymetler
 - 910.02- Cüzdandaki Kuponlar ve Menkul Kıymetler
- 911 Vadesi Gelen Kuponlar ve Menkul Kıymetler - Alacaklı
- 912 Menkul Kıymet Sayım Noksanları - Borçlu
- 913 Menkul Kıymet Sayım Noksanları - Alacaklı
- 914 Menkul Kıymet Sayım Fazlaları - Borçlu
- 915 Menkul Kıymet Sayım Fazlaları - Alacaklı

B - Fon İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Yatırım fonu portföyündeki yatırım araçlarının alım satımı, katılma belgelerinin alım satımı, fonun gelir ve giderleri ile fonun diğer işlemleri yapıldıkları gün itibariyle kayıtlara geçirilir. Yapılan muhasebe kaydı her bir işlem için geçerli olmak üzere, yapılan işlemin miktarını, birim fiyatını ve toplam tutarını göstermek ve gerekli açıklamaları içermek zorundadır. Menkul kıymetlerin alım ve satımına ilişkin muhasebe kayıtlarında bu menkul kıymetler için düzenlenen alım satım emri belgelerinin tarih ve numarasının belirtilmesi gerekmektedir.

Kayıtları yapılan günlük işlemlerin, yasal defterlere toplam tutarları ile kaydedilmesi durumunda, işlemin ayrıntıları ilgili yardımcı defter ve kayıtlarda gösterilir. Yardımcı defter ve kayıtlarda işlemin açıklaması, yevmiye ve muhasebe fiş numarası ile karşı hesap belirtilmek zorundadır.

1. Kuruluş İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Banka, yatırım fonunu kurarken, noter tasdikli fon içtüzüğü ile Sermaye Piyasası Kurulu'na başvurarak izin almaktadır. Kurucu, Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 17. maddesine uygun şekilde hazırlanan fon içtüzüğü için Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Bakanlıktan uygun görüş almak zorundadır. Uygun görüş alındıktan sonra içtüzük, banka merkezinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir ve bu şekilde kuruluş prosedürü tamamlanmış olur.

Kuruluş işlemleri sırasındaki noter giderleri ile tescil ve ilana ilişkin bütün giderler kurucu banka tarafından ödenmektedir. Bunlar fonun kuruluş giderlerini oluşturmaktadır. Bu durumda şu şekilde bir muhasebe kaydı yapılacaktır:

----- / -----

370 DİĞER GİDERLER HS

370.02- İlan Giderleri

370.05- Noter Harç ve Tasdik Ücretleri

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.05- Banka Tarafından Geçici Olarak Ödenen Giderler

160.05.02-Ödenecek İlan Giderleri

160.05.05-Ödenecek Noter ve Tasdik Ücretleri

----- / -----

1.1 Kuruluş Avansının Tahsisi

Yatırım fonu portföyünün oluşturulabilmesi için, banka tarafından fon'a kuruluş avansı tahsis edilmektedir. Fon'a tahsis edilen bu avans uygulamada hesaben ödenmektedir. Bu durumda, 106 Bankalar Hesabı'na borç, 150 Banka Avansları Hesabı'na alacak kaydı yapılmaktadır.

----- / -----

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

150 BANKA AVANSLARI HS

150.01-Kurucu Banka Avansı

----- / -----

1.2 Avansın Faiziyle Birlikte Ödenmesi

Banka, yatırım fonuna tahsis ettiği avans üzerinden, bir yıl vadeli mevduata uyguladığı faiz oranından fazla olmamak üzere, belirleyeceği bir faiz oranını avans faizi olarak almaktadır. Bilindiği gibi faiz miktarı, fon portföy değerindeki artıştan, katılma belgelerinin halka arz edildiği tarihe kadar yapılan tüm giderler düşüldükten sonra kalan tutarı geçmemektedir. Ayrıca katılma belgelerinin halka arzına başlandığı günden itibaren fonda kalan avansa faiz tahakkuk ettirilmemektedir.

Avans faizinin tahakkuk kaydı, 360 Faiz Giderleri Hesabı'na borç, 160 Diğer Borçlar Hesabı'nın ilgili alt hesabına alacak kaydı yapılarak sağlanmaktadır.

----- / -----
 360 FAİZ GİDERLERİ HS
 360.01-Banka Avans Faizleri
 160 DİĞER BORÇLAR HS
 160.01-Ödenecek Banka Avans Faizleri
 ----- / -----

Bu yevmiye kaydının, katılma belgelerinin halka arz edileceği tarihten bir gün önce yapılması gerekir. Çünkü, bu tarihte fonun kuruluşuna ilişkin giderler tamamlanmış, fon portföyü oluşturulmuş ve birim pay değeri belirlenmiştir. Bunun sonucu olarak, bankanın alabileceği en yüksek avans faizi tutarı kesinleşmiş olmaktadır.

Katılma belgelerinin satışı tamamlandıktan sonra, avans ve avans faizinin bankaya ödenmesi gerekmektedir. Bunun için, 150 Banka Avansları Hesabı ve 160 Diğer Borçlar Hesabı'nın ilgili alt hesabına borç, 106 Bankalar Hesabı'na alacak kaydı yapılır.

----- / -----

150 BANKA AVANSLARI HS

150.01-Kurucu Banka Avansı

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.01-Ödenecek Banka Avans Faizleri

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

----- / -----

Ancak katılma belgelerinin satış hasılatının, banka tarafından hiç avans faizi istenmemesi durumunda bile, avans tutarını karşılamaya yetmemesi söz konusu olduğunda; uygulamada bankalar genellikle, aradaki farktan vazgeçmektedir. Vazgeçilen bu avas tutarı ise fon için bir gelir özelliğine sahiptir. Bu durumda daha önce yapılan gider kaydı da iptal edilir.

----- / -----

150 BANKA AVANSLARI HS

150.01-Kurucu Banka Avansı

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

280 DİĞER GELİRLER HS

280.04-Ödenemeyen Avans Geliri

----- / -----

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.01-Ödenecek Banka Avans Faizi

360 FAİZ GİDERLERİ HS

360.01-Banka Avans Faizleri

1.3 Katılma Belgelerinin İhracına İlişkin Giderler

Katılma belgelerinin ihracı ve halka arzı için gerekli izin belgesinin alınabilmesi için, yatırım fonu tarafından, fon toplam değerinin %0,3'ü kadar bir tutarın, Sermaye Piyasası Kurulu'na ödenmesi gerekmektedir. Bundan başka, katılma belgelerinin basımı, izahnamenin ticaret siciline tescili ve ilanına ilişkin giderler, fonun bankadaki hesabından ödenmektedir. Sayılan bu giderler borçlandırılırken, yapılan ödemeler için Bankalar Hesabı alacaklandırılır.

370 DİĞER GİDERLER HS

370.01-İhraç İzni Ücretleri

370.02-İlan Giderleri

370.08-Katılma Belgeleri Basım Giderleri

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

2. Portföyü Oluşan Değerlerdeki Hareketler

2.1 Menkul Kıymet Alımı

Yatırım fonu portföyünün oluşturulması için gerekli menkul kıymetler; kurucu bankanın menkul kıymetler portföyünden, kurucu banka aracılığı ile İ.M.K.B.'ndan, diğer yurt içi birincil ve ikincil piyasalardan, yabancı menkul kıymetlere yatırım yapabilecek fonlardan, fon içtüzüğünde belirtilen borsa ve ülkelerden, anlaşma yapılan aracı kuruluş aracılığıyla satın alınmaktadır.⁸⁴

Fon portföyü oluşturulurken. Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 41. ve 42. maddelerinde belirtilen yönetim ilkeleri ve portföy sınırlamalarına uyulmak zorundadır.

Menkul kıymet alımı yapıldığında alış bedeli ile 156 Menkul Kıymet Alım Borçları Hesabı'na alacak kaydı yapılabilir.⁸⁵ Bu kayıt, aşağıdaki gibi gösterilebilir. (Örnekte hisse senedi alımı yapıldığını varsayalım.)

----- / -----

110 HİSSE SENETLERİ HS

156 MENKUL KIYMET ALIM BORÇLARI HS

156.01-Hisse Senedi Alım Borçları

----- / -----

Ayrıca, alınan menkul kıymetler, nominal tutarları ile Nazım Hesaplar'da izlenmektedir.

⁸⁴ERTAŞ, Vahdettin, **Menkul Kıymetler Yatırım Fonu Muhasebesi**, Sermaye Piyasası Kurulu, Araştırma Raporu, Ankara, 1990, s.6.

⁸⁵TEVFIK, a.g.e., s.56.

Fon portföyünü oluşturulurken, menkul kıymetlerin kurucu banka'nın portföyünden aldığını ve karşılığının ödendiğini varsayarsak, muhasebe kaydını şu şekilde gösterebiliriz :

-----	/	-----
110 HİSSE SENETLERİ HS		
112 ÖZEL KESİM BORÇLANMA SENETLERİ HS		
112.01-Tahviller		
112.02-Finansman Bonoları		
114 KAMU KESİMİ BORÇLANMA SENETLERİ HS		
114.01-Devlet Tahvilleri		
114.02-Hazine Bonoları		
114.03-Gelir Ortaklığı Senetleri		
106 BANKALAR HS		
106.01-Kurucu Banka		
-----	/	-----

Alınan menkul kıymetleri ise, nominal değerleri üzerinden nazım hesaplar'da şu şekilde izleyebiliriz :

-----	/	-----
904 MENKUL KIYMETLER - Borçlu		
904.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri		
904.01.01-Hisse Senetleri		
904.01.02-Borçlanma Senetleri		
904.01.02.01-Tahviller		
904.01.02.02-Finansman Bonoları		
904.02- Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri		

904.02.01-Devlet Tahvilleri

904.02.02-Hazine Bonoları

904.02.03-Gelir Ortaklığı Senetleri

905 MENKUL KIYMETLER - Alacaklı

----- / -----

Menkul Kıymetlerin alım bedellerini hesaplarken, alım sırasında gerçekleşen vergi, kurtaj ve komisyon giderleri alım bedellerine dahil edilmeyerek gider hesaplarına borç kaydedilecektir.⁸⁶ Bu durumda 160 Diğer Borçlar Hesabı'nın ilgili alt hesaplarına alacak kaydı yapılmaktadır. Bu kaydı şu şekilde gösterebiliriz :

----- / -----

370 DİĞER GİDERLER HS

370.04-Aracılık Komisyonu Giderleri

370.09-Vergi, Resim, Harç vb Giderler

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.04-Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler

160.05-Banka Tarafından Geçici Olarak Ödenen Giderler

160.05.04-Ödenecek Aracılık Komisyonu Giderleri

----- / -----

⁸⁶ a.g.e., s.56.

Tahvil ve benzeri kıymet alımlarında, alım tarihinde tahakkuk eden ve karşılığı ödenen birikmiş faiz tutarları alım değerine dahil edilmez.⁸⁷ İlgili kıymet, nominal değeri ile nazım hesaplarda gösterilir. Birikmiş faiz içeren söz konusu menkul kıymet, alış gününde net değeriyle, ilgili menkul kıymet hesabına borç, ve yine işlemiş faiz alacağı da ilgili hesaba borç kaydedilir. 106 Bankalar Hesabı'na da alacak kaydı yapılır.

----- / -----

114 KAMU KESİMİ BORÇLANMA SENETLERİ HS

114.01-Tahviller

121 FAİZ ve KAR PAYI ALACAKLARI HS.

121.01-Tahvil Alımında İşlemiş Faiz Alacağı

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

----- / -----

904 MENKUL KIYMETLER- Borçlu

904.02-Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri

904.02.01-Devlet Tahvilleri

905 MENKUL KIYMETLER-Alacaklı

----- / -----

⁸⁷ a.g.e., s.56.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 15. maddesi ile, alımına izin verilen yabancı menkul kıymetlerin satın alınması durumunda kayıtlar; döviz tutarlarıyla değil, satın alındıkları gün mevduat bakımından Merkez Bankası'nın yada beş büyük bankanın bankalararası döviz piyasasındaki satış kuru ortalaması üzerinden, diğer günlerde ise alış kuru ortalaması üzerinden muhasebeleştirilir.⁸⁸ Bu tür menkul kıymetler için hesap planında ayrıca, "Menkul Kıymetler-Yabancı Para Hesabı" açılabilir yada Menkul Kıymetler Hesabı'nda bir alt hesap açılabilir. Uygulamaların ilk ifade edilen gibi olduğu görülmektedir. Yatırım fonları standart hesap planında bu durumla ilgili, herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Kurucu ve yönetici banka, fon portföyünü oluşturduktan sonra, katılma belgelerini satışa sunmak üzere bastırmaktadır. Bu belgeler yatırım fonu işlemlerinin yürütüldüğü yer olan, kurucu bankadaki menkul kıymetler biriminde, halka arz için bekletilmekte ve bunun için şu yevmiye kaydı yapılmaktadır:

----- / -----

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.01-Merkezdeki Katılma Belgeleri

901 KATILMA BELGELERİ - Alacaklı

----- / -----

Bu katılma belgelerinin satışından sağlanan hasılat ile bankadan alınan avans ve tahakkuk ettirilmişse avans faizi, bankaya geri ödenmektedir. Katılma belgelerinin satımı ve geri alımıyla ilgili işlemler daha sonra anlatılacaktır.

⁸⁸ a.g.e., s.58.

Satın alınarak, fon portföy değerine yansıdığı halde, henüz teslim alınmamış menkul kıymetler, 906 Teslim Alınacak Menkul Kıymetler-Borçlu Hesabı'na borç, 907 Teslim Alınacak Menkul Kıymetler-Alacaklı Hesabı'na alacak kaydedilir.

2.2 Bedelli ve Bedelsiz Hisse Senetleri Alımı

Halka açık anonim şirketler, zaman zaman sermaye artırımına gitmektedir. Sermaye artırımını bedelli ve bedelsiz olarak yapılabilmektedir. “Halka açık anonim şirketler, yapacakları nakit karşılığı sermaye artırımlarında 2791 ve 3094 sayılı Yeniden Değerleme Kanunlarına göre oluşturdukları değer artış fonu tükeninceye kadar, en az bedelli sermaye artırımını kadar bedelsiz sermaye artırımını yaparak, artırım tarihindeki ortaklarına bedelsiz hisse senedi dağıtmak zorundadır.”⁸⁹ Yatırım fonunun portföyünde bu tip şirketlerin hisse senetleri bulunabilir. İlgili şirketin, bedelli ve bedelsiz hisse senedi dağıtımını yapacağını açıklamasından sonra, yatırım fonu tarafından ilgili muhasebe kayıtları yapılmaktadır.

a- Bedelsiz Hisse Senetleri

Bedelsiz hisse senetleri, bu senetlerin dağıtım tarihinin başlangıç gününde, nominal bedelle ilgili menkul kıymet hesabına borç, katılma belgeleri değer artış-azalış hesabına alacak kaydedilerek muhasebeleştirilir.⁹⁰

⁸⁹ KARSLI, a.g.e., s.374.

⁹⁰ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ, md: 5.

----- / -----
110 HİSSE SENETLERİ HS

- X A.Ş. Hisse Senetleri

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ - AZALIŞ HS.

----- / -----
904 MENKUL KIYMETLER - Borçlu

904.01-Özel Kesim Menkul Kıymetler

904.01.01-Hisse Senetleri

905 MENKUL KIYMETLER - Alacaklı

----- / -----
Bu hisse senetleri, dağıtım tarihini takip eden değerlendirme günlerinde içtüzük hükümleri dikkate alınarak kayıtlarda izlenir.

b. Bedelli Hisse Senetleri

Yatırım fonu portföyündeki hisse senetlerine ilişkin rüçhan hakkının kullanılması yoluyla elde edilen hisse senetleri, rüçhan hakkının kullanım gününde alış bedeli ile, 110 Hisse Senetleri Hesabına borç kaydedilir.

Rüçhan hakkı, sermaye artırımının yapılması durumunda hisse senetlerinin, eski ortaklara piyasa fiyatıyla değil, nominal değerle alma hakkının verilmesidir.

Ancak rüçhan hakkı kullanımı yoluyla alınan bu hisse senetlerinin içinde temettü farkı varsa, bu fark düşülerek hisse senetleri değerlendirilir. Aşağıdaki gibi kayıt yapılır.

----- / -----
110 HİSSE SENETLERİ HS

- Y. A.Ş. Hisse Senetleri

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

200 MENKUL KIYMETLER PORTFÖYÜNDEN ALINAN FAİZ
ve KAR PAYLARI HS

200.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları

200.01.01-Hisse Senetleri Kar Payları
----- / -----

Bedelsiz ve bedelli hisse senetleri ayrıca nominal değeriyle, nazım hesaplarda izlenecektir.

2.3 Günlük Değerleme İşlemleri

Yatırım fonlarının portföyünde bulunan menkul kıymetlerin değerlerinde sürekli değişimler olmakta ve bu değişimlerin günlük olarak muhasebe kayıtlarında gösterilmesi gerekmektedir. Bu işlemler, yatırım fonları katılma belgelerinin değerlerinin günlük olarak belirlenmesini sağlamaktadır. Katılma belgelerinin değerlerinin günlük olarak belirlenmesinin temel nedeni; yatırımcıların katılma belgelerini fondan her an satın almaları ve fona her an satmaları olasılığıdır. Bu nedenle günün sonunda değerlendirme işlemleri yapılır.

Değerleme işlemleri kapsamında, fonun menkul kıymetler ve borçlarının değerlemesi, yabancı para cinsinden kasa/bankaların değerlemesi, dolaşımındaki katılma belgelerinin saptanması, fon toplam değerinin hesaplanması, fon yönetim ücretinin hesaplanması ve günlük pay alış ve satış değerinin hesaplanması gerçekleştirilmektedir.⁹¹

Yatırım fonlarının portföylerinde bulunan varlıklar aşağıdaki gibi değerlemeye tabi tutulmaktadır:⁹²

a-Borsada işlem gören yatırım araçları, değerlendirme gününde borsada oluşan ağırlıklı ortalama fiyat ve oranlarla değerlendirilir. İki seans uygulanan borsalarda değerlendirme fiyatı, ikinci seans ağırlıklı ortalama fiyatı veya oranıdır. İMKB Küçük İşlemler Pazarı'nda oluşan fiyatlar ise değerlemede esas alınmamaktadır.

b-Borsada işlem görmekle birlikte, değerlendirme gününde borsada alım satıma konu olmayan hisse senetleri son işlem tarihindeki borsa fiyatıyla, borçlanma senetleri, ters repo ve repolar son işlem günündeki iç verim oranı⁹³ ile değerlendirilmektedir.

c-Ağırlıklı ortalama fiyat ve oran yada içverim oranı ile değerlendirilemeyen borçlanma senetleri ve repolar ise; son iş günündeki portföy değerlerine, sermaye piyasası araçlarının iç verim oranı üzerinden günlük bileşik faiz esasına göre hesaplanan faizin anaparaya eklenmesi yoluyla değerlendirilmektedir.

⁹¹ TEVFIK, a.g.e., s.59.

⁹² Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 45.

⁹³İç Verim Oranı: Günlük nakit girişlerini nakit çıkışlarına eşitleyen iskonto oranı.

d-Portföye alınan yabancı para birimi üzerinden çıkarılan varlıklar, satın alındıkları borsada değerlendirme günü itibariyle oluşan fiyatlarının ilgili oldukları yabancı paranın Merkez Bankası döviz satış kuru ile çarpılması yoluyla değerlendirilir.

e-Gelir ortaklığı senetleri, her gelir ortaklığı senedinin bir önceki dönemde gerçekleşen getirisine göre beklenen gelirlerinin işleyen gün sayısına göre anaparaya eklenmesi yoluyla değerlendirilir.

d-Dövizde endeksli gelir ortaklığı senetleri, anaparanın değerlendirme günündeki Merkez Bankası efektif alış kuru ile çarpılması ve beklenen gelirlerinin işleyen gün sayısına göre hesaplanacak tutarın, Türk Lirası cinsinden anaparaya eklenmesi yoluyla değerlendirilmektedir.

e-Dövizde endeksli tahvillerin değerlemesi, satınalma günü itibariyle yabancı para cinsi esas alınarak bulunacak iç verim oranı üzerinden, günlük bileşik faiz esasına göre belirlenen değerinin Merkez Bankası döviz satış kuruyla çarpılması yoluyla yapılır.

f-Diğer yatırım araçları ise, alış değerleri veya en son borsa fiyatları ile değerlendirilmektedir.

Portföydeki menkul kıymetlerin değerinin bir önceki gün değerine göre bir artış olması durumunda ilgili hesaba borç, 191 Katılma Belgeleri Değer Artış-Azalış Hesabı'na alacak kaydı yapılmaktadır. Örneğin hisse senedinin değerinde bir artış olduğu zaman, aşağıdaki yevmiye kaydı yapılmaktadır:

----- / -----
 110 HİSSE SENETLERİ HS

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ/AZALIŞ HS

----- / -----
 Hisse senetlerinin değerinde bir gün öncesine göre azalma olmuşsa bunun kaydı şu şekilde olmaktadır:

----- / -----
 191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ/AZALIŞI HS

110 HİSSE SENETLERİ HS

----- / -----
 Bu kayıtlar ile, her menkul kıymet hesabının borç bakiyesinin, menkul kıymetin günlük değerlemeler sonucu oluşan toplam rayiç değerini vermesi sağlanmış olmaktadır.

Bilindiği gibi hisse senedi yatırım fonları, günlük fon toplam değerindeki artışın %2'yi aşması halinde, %2'yi aşan kısmı; sonraki günlerde fon toplam değerinde ortaya çıkan %2'yi aşan değer azalışlarını karşılamak üzere ihtiyat olarak ayırabilmektedirler. Fon toplam değerinde %2'yi aşan günlük değer artışı olursa ilgili kayıt aşağıdaki gibi gösterilir:

----- / -----
 190 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ AZALIŞ HS.

160 DİĞER BORÇLAR HS.

160.06-İhtiyatlar

----- / -----

Söz konusu ihtiyat ayrıldıktan sonra, fon toplam değerinde %2'yi aşan değer azalışı olduğunu kabul edelim; bu durumda ortaya çıkan değer azalışı, ayrılan ihtiyatlardan karşılanacaktır. Bunu da aşağıdaki gibi gösterebiliriz:

----- / -----

190 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ AZALIŞ HS

110 HİSSE SENETLERİ HS

----- / -----

160 DİĞER BORÇLAR HS.

160.06-İhtiyatlar

190 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ AZALIŞ HS.

----- / -----

Muhasebe kayıtları ile ifade edilen ihtiyat uygulaması ile fon toplam değerinin aşırı dalgalanma göstermesini önlemek amaçlanmıştır. Bu uygulama ile özellikle, fon toplam değerindeki yüksek miktarlı değer azalışları olması durumunda, tasarruf sahiplerinin yatırım fonlarından kaçmaları gibi olumsuz bir durum ortadan kaldırılmak istenmiştir.

Yatırım Fonları 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 2. maddesine göre; sermaye şirketi sayılmıştır. Aynı Kanun'un 1. maddesi gereğince de yatırım fonlarının, Kurumlar Vergisi mükellefi olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yatırım fonları; 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 3946 sayılı Kanun'la değişik 8. maddesinin 4 nolu bendine göre, kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Ancak yatırım fonları, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6 a/i ve ii maddesi uyarınca gelir vergisi stopajına tabi tutulmaktadır. Stopaj oranı (A) tipi yatırım fonlarında % 0 (sıfır), B tipi yatırım fonlarında ise % 10 olarak belirlenmiştir. Ayrıca bu % 10'luk stopaj üzerinden ayrıca % 10 fon payı hesaplanacaktır.

Bu durumda fon toplam değerindeki artış, sözü edilen stopaj matrahını oluşturmaktadır. Bunun için de, fon toplam değerinin hesaplanması gerekir.

Fon toplam değeri şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$\text{Fon Toplam Değeri} = \text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler} + \text{Alacaklar} \\ + \text{Diğer Varlıklar} - \text{Borçlar}$$

Fon toplam değeri aynı zamanda, fonun birim pay değeri ile tedavüldeki pay sayısının çarpımını ifade etmektedir.

B tipi yatırım fonlarında gün sonunda değerlendirme sonunda oluşan fon toplam değeri tutarından, bir önceki değerlendirme günündeki fon toplam değeri çıkarılır ve kalan tutardan %10 gelir vergisi stopaj karşılığı, gelir vergisi stopajı üzerinden de %10 fon kesintisi yapılır.

Ayrılan vergi karşılığı ve fon kesintisi, vergi ve diğer yasal yükümlülükler karşılığı hesabına alacak kaydı yapılarak muhasebeleştirilir ve şöyle gösterilir :

----- / -----
 191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞI/AZALIŞI HS
 161 VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER
 KARŞILIĞI HS.
 ----- / -----

Son değerleme gününde fon toplam değerinde, bir önceki güne göre olumsuz fark olması durumunda, yukarıdaki kaydın tersi yapılmaktadır ve aşağıdaki gibi gösterilmektedir:

----- / -----
 161 VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI
 HS
 191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞI/AZALIŞI HS
 ----- / -----

A tipi yatırım fonları, gelir vergisi stopajından muaf olduğu için vergi karşılığı ayrılmamaktadır.

Fon portföyünde bulunan menkul kıymetlerle ilgili sayım noksanları ve kayıpları, 912 Menkul Kıymetler Sayım Noksanları-Borçlu Hesabı'na borç, 913 Menkul Kıymetler Sayım Noksanları-Alacaklı Hesabı'na alacak kaydedilir. Bir hafta içinde, mevcut noksanlığın nedeni araştırılarak düzeltilmediği takdirde, söz konusu zarar kurucu banka tarafından karşılanır. Bu durumu aşağıdaki gibi gösterebiliriz:

----- / -----

912 MENKUL KIYMET SAYIM NOKSANLARI HS-Borçlu

913 MENKUL KIYMET SAYIM NOKSANLARI HS-Alacaklı

----- / -----

129 DİĞER ALACAKLAR HS

129.01-Menkul Kıymet Sayım Noksanları Alacağı

110 HİSSE SENETLERİ HS

----- / -----

Sayım fazlaları olması durumunda, 914 Menkul Kıymet Sayım Fazlaları- Borçlu Hesabı'na borç, 915 Menkul Kıymet sayım Fazlaları- Alacaklı Hesabı'na alacak kaydedilerek izlenir. Bir hafta içinde fazlalığın nedeni araştırılarak, durumun düzeltilmemesi durumunda, söz konusu sayım fazlası, fona gelir kaydedilmektedir. İlgili kayıtlar şu şekilde gösterilebilir:

----- / -----

914 MENKUL KIYMET SAYIM FAZLALARI HS-Borçlu

915 MENKUL KIYMET SAYIM FAZLALARI HS-Alacaklı

----- / -----

110 HİSSE SENETLERİ HS

280 DİĞER GELİRLER HS

280.05-Diğer Gelirler

280.05.01-Menkul Kıymet Sayım Fazlası Geliri

----- / -----

2.4. Menkul Kıymet Satışı

Yönetici banka, yatırım fonu portföyündeki menkul kıymetleri; gelir sağlama, daha fazla zarardan kurtulma veya fona iade edilen katılma belgelerinin bedellerinin ödenmesinde nakit yetersizliğini karşılama gibi nedenlerle satmaktadır.

Menkul kıymetlerin satılması durumunda, ilgili menkul kıymet hesabına alacak, Kasa/Bankalar hesabına borç kaydı yapılmaktadır.

Satış günü değeri, satılan menkul kıymetin ortalama değeridir. Bu değer de, ilgili menkul kıymetin borç kalanının, ilgili menkul kıymetin birim sayısına bölünmesiyle bulunmaktadır. Satış tutarı ile satış günü değeri arasında olumlu bir fark olduğu takdirde bu fark, 240 Menkul Kıymetler Satış Karı Hesabı'na kaydedilmektedir. Satılan menkul kıymetlere ilişkin 191 Katılma Belgeleri Değer Artış/Azalış Hesabı'nın kalanının ortalamasına göre satılan kısma karşılık gelen tutar, bu hesaptan çıkarılarak "Gerçekleşen Değer Artış veya Azalışı" hesaplarına aktarılır.⁹⁴

Menkul kıymetlerin alım ve satımlarında ödenen aracılık komisyonları, alım ve satım bedellerinden ayrı olarak Aracılık Komisyonu Giderleri Hesabı'nda izlenmektedir.

Menkul kıymet satımı ile ilgili muhasebe kayıtlarını aşağıdaki gibi ayrıntılı olarak gösterebiliriz.

⁹⁴ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ.

a. Değeri önceden artmış olan menkul kıymetlerin, satış günü değeri ile satış fiyatının aynı olması halinde şu kayıtlar yapılır:

----- / -----

106 BANKALAR HS

110 HİSSE SENETLERİ HS

----- / -----

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ / AZALIŞI HS

270 GERÇEKLEŞEN DEĞER ARTIŞLARI HS

----- / -----

161 VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI
HS

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.04-Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler

----- / -----

Bu kayıtlarla, daha önce yapılan değerleme ile değerleri arttırılmış olan menkul kıymetlere ilişkin gelirler ortaya çıkmış olmakta ve gelir tablosunda gösterilmesi sağlanmaktadır. Daha sonra da değer artışı sonucu ayrılan vergi karşılıkları, gelirin ortaya çıkmasıyla, gerçek bir vergi borcu haline gelmiştir. Burada tahakkuk ettirilen vergi borcu, gerçekleşen değer artışı üzerinden hesaplanan %11 lik stopaj ve fon kesintileridir.

b- Değeri önceden artmış olan menkul kıymetin satış fiyatının, satış günü değerinden fazla olması durumunda, kayıtlar şu şekilde yapılmaktadır:

----- / -----

106 BANKALAR HS

110 HİSSE SENETLERİ HS

240 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI HS

240.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Karları

240.01.01-Hisse Senedi Satış Karları

----- / -----

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ / AZALIŞI HS

270 GERÇEKLEŞEN DEĞER ARTIŞLARI HS

----- / -----

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ / AZALIŞI HS

161 VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER
KARŞILIĞI HS

----- / -----

161 VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI
HS

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.04-Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler

----- / -----

Bu kayıtlarda da; menkul kıymete ilişkin o günkü satış karı belirlenmiş, daha önceki değer artışı, gerçek gelire dönüştürülmüş, satış günündeki kar üzerinden vergi karşılığı ayrılmış ve gerçekleşen değer artışı için daha önce ayrılan vergi karşılığı ile satış günündeki kara ilişkin olarak ayrılan vergi karşılığı, gerçek vergi borcuna dönüştürülmüştür.

c- Piyasa değeri alış değerinin altına düşmüş olan menkul kıymetin satış günü fiyatı ile satış günü değerinin aynı olması :

----- / -----
 106 BANKALAR HS

110 HİSSE SENETLERİ HS

----- / -----
 350 GERÇEKLEŞEN DEĞ AZALIŞLARI HS

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ AZALIŞ HS

----- / -----
 Değer azalışı olduğu zaman vergiye ilişkin şu kaydı yapmıştık ;

----- / -----
 161 VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI
 HS

191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ AZALIŞ HS

----- / -----
 Zararın kesinleşmesinden sonra ise,

----- / -----
 160 DİĞER BORÇLAR HS

160.04 Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler

161 VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER
 KARŞILIĞI HS

----- / -----
 kaydı yapılır. Bu kayıtlarda hisse senedi satılmış ve buna ilişkin değer azalışı, gerçek bir zarara dönüşmüştür. Değer azalışı ortaya çıktığında vergi karşılıkları azaltılmıştır. Değer azalışının gerçek zarara dönmesiyle, söz konusu zarara karşılık gelen vergi, ödenecek vergilerden indirilmiştir.

d- Piyasa değeri alış değerinin altında olan bir menkul kıymetin, satış günü değerinin altında bir fiyattan satılması durumunda aradaki fark, 300 Menkul Kıymet Satış Zararları Hesabı'na borç kaydedilecektir. 160 Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler hesabı söz konusu zararı içerecek şekilde borçlandırılacaktır.

Borçlanma senetlerinin faizleri, borçlanma senetlerini ihraç eden kurumlardan tahsil edildiğinde, 270 Gerçekleşen Değer Artış Hesabı'na alacak, 191 Katılma Belgeleri Değer Artış-Azalış Hesabı'na borç kaydedilir. Hesaba kaydedilen tutarın %11'i, Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılığı Hesabı'na borç, Borçlar-Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Hesabı'na alacak kaydedilir.⁹⁵

Satılarak fon toplam değerinden çıkarıldığı halde, henüz teslim edilmemiş menkul kıymetler, 908 Teslim Edilecek Menkul Kıymetler-Borçlu Hesabı'na borç, 909 Teslim Edilecek Menkul Kıymetler-Alacaklı Hesabı'na alacak kaydı yapılarak muhasebeleştirilir.

3- Kar Payları

Yatırım fonu portföyünde bulunan hisse senetlerinin kar payları, kar payı dağıtım tarihinin başlangıç gününde, tahsil edilip edilmemesine bakılmaksızın, temettü geliri olarak muhasebeleştirilir.⁹⁶ Bunu şöyle gösterebiliriz :

⁹⁵ TEVFIK, a.g.e., s.65.

⁹⁶ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ.

----- / -----
 121 FAİZ VE KAR PAYI ALACAKLARI HS

121.02-Tahsil Edilecek Kar Payları

200 MENKUL KIYMET PORTFÖYÜNDEN ALINAN FAİZ VE
 KAR PAYLARI HS

200.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları

200.01.01-Hisse Senetleri Kar Payları

----- / -----
 191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞI/AZALIŞI HS

161 VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER
 KARŞILIĞI HS

----- / -----
 Kar paylarının tahsilatından sonra yapılacak kayıtlar şu şekildedir:

----- / -----
 106 BANKALAR HS

121 FAİZ ve KAR PAYI ALACAKLARI HS

121.02-Tahsil Edilecek Kar Payları

----- / -----
 161 VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI
 HS

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.04-Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler

----- / -----

Yatırım fonu portföyünde bulunan ve vadesi gelmiş kar payı kuponları ile menkul kıymetler, 910 Vadesi Gelen Kuponlar ve Menkul Kıymetler-Borçlu Hesabı'na borç, 911 Vadesi Gelen Kuponlar ve Menkul Kıymet -ler- Alacaklı Hesabı'na alacak kaydı yapılarak izlenir.

4- Katılma Belgelerinin Satışı - Geri Alımı

4.1-Katılma Belgelerinin Satışı

Katılma belgeleri basıldıktan sonra halka arz aşamasında pay sayısı üzerinden aşağıdaki gibi nazım hesaplarda izlenmektedir. ⁹⁷

----- / -----
 900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu
 900.01-Merkezdeki Katılma Belgeleri
 901 KATILMA BELGELERİ - Alacaklı
 ----- / -----

Satışı, yatırım fonu merkezinde yapılan katılma belgeleri, rayiç değerleri üzerinden kayda alınmakta ve aşağıdaki gibi gösterilmektedir.

----- / -----
 106 BANKALAR HS
 106.01-Kurucu Banka
 190 KATILMA BELGELERİ HS
 ----- / -----

⁹⁷ ERTAŞ, a.g.r., s.14.

Aynı anda, satışı yapılan katılma belgeleri pay sayısı üzerinden nazım hesaplarda da izlenmekte ve kayıt şu şekilde yapılmaktadır:

----- / -----

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.04-Tedavüldeki Katılma Belgeleri

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.01-Merkezdeki Katılma Belgeleri

----- / -----

Katılma belgelerinin kurucu bankanın izahnamede belirtilen şubelerinde, alım-satımının yapılmak istenmesi nedeniyle, şubelere gönderilmesi durumunda; satış gerçekleşinceye kadar aşağıdaki gibi nazım hesaplarda izlenmektedir.

----- / -----

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.02-Şubelerdeki Katılma Belgeleri

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.01- Merkezdeki Katılma Belgeleri

----- / -----

Kurucu bankanın şubeleri tarafından katılma belgelerinin satışının yapıldığının fon merkezine bildirilmesi durumunda kayıtlar; yine rayiç değer üzerinden yapılacaktır.

----- / -----
 106 BANKALAR HS

106.01.xx-X Şubesi

190 KATILMA BELGELERİ HS
 ----- / -----

şeklinde yapılan kayıttan sonra, pay sayısı üzerinde de;

----- / -----
 900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.04-Tedavüldeki Katılma Belgeleri

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.02-Şubelerdeki Katılma Belgeleri
 ----- / -----

şeklinde muhasebe kaydı yapılmaktadır.

Katılma belgelerinin satışının yapılmasıyla toplanan paralar, alınan banka avansının ödenmesinde kullanılmaktadır.

4.2-Katılma Belgelerinin Geri Alımı

Katılma belgesi sahipleri, fon merkezine veya kurucu bankanın izahnamede belirtilen şubelerden birisine, fon içtüzüğünde açıklanan saatlerde başvurarak, katılma belgelerini iade etmek suretiyle, belgenin rayiç bedelini geri alabilirler.⁹⁸ Ancak daha önce de söylendiği üzere yatırımcılar, ATM kartları ile bazı bankalardan mesai saatleri dışında da alım-satım yapabilmektedir.

⁹⁸ ERTAŞ, a.g.r., s.15.

Katılma belgelerinin fon merkezinde geri alınışında rayiç bedel üzerinden şu kayıt yapılır:

----- / -----

190 KATILMA BELGELERİ HS

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka

----- / -----

Geri alınan katılma belgeleri pay sayısı üzerinden;

----- / -----

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.01-Merkezdeki Katılma Belgeleri

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.04-Tedavüldeki Katılma Belgeleri

----- / -----

şeklinde kayda alınır.

Katılma belgelerinin şubeler tarafından geri alınışında kayıt şöyle yapılır:

----- / -----

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.02-Şubelerdeki Katılma Belgeleri

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.04-Tedavüldeki Katılma Belgeleri

----- / -----

Bu katılma belgelerinin merkeze gönderilmesinden sonra da şu nazım hesap kaydı yapılır:

----- / -----

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.01-Merkezdeki Katılma Belgeleri

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.02-Şubelerdeki Katılma Belgeleri

----- / -----

Yıpranma, eskime, kaybolma vb. nedenlerle yatırım fonu bünyesinde yedek katılma belgesi bulunduruluyorsa, bu belgeler nazım hesaplarda, 902 Yedek Katılma Belgeleri-Borçlu Hesabı'na borç, 903 Yedek Katılma Belgeleri-Alacaklı Hesabı'na alacak kaydedilerek izlenir.

5- Fon Yönetim Ücreti

Yatırım fonu içtüzük hükümlerine göre, fon toplam değeri üzerinden her gün için tahakkuk ettirilen yönetim ücretleri, "Fon Yönetim Ücretleri Hesabı'na" borç, "Ödenecek Fon Yönetim Ücretleri Hesabı'na" alacak kaydedilir. Her ay sonunu izleyen bir hafta içinde "Ödenecek Fon Yönetim Ücretleri Hesabı", "Kasa Hesabı veya Bankalar Hesabı" ile kapatılır.

Bu işlemlere ilişkin tahakkuk kaydı aşağıdaki gibi yapılmaktadır:

----- / -----
 370 DİĞER GİDERLER HS

370.06-Fon Yönetim Ücretleri

160 DİĞER BORÇLAR HS

160.02-Ödenecek Fon Yönetim Ücretleri
 ----- / -----

- Ödeme Kaydı :

----- / -----
 160 DİĞER BORÇLAR HS

160.02-Ödenecek Fon Yönetim Ücretleri

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka
 ----- / -----

6- Kredi İşlemleri

Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde de belirtildiği gibi, istisnai durumlarda, Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin alınmak suretiyle ve fon varlığının %10'unu geçmemek üzere, yönetici banka tarafından fona kredi kullanılabilir. Ancak kredinin kullanılması ve geri ödenmesinde Sermaye Piyasası Kurulu'na bilgi verilmek zorundadır.⁹⁹ Kredi kullanmada ana amaç, yatırımcıların çıkarlarının korunmasıdır.

Kredinin fona tahsis edilmesi durumunda şu kayıt yapılır:

⁹⁹ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 43.

----- / -----
 106 BANKALAR HS

106.01- Kurucu Banka

155 BANKA KREDİLERİ HS

155.01-Kurucu Banka
 ----- / -----

Kredinin geri ödenmesiyle yapılacak muhasebe kaydı şöyle olmaktadır:

----- / -----
 155 BANKA KREDİLERİ HS

155.01-Kurucu Banka

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka
 ----- / -----

Yatırım fonlarının sık sık kredi kullanımı, genellikle uygun bulunmamaktadır. Çünkü, bu şekildeki kredi kullanımı yatırım fonları için ek faiz giderini ortaya çıkarmakta ve bu da, fon toplam değerini azaltmaktadır.

Kredi faizinin ödenmesi durumunda şu kayıt yapılır :

----- / -----
 360 FAİZ GİDERLERİ HS

360.02-Banka Kredi Faizleri

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka
 ----- / -----

7- Dönem Sonu İşlemleri

Yatırım fonları, bir yıllık faaliyet dönemi sonunda fon'a ilişkin bütün gelir ve gider hesaplarını, 400 Gerçekleşen Gelir-Gider Farkı Hesabı'na aktarmaktadır. Bu hesabın kalanı yatırım fonunun bir dönemlik faaliyet sonucunu vermektedir.

Bu hesap, bir sonuç hesabıdır ve yalnızca dönem sonlarında çalıştırılır. Yatırım fonlarının düzenleyeceği mali tablo ve raporlara ilişkin tebliğde, bu hesap kalemi yer almasına karşın, aynı tebliğdeki yatırım fonları hesap planında, bu hesap ismi geçmemektedir. Bu yüzden de, yönetici bankanın kendisi bu hesaba bir kod vermek zorunda kalmıştır. Bu hesabın kalanı, Bilançodaki 192.01-Cari Yıl Fon Gelir Gider Farkı Hesabı'na aktarılarak kapatılır. Bu hesabın alacak kalanı vermesi döneme ilişkin gerçekleşen kar'ı, borç kalanı vermesi ise gerçekleşen zararı gösterir.

Bu kayıtları şu şekilde gösterebiliriz:

----- / -----

200 MENKUL KIYMETLER PORTFÖYÜNDEN ALINAN FAİZ

VE KAR PAYLARI HS

200.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları

200.01.01-Hisse Senetleri Kar Payları

200.01.02- Borçlanma Senetleri Faizleri

200.02-Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları

200.03-Diğer Menkul Kıymetler Faiz ve Kar Payları

240 MENKUL KIYMETLER SATIŞ KARLARI HS

240.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Karları

- 240.01.01-Hisse Senetleri Satış Karları
- 240.01.02-Borçlanma Senetleri Satış Karları
- 240.02-Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Satış Karları
- 240.03-Diğer Menkul Kıymetler Satış Karları
- 270 GERÇEKLEŞEN DEĞER ARTIŞLARI HS
- 280 DİĞER GELİRLER HS
- 400 GERÇEKLEŞEN GELİR-GİDER FARKI HS

----- / -----

- 400 GERÇEKLEŞEN GELİR-GİDER FARKI HS
- 300 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI HS
 - 300.01-Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Zararları
 - 300.01.01-Hisse Senetleri Satış Zararları
 - 300.01.02-Borçlanma Senetleri Satış Zararları
 - 300.02-Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Satış Zararları
 - 300.03-Diğer Menkul Kıymetler Satış Zararları
- 350 GERÇEKLEŞEN DEĞER AZALIŞLARI HS
- 360 FAİZ GİDERLERİ HS
 - 360.01-Banka Avans Faizleri
 - 360.02-Banka Kredi Faizleri
- 370 DİĞER GİDERLER HS
 - 370.01-İhraç İzni Ücretleri
 - 370.02-İlan Giderleri
 - 370.03-Sigorta Ücretleri
 - 370.04-Aracılık Komisyonu Giderleri
 - 370.05-Noter Harç ve Tasdik Ücretleri
 - 370.06-Fon Yönetim Ücretleri
 - 370.07-Denetim Ücretleri

370.08-Katılma Belgeleri Basım Giderleri

370.09-Vergi, Resim, Harç vb. Giderler

----- / -----

Bu kayıtlardan sonra, 400 Gerçekleşen Gelir Gider Farkı Hesabı, Bilançodaki 192.01-Cari Yıl Fon Gelir-Gider Farkı Hesabına aktarılmaktadır. 400 Gerçekleşen Gelir-Gider Farkı Hesabı daha çok alacak kalanı vermektedir. Bu varsayımla aşağıdaki gibi bir kayıt yapılır.

----- / -----

400 GERÇEKLEŞEN GELİR GİDER FARKI HS

192 FON GELİR GİDER FARKI HS

192.01-Cari Yıl Fon Gelir Gider Farkı

----- / -----

En son yapılacak işlem ise, bilançodaki hesapları 31.12 tarihi itibarıyla ters kayıt ile kapatmaktır. Bu çerçevede aktif hesaplar alacaklandırılır, pasif hesaplar borçlandırılır.

----- / -----

ÇIKIŞ BİLANÇOSU

100 KASA HS

106 BANKALAR HS

109 DİĞER HAZIR DEĞERLER HS

110 HİSSE SENETLERİ HS

112 ÖZEL KESİM BORÇLANMA SENETLERİ HS

114 KAMU KESİMİ BORÇLANMA SENETLERİ HS

118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HS
 120 SATIŞ BEDELİ ALACAKLARI HS
 121 FAİZ ve KAR PAYI ALACAKLARI HS
 129 DİĞER ALACAKLAR HS
 130 PEŞİN ÖDENEN GİDERLER HS
 131 KASA NOKSANLARI HS
 149 DİĞER VARLIKLAR HS

----- / -----

150 BANKALAR HS
 155 BANKA KREDİLERİ HS
 156 MENKUL KIYMET ALIM BORÇLARI HS
 160 DİĞER BORÇLAR HS
 161 VERGİ ve DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI
 HS
 190 KATILMA BELGELERİ HS
 191 KATILMA BELGELERİ DEĞER ARTIŞ/AZALIŞ HS
 192 FON GELİR GİDER FARKI
 192.01-Cari Yıl Fon Gelir-Gider Farkı
 192.02-Geçmiş Yıllar Fon Gelir-Gider Farkı

ÇIKIŞ BİLANÇOSU

----- / -----

Yatırım fonları dönem sonlarında kar dağıtımını yapmamaktadır. Elde edilen gelirler ve oluşan değer artışları, fon toplam değerine ilave edilmek suretiyle, katılma belgelerinin günlük değerlerine yansıtılmaktadır. Yatırımcılar, her an ellerinde bulunan katılma belgelerini fona iade etmek yoluyla, katılma belgelerinin değerlerindeki artışın karşılığı olan geliri elde etmiş olmaktadır.

8- Yatırım Fonunun Sona Ermesi

Bilindiği gibi yatırım fonları, Yatırım fonları esasları tebliğinin 52. ve 53. maddelerinde belirtilen nedenlerden birinin ortaya çıkması nedeniyle tasfiye edilmekte ve fon sona ermektedir.

Yatırım fonu mal varlığı, fon içtüzüklerindeki ilkelere göre tasfiye edilmektedir. Tasfiye dönemi sonunda da tasfiye bakiyesi, katılma belgesi sahiplerine payları oranında dağıtılmaktadır.¹⁰⁰

Fesih işlemleri başladıktan sonra, yeni katılma belgelerinin ihraç edilmesi ve geri alınması yasaklanmıştır.

Fesih işlemleri çerçevesinde yatırım fonu portföyündeki menkul kıymetler, Banka tarafından borsada satılmaktadır. Ancak borsada satış yapılamayan fon varlığı, açık arttırma veya pazarlık yada her iki yöntemin uygulanması yoluyla satılarak paraya çevrilir. Fon varlıkları paraya çevrildikten sonra bütün borçlar ödenir. Kalan nakit para, katılma belgesi sahiplerine payları oranında dağıtılır.

Varlıkların tamamının nakte dönüştürülmesi ve borçların ödenmesinden sonraki işlemleri aşağıdaki gibi kayda alabiliriz:

----- / -----
 190 KATILMA BELGELERİ HS
 192 FON GELİR GİDER FARKI HS
 192.03-Tasfiye Dönemi Gelir Gider Farkı
 160 DİĞER BORÇLAR HS
 160.07-Katılma Belgesi Sahiplerine Borçlar
 ----- / -----

¹⁰⁰ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, md: 53.

----- / -----
 160 DİĞER BORÇLAR HS

160.07-Katılma Belgesi Sahiplerine Borçlar

106 BANKALAR HS

106.01-Kurucu Banka
 ----- / -----

Tasfiye işlemleri bittikten sonra katılma belgeleri, kurucu bankanın yatırım fonları merkezinde veya diğer şubelerince geri alınır. Katılma belgeleri, fon yönetim merkezinde toplandıktan sonra iptal edilir. Bu aşamada şu kayıt yapılır ve yatırım fonu tamamen ortadan kalkmış olur:

----- / -----
 901 KATILMA BELGELERİ - Alacaklı

900 KATILMA BELGELERİ - Borçlu

900.01- Merkezdeki Katılma Belgeleri
 ----- / -----

C- Yatırım Fonları Mali Tablo ve Raporları

Yatırım fonları, Seri XI No: 6 sayılı tebliğin 14. maddesinde belirtilen mali tabloları düzenlemek ve aynı tebliğin 13. maddesinde belirtilen dipnotlara yer vermek zorundadırlar.

1. Mali Tablo ve Raporlara İlişkin Temel İlkeler

Mali Tablo ve raporların hazırlanmasında esas alınacak temel ilkeler şunlardır.¹⁰¹

¹⁰¹ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ, md: 7.

a-) Yatırım fonları mali tablo ve raporlarının fonun varlıkları, kaynakları ve mali durumu hakkında, fon içtüzüğünde belirtilen kurallara uygun olarak, gerçeği ve doğruyu yansıtacak bir şekilde hazırlanması zorunludur.

b-) Mali tablolardaki “diğer” ifadesi taşıyan hesap kalemlerinden, dahil olduğu grubun toplam tutarının %20'sini veya bilançoda görülen fon toplam varlıklarının %5'ini aşanlar, sözkonusu kalemlerden önce ana başlıklar itibariyle ve ayrı ayrı gösterilir.

c-) Mali tablolarda, bu tablolardan yararlananların kararlarını etkileyebilecek nitelikte olan hesap kalemleri ayrı olarak gösterilir.

d-) Mali tablolarda yeralan hesap kalemlerini açık ve anlaşılır duruma getirmek için gerekli görülen bilgiler, mali tablo dipnotlarında verilir. Bu durumda ilgili hesabın yanına dipnot numarası yazılarak açıklamaya yollamaya yapılır.

e-) Mali tablolar iki hesap dönemini karşılaştıracak şekilde düzenlenir. Mali tablolarda yeralan bilgilerin bir önceki dönem tablolarıyla tutarlı verilmesi gerekir.

2-) Mali Tablolar

2.1- Fon Bilançosu

Yatırım Fonları Bilançosu

VARLIKLAR

I. Hazır Değerler

- A. Kasa
- B. Bankalar
- C. Diğer Hazır Değerler

II. Menkul Kıymetler

- A. Hisse Senetleri
- B. Özel Kesim Borçlanma Senetleri
- C. Kamu Kesimi Borçlanma Senetleri
- D. Diğer Menkul Kıymetler

III. Alacaklar

IV. Diğer Varlıklar

VARLIKLAR TOPLAMI

V. Borçlar

- A. Banka Avansları
- B. Banka Kredileri
- C. Diğer Borçlar

BORÇLAR TOPLAMI

VII. Fon Toplam Değeri

- A. Katılma Belgeleri
- B. Katılma Belgeleri Değer Artış/Azalışı
- C. Fon Gelir-Gider Farkı
 - Cari Yıl Fon Gelir Gider Farkı
 - Geçmiş Yıllar Fon Gelir Gider Farkı

FON TOPLAM DEğERİ

Yatırım fonları bilanço dipnotlarında, aşağıda belirtilen unsurların yer alması gerekir.¹⁰²

a- Katılma belgesi,/...../..... tarihli birim pay değeri; fon toplam değeri / dolaşımdaki pay sayısı,

b- Çıkarılmamış katılma belgesi sayısı ve dönem içinde satılan ve geri alınan katılma belgesi sayısı,

c- Fonun süresi ve kaçınıcı yılında olduğu,

d- Menkul kıymetlerin sigorta tutarı,

e- Bilanço tarihinden sonra ortaya çıkan ve açıklamayı gerektiren hususlara ilişkin bilgiler,

f- Değerlemede uygulanacak döviz kurları,

g- Değerlemede esas alınan gelir ortaklığı senetleri,

h- Açıklanması gerekli görülen diğer hususlar.

2.2- Gelir Tablosu

Yatırım Fonları Gelir Tablosu

I. Fon Gelirleri

A. Menkul Kıymetler Portföyünden Alınan Faiz ve Kar Payları

¹⁰² Seri XI No:6 sayılı tebliğ, md: 13/a.

1. Özel Kesim Menkul Kıymetleri Faiz ve Kar Payları
 - Hisse Senetleri Kar Payları
 - Borçlanma Senetleri Faizleri
 2. Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri ve Kar Payları
 3. Diğer Menkul Kıymetler Faiz ve Kar Payları
- B. Menkul Kıymet Satış Karları
1. Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Karları
 - Hisse Senetleri Satış Karları
 - Borçlanma Senetleri Satış Karları
 2. Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Satış Karları
 3. Diğer Menkul Kıymetler Satış Karları
- C. Gerçekleşen Değer Artışları
- D. Diğer Gelirler
- II. Fon Giderleri
- A. Menkul Kıymet Satış Zararları
1. Özel Kesim Menkul Kıymetleri Satış Zararları
 - Hisse Senetleri Satış Zararları
 - Borçlanma Senetleri Satış Zararları
 2. Kamu Kesimi Menkul Kıymetleri Satış Zararları
 3. Diğer Menkul Kıymetler Satış Zararları
- B. Gerçekleşen Değer Azalışları
- C. Faiz Giderleri
1. Banka Avans Faizleri
 2. Banka Kredi Faizleri
- D. Diğer Giderler
1. İhraç İzni Ücretleri
 2. İlan Giderleri

3. Sigorta Ücretleri
4. Aracılık Komisyonu
5. Noter Harç ve Tasdik Ücretleri
6. Fon Yönetim Ücretleri
7. Denetim Ücretleri
8. Katılma Belgeleri Basım Giderleri
9. Vergi, Resim, Harç vb Giderler

III. Fon Gelir - Gider Farkı

Fon Gelir Tablosu dipnotlarında yer alması gereken unsurlar şöyledir:¹⁰³

- a- Tahsil edilemeyen anapara, faiz ve temettü tutarları,
- b- Yönetici bankadan alınan avans ve kredi faiz oranları,
- c- Gelir ve Gider hesaplarında, bir önceki yıla göre %25" in üzerinde ortaya çıkan artış veya azalışın nedenleri
- d- Açıklanması gerekli görülen diğer hususlar.

2.3- Fon Portföy Değeri Tablosu

Fon portföy değeri, portföydeki varlıkların değerlerinin toplamını ifade etmektedir.

Fon portföy değeri tablosu, yatırım fonu portföyünde yer alan menkul kıymetlerin nominal değerlerini veya adetlerini, düzenleme tarihindeki rayiç değerlerini ve tüm menkul kıymetler içindeki oranlarını gösterecek şekilde düzenlenir.¹⁰⁴

¹⁰³ Seri XI No:6 sayılı tebliğ md: 13/b.

¹⁰⁴ Seri XI No:6 sayılı tebliğ md. 11/a.

Fon portföyü içinde yönetici bankanın iştirak ve hissedarlarının menkul kıymetlerinin bulunması durumunda, bu menkul kıymetler diğer menkul kıymetlerden ayrılarak gösterilir.

FON PORTFÖY DEĞERİ TABLOSU

	Nominal <u>Değeri(1000TL)</u>	Rayıç <u>Değeri(1000TL)</u>	%
A-) HİSSE SENETLERİ			
1. Banka İştirak ve Hissedarları		
a) A.Ş.		
b) A.Ş.		
2. Diğer Ortaklıklar			
a) A.Ş.		
b) A.Ş.		
B-) DEVLET TAHVİLİ VE HAZİNE BONOLARI			
C-) GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ (TL)			
D-) GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİ (DÖVİZE ENDEKSLİ)			
E-) DÖVİZE ENDEKSLİ TAHVİLLER			
F-) FİNANSMAN BONOLARI			
1. Banka İştirak ve Hissedarları			
a) A.Ş.		
b) A.Ş.		
2. Diğer Ortaklıklar			
a) A.Ş.		
b) A.Ş.		
G-) ÖZEL SEKTÖR TAHVİLLERİ			
1. Banka İştirak ve Hissedarları			
a) A.Ş.		
b) A.Ş.		
2. Diğer Ortaklıklar			
a) A.Ş.		
b) A.Ş.		
H-) YABANCI MENKUL KIYMETLER			
I-) ALTIN VE DİĞER KIYMETLİ MADENLER			
İ-) DİĞER			
FON PORTFÖY DEĞERİ	_____	_____	_____
	_____	_____	_____

Fon portföy değeri belirlendikten sonra bu tablonun altında ilgili dipnotları gösterilir.

Fon portföy değeri tablosunda aşağıdaki dipnotlar yer alır.¹⁰⁵

- a- Varsa imtiyazlı hisse senetleri,
- b- Alınan bedelsiz hisse senetleri,
- c- İhraç edilen menkul kıymetin toplam tutarının %10'unu aşan kısmı,
- d- Menkul kıymet borsalarına kote edilmemiş menkul kıymetler,
- e- Açıklanması gerekli görölen diğer bilgiler.

2.4- Fon Toplam Değeri Tablosu

Fon toplam değeri tablosu, fon portföy değerine hazır değerler, alacaklar ve diğer varlıkların eklenmesi ve borçların düşülmesi yoluyla oluşturulur. İlgili kalemlerin tutar ve yüzdelerini içerir.¹⁰⁶

Fon toplam değerinde ihtiyatlar yer almamaktadır.

FON TOPLAM DEğERİ TABLOSU Tutar %

A. Fon Portföy Değeri

B. Hazır Değerler (+)

C. Alacaklar (+)

D. Diğer Varlıklar (+)

E. BORÇLAR (-)

1-) _____

2-) _____

FON TOPLAM DEğERİ _____ _____

_____ _____

¹⁰⁵ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ, md: 13/c.

¹⁰⁶ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ, md: 11/b.

Fon toplam değeri tablosunda yer alacak dipnotlar ise Şunlardır :

- a- Varsa Őüpheli alacakların tutarı,
- b- Fon toplam değerinin %5'inden fazla tutardaki diğer varlıkların ayrıntısı,
- c- Açıklaması gerekli diğer bilgiler.

3. Mali Raporlar

3.1- Günlük Rapor

Günlük rapor, yatırım fonlarının pay değerini ve katılma belgelerinin fiyatlarının günlük olarak gösterilmesini sağlamaktadır.

Aynı gün içinde farklı fiyat uygulamasına yol amamak için, yapılacak değerlemede esas alınacak fiyatlar, bir önceki gün sonu itibariyle hesaplanan değerler olacaktır. Birim pay fiyatı; değerleme sonucu hesaplanan fon toplam değerinin, dolaşımdaki pay sayısına bölünmesiyle bulunur.¹⁰⁷

İki bölümden oluşan günlük raporda, fon portföy değeri tablosu sayfa 107'de, fon toplam değeri tablosu da sayfa 108'de gösterilmektedir.

3.2- Aylık Rapor

Aylık rapor her ay sonunda hazırlanır ve izleyen ayın 15'inci gününden itibaren kurucu bankanın merkezi ile izahnamede belirtilen banka Şubelerinde, yatırımcıların incelenmesine sunulur ve bir rneği aynı süre içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilir.

¹⁰⁷ Seri XI No: 6 sayılı tebliğ, md: 10.

.....A.Ş.
 YATIRIM FONU TARİHLİ GÜNLÜK RAPORUDUR.
FON PORTFÖY DEĞERİ TABLOSU

Menkul Kıymet	İhraççı Kurum	Vade Tarihi	Menkul Tanımı	Nominal Faiz Oranı	Faiz Ödeme Sayısı	Nominal Değer ¹	Birim Alış Fiyatı ²	Satın Alış Tarihi ³	İç İskonto Oranı	Borsa Sözleşme No ⁴	Repo Teminat Tutarı ⁵	Günlük Birim Değer	Toplam Değer	Grup (%)	Toplam (%)
A. HISSE SENEDİ															
GRUP TOPLAMI															
B. BORÇLANMA SENETLERİ															
DEVLET TAHVİLİ															
HAZİNE BONOSU															
GRUP TOPLAMI															
C. DİĞER VARLIKLAR															
GRUP TOPLAMI															
FON PORTFÖY DEĞERİ															

1. Repo işlemleri ile ilgili olarak bu sütuna repo dönüş değeri yazılacaktır.
2. Bu sütuna sadece alım yapılan günde değer girilecektir. Eski tarihli alımlarda ilgili menkul kıymetin ağırlıklı ortalama değeri girilecektir.
3. Bu sütuna sadece alım yapılan günde değer girilecektir.
4. Bu sütuna sadece alım yapılan günde değer girilecektir.
5. Bu sütuna repo işlemine konu olan menkul kıymetler ve bunların nominal değerleri girilecektir.

Sekiz bölümden oluşan aylık rapor örneğinin ilk altı bölümüne, yatırımcıların incelenmesine sunulacak aylık raporlarda, tamamına ise, Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilecek aylık raporlarda yer verilir.¹⁰⁸

.....A.Ş.

..... YATIRIM FONU TARİHLİ GÜNLÜK RAPORUDUR

FON TOPLAM DEĞERİ TABLOSU

TUTARI(TL) GRUP % TOPLAM %

A.FON PORTFÖY DEĞERİ

B.HAZIR DEĞERLER

a-) Kasa

b-) Bankalar

c-) Diğer Hazır Değerler

C.ALACAKLAR

a-) Takastan Alacaklar

b-) Diğer Alacaklar

D.DİĞER VARLIKLAR

E.BORÇLAR

a-) Takasa Borçlar

b-) Yönetim Ücreti

c-)Ödenecek Vergi

d-) İhtiyatlar

e-) Krediler

f-) Diğer Borçlar

FON TOPLAM DEĞERİ

Toplam Pay Sayısı

Dolaşımdaki Pay Sayısı

Kurucunun Elindeki Pay Sayısı

¹⁰⁸ a.g.t., md: 11.

7. ve 8. bölümlerin Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmesi, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yatırım fonlarını denetlemesi ve özellikle manipülatif davranışların izlenmesi açısından önem taşır.

Aylık rapor örneği ilgili tebliğin eklerinde gösterilmiştir.

YATIRIM FONLARI AYLIK RAPORU

I. FONU TANITICI BİLGİLER

- A. Fonun Adı
- B. Kurucunun Ünvanı
- C. Yöneticinin Ünvanı
- D. Fon Tutarı
- E. Fon Toplam Değeri
- F. Tedavüldeki Pay Sayısı
- G. Fonun Kuruluş Tarihi
- H. Fonun Süresi

II. FONUN PERFORMANSINA İLİŞKİN BİLGİLER

- A. Ay Sonu Pay Fiyatı
- B. Önceki Ay Pay Fiyatı
- C. Aylık Pay Fiyatı Artış Oranı
- D. Yılbaşına Göre Fiyat Artış Oranı
- E. Yıllık Pay Fiyatı Artış Oranı
- F. Aylık Ortalama Portföydeki
- G. Menkul Kıymetler Yüzdesi
- H. Aylık Ortalama Tedavül Oranı
- I. Aylık Ortalama Portföy Devir Hızı
- İ. Portföyün Ortalama Vadesi

III. Fon Portföy Değeri Tablosu; daha önce gösterildiği şekliyle aylık rapor içinde yer almaktadır.

IV. Fon Toplam Değeri Tablosu; bu tablo da aynı şekilde aylık raporda gösterilmektedir.

V. Ay İçinde Yapılan Giderler

<u>Açıklama</u>	<u>Toplam</u>	<u>Tutar</u>
VI.A. Geçen ay içinde rüçhan hakkı kullanımı, bedelsiz hisse senedi alımı, temettü ve anapara tahsilatına ilişkin açıklamalar.

VI- B. Geçen ay içinde yatırım fonlarına ilişkin mevzuatta meydana gelen değişme ve hukuki ihtilaflarla ilgili açıklamalar.

.....

VII. PORTFÖYDEN SATIşLAR

Menkul Kıymet <u>Türü</u>	İhracı <u>Kurum</u>	Alış <u>Tarihi</u>	Nominal <u>Değeri</u>	Satış <u>Değeri</u>
------------------------------	-------------------------	-----------------------	--------------------------	------------------------

VIII. İTFALAR

Menkul Kıymet <u>Türü</u>	İtfa <u>Tarihi</u>	Nominal <u>Değeri</u>
------------------------------	-----------------------	--------------------------

VIII- PORTFÖYE ALIŞLAR

<u>Menkul Kıymet</u> <u>Türü</u>	<u>İhraççı</u> <u>Kurum</u>	<u>Alış</u> <u>Tarihi</u>	<u>Nominal</u> <u>Değeri</u>	<u>Alış</u> <u>Değeri</u>
-------------------------------------	--------------------------------	------------------------------	---------------------------------	------------------------------

3.3- Yıllık Rapor

Yatırım fonları, her hesap döneminin bitiminden itibaren üç ay içinde, bir önceki yıl ile karşılaştırmalı olarak düzenlenmiş bilanço, gelir tablosu, fon portföy değeri tablosu ve fon toplam değeri tablosu ile dönem içindeki gelişmeleri açıklayan bir yıllık rapor hazırlar. Bir önceki yıl ile karşılaştırmalı olarak düzenlenmiş bilanço, gelir tablosu, fon portföy değeri tablosu ve fon toplam değeri tablosu ile bu tablolara ilişkin bağımsız denetçi raporu, hesap dönemini takip eden üç ay içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilir ve Türkiye çapında yayım yapan en az iki gazetede ilan edilir.¹⁰⁹

Yatırım fonları yıllık raporunda yer alan bilanço, gelir tablosu, fon portföy değeri tablosu ve fon toplam değeri tablosu daha önce gösterildiği gibidir. Yatırım fonları denetim raporu, Seri X No:4 tebliği'nde yer almaktadır.¹¹⁰ Olumlu görüş içeren bir denetim raporu örneği sayfa 113'da yer almaktadır.

¹⁰⁹ a.g.r., md: 12.

¹¹⁰ **Bağımsız Denetleme Çalışması ve Raporlamasının İlke ve Kuralları**, Seri X No: 4 sayılı tebliğ, R.G., 18.06.1988, S.19846, Ek.7.

3.4-Periyodik Ara Bilanço ve Gelir Tablosu

Yatırım fonları, Seri XI No: 3 tebliği uyarınca hesap dönemlerinin ilk altı aylık dönemi için, bir önceki dönemin aynı dönemiyle karşılaştırmalı olarak ara bilanço ve gelir tablosu düzenlemek zorundadırlar.¹¹¹

Düzenlenen altı aylık ara bilanço ve gelir tablosu, Sermaye Piyasası Kurulu'nun seri X No: 14 tebliği hükümleri çerçevesinde yatırım fonunun sürekli denetimini yapan bağımsız denetleme kuruluşu tarafından yürütülecek bağımsız sınırlı denetleme çalışması ve raporlamasına tabi bulunmaktadır.¹¹²

Yatırım fonlarınca düzenlenen özet ara bilanço ve gelir tabloları bağımsız sınırlı denetleme raporu özeti ile birlikte ara dönemi izleyen 5 hafta içinde katılma belgelerinin alınıp satıldığı yerlerde ilan edilmek zorundadır. İlan edilen özet mali tablo ve bağımsız denetleme rapor özeti, ayrıntılı ara bilanço, gelir tablosu ve bağımsız sınırlı denetleme raporu ile birlikte ilanı izleyen 5 iş günü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmektedir.

¹¹¹ Sermaye Piyasasında Ara Mali Tablolara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ, md: 3, R.G., 26.07.1989, S.20233.

¹¹² Seri XII No: 1 tebliği, md: 39, R.G., 18.02.1992, S.21246.

OLUMLU GÖRÜŞ İÇEREN RAPOR ÖZETİ FORMU**(Yatırım Fonları İçin)**

.....A.Ş.'nin HESAP DÖNEMİNE AİT BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

....Yatırım Fonunun .././19.. tarihinde sona eren hesap dönemine ait hesap raporunu incelemiş bulunuyoruz. İncelememiz, genel kabul görmüş denetleme ilke, esas ve standartlarına uygun olarak yapılmış ve dolayısıyla hesap ve işlemlerle ilgili olarak muhasebe kayıtlarının kontrolü ile gerekli gördüğümüz diğer denetleme yöntem ve tekniklerini içermiştir.

Görüşümüze göre, fon portföyünün değerlendirme işlemleri, Yatırım Fonunun içtüzük hükümlerine uygunluk arz etmekte; hesap raporu, fonun .././19.. tarihindeki gerçek mali durumunu ve bu tarihte sona eren hesap dönemine ait gerçek faaliyet sonucunu, mevzuata ve bir önceki hesap dönemi ile tutarlı bir şekilde uygulanan genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak doğru bir biçimde yansıtmaktadır. (Düzenleme yeri ve Tarihi)

DENETLEME KURULUŞUNUN ÜNVANI**Sorumlu Başdenetçinin Ad ve İmzası**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YATIRIM FONLARINA İLİŞKİN RAPORLANAN BİLGİLERİN BANKA VE DİĞER BİLGİ KULLANICILARINCA ALINACAK KARARLARDA KULLANILMASI

Yatırım fonları muhasebesinin çıktıları olan mali tablo ve raporlar, pek çok kişinin ilgi alanı içinde bulunmaktadır.

Yatırım fonları muhasebe sisteminin bilgi kullanıcıları; kurucu ve yönetici banka, ortaklar yani yatırımcılar, Devlet ve diğer bilgi kullanıcılarıdır.

A. Fona İlişkin Bilgilerin Elde Edilmesi

Yatırım fonları muhasebe sisteminin çıktıları, 3.Bölümde ifade edilen mali tablo ve raporlardır. Bu çıktılar belirli dönemler itibariyle (günlük, aylık, yıllık olarak) bilgi kullanıcılarına sunulmaktadır.

Adı geçen raporlardan; günlük rapor, yatırım fonu tarafından günlük olarak çıkarılmaktadır. Günlük raporda, yatırım fonundaki yaşanan günlük değişmelere ilişkin bilgiler yer aldıktan sonra, ilgili fonun günlük birim pay değeri belirlenmektedir. Bu değer aynı zamanda, bir payın alım satım fiyatını ifade etmektedir.

Günlük raporun, bilgi kullanıcılarına her gün sunulması, ekonomik olmayan bir davranıştır. Fon tarafından portföyle ilgili olarak pek çok işlem yapılmaktadır. Bu işlemlerin tüm ayrıntılarıyla, günlük rapor aracılığıyla bilgi kullanıcılarına sunulması, işlemlerini sınırlı personelle yürüten yatırım fonu yöneticilerinin, uzun zaman harcamalarını gerektirmektedir. Bu yüzden gün sonunda günlük raporda, birim pay fiyatı belirlenmekte ve bu fiyat çeşitli basın araçlarıyla kamuoyuna duyurulmaktadır. Bilgi kullanıcıları bu suretle, izledikleri yatırım fonu'ndaki günlük değişimleri takip etmektedir.

Aylık rapor ise, her ay sonunda hazırlanmakta ve fon yönetim merkezi ile birlikte, kurucu ve yönetici bankanın şubelerine gönderilmektedir. İlgili duyan taraflar, şubelerden aylık raporu temin etmekte ve istedikleri bilgileri sağlamaktadır.

Aylık raporlarda, ilgili yatırım fonu'nun genel olarak tanıtımı yapılmaktadır. Burada; fonun, ilgili bankanın hangi tür yatırım fonu olduğu, bankanın birden fazla yatırım fonu kurmuş olması durumunda, kaçınıcı yatırım fonu olduğu, fonun büyüklüğü, fonun aylık performansı (fon değerindeki artış), fon portföyünde yer alan menkul kıymetler, bu menkul kıymetlerin tür ve değerleri, fonun toplam ve birim pay değeri, ay içinde yapılan giderler, rüçhan hakkı kullanımı, bedelsiz hisse senedi alımı, temettü ve anapara tahsilatı; ay içinde yatırım fonları'na ilişkin mevzuatta meydana gelen değişme ve hukuki ihtilaflara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Aylık rapor, fon merkezi tarafından şubelere bir önyazı ile gönderilmektedir. Bu ön yazıda, gönderilen bilgilerin neler olduğu

belirtilmekte ve ekinde ilgili bankanın kurmuş olduğu bütün fonların aylık raporları yer almaktadır. Aşağıda bu tür bir belge gösterilmiştir.

.....BANKASI

Sirküler

GENEL MÜDÜRLÜK BÖLÜMLERİ

Tarih : .././....

BÖLGELERE

Sayı : ..-....

TÜM ŞUBELERİMİZE

Bölüm No :

Konu : Sermaye Piyasaları- Yatırım Fonları

Tür : Bilgilendirme

Süre : Süresiz

Öncelik : Normal

Başlık : Yatırım Fonları Ayı Raporu

İlgi :

Yerine Gececeği Sirküler No: ...

Mevzuat gereğince, yatırımcıların talebinde, incelemeye sunulmak üzere şubenizde bulundurulacak Bankamız Yatırım Fonları'na ait yılı ayı raporları ektedir. Bilginizi ve gereğini rica ederiz.

..... BANKASI A.Ş.

Genel Müdürlüğü

Sermaye Piyasaları Yönetimi

İsim

İsim

Ek:

EK : .. Sayfa

Bilanço, gelir tablosu, fon portföy değeri tablosu ve fon toplam değeri tablosu ile bağımsız denetçi raporu'ndan oluşan yıllık rapor, hesap dönemini izleyen 3 ay içinde Türkiye çapında yayım yapan en az iki

gazetede ilan edilerek, bilgi kullanıcılarına sunulmaktadır. Ayrıca, yıllık raporda yer alan fon portföy değeri tablosu ve fon toplam değeri tablosu, faaliyet dönemine ilişkin son aylık raporla, ilgililere sunulmaktadır.

Yıllık raporda yer alan bilançoda, fonun kaynaklarının yanısıra, varlıklarının neler olduğu konusunda bilgiler yer almaktadır.

Gelir tablosu, bilgi kullanıcılarına, yatırım fonu gelirlerinin hangi kalemlerden oluştuğu ve portföydeki yatırım araçlarından doğan zararlar ile diğer giderler hakkında bilgi sağlamaktadır.

Yatırım fonu tarafından ayrıca, hesap döneminin ilk altı ayında yaşanan gelişmeleri ilgili taraflara duyurmak amacıyla; bilanço, gelir tablosu ve bağımsız sınırlı denetim raporundan oluşan altı aylık periyodik rapor hazırlanmaktadır. Hazırlanan bilanço ve gelir tablosu ile denetim raporu özeti, bankanın şubelerinde ara dönemi izleyen 5 hafta içinde yatırımcılara ilan edilmektedir. Ayrıca özet mali tablolar ve denetleme raporu ile ayrıntılı mali tablolar ve ayrıntılı denetim raporu ilanı izleyen 5 iş günü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmektedir.

Portföyde bulunan yatırım araçları ve değerleri, fon portföy değeri tablosunda görülmektedir. Fon portföy değeri tablosu da, yıl sonu itibariyle, fonun borçlardan sonra kalan net değerini göstermektedir.

B. Fon Raporlarının Sağladığı Bilgiler ve Banka Kararları

Yatırım fonu raporları, fon yöneticilerine, kısaca bankaya, yatırım fonu faaliyetlerinin seyrini ve sonuçlarını görme ve planlanan hedeflerle karşılaştırma olanağı sağlar. Yöneticilerin verecekleri kararlara temel olur.

Banka bu sayede, ne ölçüde başarılı olduğunu görebilir.

Hazırlanan raporlar, faaliyetlerin karlı olduğunu gösterebilir. Bu durum da, yatırım fonu'nun portföyüne alınan menkul kıymetlerin seçiminde isabetli davranıldığı sonucunu verir. Sadece isabetli seçim yapılmış olması yetmez. Seçilen bu menkul kıymetlerin uygun zamanlarda satılması, bekletilmesi gerekir. Faaliyet sonucunun karlı çıkmış olması bütün bu koşulların yerine getirildiğini gösterir.

Bankanın yönetimindeki yatırım fonları'nın kar elde etmesi, üçüncü kişilerin, bu bankanın yatırım fonları'na ve dolayısıyla bankaya olan ilgilerinin artmasına neden olur. Bu durumda banka yeni yatırım fonları kurma yolunda yeni kararlar alabilir. Yatırımcıların isteklerine uygun nitelikte fonlar oluşturabilir (Hisse senedi ağırlıklı, Kamu veya Özel Borçlanma Senetleri ağırlıklı gibi).

Banka'nın bu alanda gösterdiği başarı, banka için önemli bir reklam aracı olacaktır. Bu da 3. kişilerin bankaya duydukları güveni ve banka itibarını artıracaktır. Banka bu şekilde kendisine daha kolay şekilde kaynak sağlayabilir. Bu da bankanın, mevduat şeklinde topladığı kaynaklara uyguladığı faiz oranlarında değişikliğe (düşürme) gitme gibi bir karar almasını sağlayabilecektir.

Hazırlanan raporlar, bankaya; Yatırım fonu'nun sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların elde edilmesini sağlayan kaynakları ve bu varlıklar üzerinde değişmeler yaratan her türlü işlem hakkında bilgi sağlamaktadır.

Varlıklar; likit değerler, menkul kıymetler ve alacaklardan oluşmaktadır. Kaynaklar ise, büyük miktarda, yatırımcıların katılma belgesi karşılığı, bankaya ödedikleri tutarlardan oluşmaktadır. Kaynak olarak görülen diğer unsurlar, bankanın fon adına yaptığı geçici ödemeler ile ödenecek vergilerdir (B Tipi Fonlarda).

Raporlarla, fonun portföy değeri ile katılma belgesi sahiplerinin, fondan alacaklı oldukları tutarı gösteren fon toplam değeri ile birim pay değerine ilişkin bilgiler elde edilmektedir.

Gelir tablosu sayesinde, hangi yatırım araçlarından, ne kadar bir satış karı veya zararı yada faiz geliri elde edildiği görülebilir. Ayrıca bazı yatırım araçlarından da zarar edilmiş olabilir. Yatırım araçlarından kaynaklanan zararlarla birlikte, döneme ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi için yapılan giderler hakkında bilgi sağlanır.

Banka, fonun elde ettiği gelirlerle, yapılan giderler arasında bir ilişki kurabilir. Bu sayede, giderleri kontrol konusunda ne ölçüde dikkat göstereceğini belirler.

Bilindiği gibi banka, kurduğu fonlardan, fon toplam değeri üzerinden bir yönetici ücreti almaktadır. Fonun zarar etmesi, bankanın fondan elde edeceği geliri azaltmaktadır. Ayrıca fonun zarar etmesi, katılma belgelerinin bankaya iade edilmesine neden olacaktır. Katılma belgelerinin bankaya geri satılması, banka itibarı üzerinde bir tahribata yol açacaktır.

Bu itibar kaybı, bankanın mevduat şeklinde sağladığı kaynak maliyetini de arttırılabilecektir.

Bunların sonucu olarak banka, sözkonusu yatırım fonu'nu kapatma yoluna gidebilir.

C. Mali Tablo ve Raporların Yatırımcılar İçin Önemi

1. Yatırım Fonu Raporlarının Yatırımcılara Sağladığı Bilgiler

Yatırımcıların, bir yatırımdan bekledikleri şey, yüksek ve güvenli getiridir. Yüksek getiri ve güveni belirleyen unsur, yatırım fonu'nun içinde bulundurduğu yatırım araçlarının türü ve dağılımıdır. Yatırım fonu'nun getirisi, portföyünde bulundurduğu yatırım araçlarının getirisine bağlıdır.

Bilindiği gibi yönetici banka, yönetimindeki yatırım fonları'na ilişkin olarak günlük pay fiyatlarını çeşitli basın araçlarıyla kamuoyuna ilan etmektedir. Banka, fonlara ilişkin aylık raporları, izleyen ayın ilk günlerinde şubelerine göndermektedir. Banka, ayrıca hesap dönemini takip eden üç ay içinde, bir önceki hesap dönemi ile karşılaştırmalı olarak hazırladığı; bilanço, gelir tablosu, fon portföy değeri tablosu ve fon toplam değeri tablosu ile birlikte bağımsız denetçi raporundan oluşan yıllık raporu hazırlamaktadır. Bu rapor, Türkiye çapında yayın yapan en az iki gazetede ilan yoluyla tüm bilgi kullanıcılarının kullanımına sunulmaktadır.

Açıklanan bilgilerin içinde, yatırımcıların en çok ilgisini çeken unsur, günlük pay fiyatlarının ilan edilmesidir. Bir yatırım fonu ihtiyat ayırıyorsa, ayrılan bu ihtiyat da günlük olarak ilan edilmektedir. İhtiyat ayrılması, portföyde bulunan yatırım araçlarında oluşan yüksek değer artışlarının, fon toplam değerine yaptığı arttırıcı etkiyi yavaşlatmaktadır. Bu da, birim pay fiyatındaki artışın yavaş olacağı anlamına gelmektedir. Ayrıca, ayrılacak olan ihtiyat tutarı fon portföy değerinin %10'unu geçmemekte

ve günlük olarak ilan edilmektedir. Ancak ihtiyatın, portföyde bulunan yatırım araçlarındaki aşırı değer azalmalarını karşılamak üzere ayrıldığı unutulmamalıdır. Fiyat artış oranı yüksek olan yatırım fonları, yatırımcılar tarafından dikkatle izlenmektedir. Ancak yatırımcıların bu artışın devamlılığı konusunda bir fikir sahibi olabilmesi için, fonun portföyü hakkında bilgi sahibi olmaları gereklidir. Bu bilgiyi de, ay sonlarında ilan edilen aylık rapor içinde yer alan, fon portföy değeri tablosu sayesinde elde edebileceklerdir. Fon portföyünde yer alan yatırım araçlarını inceleyen yatırımcı, bu yatırım araçları hakkında olumlu bir düşünceye vardıldıktan sonra, seçmiş olduğu yatırım fonu'nun izleyen günlerde de yüksek getiri sağlayacağı sonucuna varabilir.

Yatırımcılar, A tipi fonlarda; borsada işlem hacmi yüksek, gelişmiş, sermaye yapısı güçlü şirketlerin hisse senetlerinin olduğu yatırım fonları'nı tercih etmektedir. B tipi fonların tercih edilmesi durumunda, portföydeki hazine bonusu ve devlet tahvillerinin faiz oranları incelenerek, yüksek faiz içeren borçlanma senetleri bulunan yatırım fonları tercih edilecektir.

Yatırım fonları'nın hazırlamış olduğu tablolardan, fon portföy değeri tablosu'nun verdiği bir bilgi de, yatırım fonu'nun türüyle ilgili olanıdır. Bilindiği gibi yatırım fonları vergisel açıdan A tipi ve B tipi olarak ikiye ayrılmıştır. A tipi fonlar en az %25 hisse senedi içermektedir. Söz konusu tablo, portföyde yer alan yatırım araçlarının dağılımını göstermektedir. Yatırımcı, A tipi bir fona yatırım yaparak vergi avantajından da yararlanmak istiyorsa, hisse senetlerinin, fon portföyünün %25'ini geçip geçmediği ile ilgilenecektir.

Yatırımcılar aylık raporlardan, yatırım fonu'nun çeşitli dönemler arasındaki getirisiyle birlikte, o ay içinde fondan yapılan giderlere ilişkin bilgiler elde etmektedir.

Yıllık raporda yer alan gelir tablosu, yatırımcıların, fonun hangi varlıklardan ve ne kadar gelir sağladığı ve bu gelirleri elde etmek için, ne gibi giderlerin yapıldığı konusunda bilgi sahibi olmasını sağlar. Bu raporda yer alan, bağımsız denetçi raporu hakkındaki bilgi de, yatırımcıların; fon yöneticisi banka'nın fonu yönetmede usullere uygun davranıp davranmadığı konusunda fikir sahibi olmalarını sağlamaktadır.

Ayrıca, hesap döneminin ilk altı ayına ait ara bilanço ve gelir tablosu ile bağımsız denetim raporu özeti, banka şubelerinden elde edilebilmektedir.

Yatırımcılar için bir diğer önemli bilgi kaynağı da, yatırım fonları içtüzüğüdür. Katılma belgelerinin arka yüzünde fon içtüzüğüne yer verilmektedir. Ancak günümüzde yatırım fonu katılma belgeleri'nin fiziki teslimi yerine, hesaben teslim söz konusudur. Bu yüzden, fon içtüzüklerini elde etmek için, fon yönetim merkezine başvurmak gerekmektedir.

Yatırımcılar, yatırım fonu içtüzüğünde, fonun tüm faaliyetleriyle ilgili esaslar hakkında bilgi sağlamaktadır. Yatırımcılar, içtüzük sayesinde, yatırım fonu'nu tanıdıktan sonra, kendileri için önemli olan bazı bilgiler elde etmektedir. Bunlar; Fon'un türü ve tipi çerçevesinde yatırım yapılacak varlık ve portföy yönetim ilkeleri, katılma belgelerinin satış ve geri alınışına ilişkin usul ve esaslar, portföyün yönetimine ve saklanmasına ilişkin esaslar, portföy değerlemesine ilişkin esaslar, fon varlıklarından

yapılabilecek harcamalar, fon gelir gider farkının katılma belgesi sahiplerine aktarılmasına ilişkin esaslar, fona katılma ve fondan ayrılma şartlarıdır.

Yatırımcı elde ettiği bilgiler doğrultusunda, beklediği kazancı getireceğine inandığı bir yatırım fonu'nun katılma belgelerini; elinde yoksa almak, elinde bulunuyorsa da elden çıkarmamak gibi bir karar alacaktır.

2.Yatırım Fonlarının Yatırımcılara Sağladığı Faydalar

a- Yatırımcılar, günlük işlerinin içinde portföy yönetimine ayıracak ve piyasaları izleyecek vakitleri olmadığı için, gerçek bir portföy yönetimi yapamazlar. Yatırım fonları uzman kişilerce yönetilmektedir. Fon yöneticisi banka, yatırım araçlarını yaptığı analizlerden sonra portföye almaktadır. Bu şekilde yatırımcıların, kendi kendine gerçekleştiremediği profesyonel portföy yönetimi sağlanmış olmaktadır.

b- Risk, beklenen gelir ile gerçekleşen gelir arasındaki fark olarak tanımlanabilir. Gerçekleşen gelirin, beklenen gelirden fazla olması kabul görmektedir. Ancak gerçekleşen gelirin, beklenen gelirden az olması istenmeyen bir durumdur.

Riskin azaltılması ise, ancak portföyde değişik yatırım araçlarına yer verilerek gerçekleştirilebilir. Sınırlı tasarrufa sahip yatırımcının, tek başına bu şekilde bir portföy oluşturarak, çeşitlendirmeye gitmesi çok zordur. Yatırım fonları bu nedenlerle, küçük bir portföyle ulaşılması zor olan bir risk dağılımını gerçekleştirmektedir.

“Finans teorisi açısından portföye alınan yatırım araçlarının sayısı artırılarak, portföyün getirisi düşürülmeden riski azaltılabilir, risk arttırılmadan getiri yükseltilebilir veya her ikisi de bir arada yapılabilir. Dolayısıyla yeterli sayıda yatırım aracının varlığı halinde istenilen amaçlara uygun risk getiri ilişkisine bağlı portföyler oluşturulabilir.”¹¹³

c- Yatırım alternatiflerinden bazılarının yatırım tutarları yüksek olmaktadır. Küçük miktarda tasarrufu bulunan bir yatırımcının ise, bireysel olarak bu tür bir yatırımı yapması olanaksızdır. Yatırımcı, yatırım fonu sayesinde bu yatırım alternatifine, kendi durumundaki çok sayıda yatırımcı ile birlikte yatırım yapabilir.¹¹⁴

d- Bazı yatırımlar, ortaya konulan para miktarı yükseldikçe, daha fazla gelir elde edilebilir özellikte olabilir (Yüksek miktarlardaki mevduata daha yüksek faiz verilmesi gibi). Bu durumda küçük tasarruflar birleşerek, çok daha büyük meblağ oluşturulmakta ve söz konusu yüksek getiri elde edilebilmektedir.

e- Yatırım Fonları, bireysel yatırımcılara göre, daha büyük tutarlarda fon toplayıp menkul kıymetlere yatırabildikleri için, gerekli olan bilgileri hem kolay edinebilirler, hem de daha etkin kullanabilirler. Diğer yandan, büyük boyutlarda işlem yapmaları yüzünden işlem maliyetleri de azaltılabilmektedir. Büyük miktarlarda fona sahip olan yatırımcılar, kendileri danışmanlık ve portföy yöneticiliği hizmeti alabilirler. Ancak küçük yatırımcıların söz konusu hizmetleri satın almaları olanaksızdır.¹¹⁵

¹¹³ SOYDEMİR, a.g.m., s.12.

¹¹⁴ KARAAHMET, a.g.m., s.10.

¹¹⁵ SOYDEMİR, a.g.m., s.12.

f- Fonlar, çok sayıda şirketin tahvillerini, bonolarını portföylerinde buldukları için, geri ödememe riskini en aza indirmektedir.¹¹⁶

g- Yatırım fonları katılma belgelerinin birim pay fiyatları düşüktür. Bu özellik, yatırımcıların küçük tasarruflarını yatırıma dönüştürmelerine olanak verir.

h- Yatırımcılar katılma belgelerini, ilgili bankanın On-Line sisteme sahip tüm şubelerinde istedikleri zaman satabilmektedir. Bu açıdan fonlar, likit bir yatırım alanıdır. “Sermaye Piyasasında işlem gören menkul kıymetlerin hiç birinde geri alım taahhüdü yoktur. Genellikle menkul kıymetlerde bir vade koşulu vardır ve menkul kıymet satıldıktan sonra, tasarruf sahibinin bu vadeyi beklemesi zorunludur.”¹¹⁷

1- Gerçek kişilerin yatırım fonları katılma belgelerinin alım satımından elde ettikleri gelirler, gelir vergisinden istisna tutulmuştur. A tipi yatırım fonu gelirlerinin tüzel kişiler tarafından elde edilmesi durumunda ise, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8/6 maddesi uyarınca söz konusu gelir, kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Ancak bu gelir, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 25.maddesinde yer alan %20'lik en az kurumlar vergisi oranına tabidir. Tüzel kişiliklerin B tipi yatırım fonları'ndan gelir sağlamaları durumunda ise, söz konusu gelir, kurumlar vergisi matrahına ilave edilir ve %25 oranında vergilendirilir.

¹¹⁶ KARAAHMET, a.g.m., s.10.

¹¹⁷ ÖZTEN, Sarper Volkan, “Menkul Kıymetler Yatırım Fonları,” Para Sermaye Piyasası, Ekim, 1989, s.25

3.Yatırımcıların Yatırım Fonları Tercihlerini Etkileyen Faktörler

Yatırımcıların, çeşitli yatırım alternatifleri içinde, yatırım fonlarını tercih etmelerini sağlayan bazı faktörler vardır. Yatırım fonları'nın tercihinden sonraki diğer aşama da; hangi fonun seçileceği konusudur. Söz konusu bu faktörleri aşağıdaki gibi gruplandırabiliriz.

3.1. Yatırım Fonları ile Yatırımcıların Amaçları

Yatırım fonları'nı daha önce sınıflandırmaya tabi tutarken, amaçlarına göre; hızlı büyüme fonları, büyüme fonları, gelir ve büyüme fonları, gelir fonları, dengeli fonlar, kıymetli madenler fonları, uluslararası fonlar ve sabit gelir fonları şeklinde ayrıma tabi tutmuştuk.

Bir banka, kurduğu yatırım fonlarında (örnek olarak) hızlı büyümeyi amaçlamış olabilir. Bu durumda, bu yatırım fonları'nın portföyleri daha çok, yeni başlayan veya yeni bir endüstrideki firmaların hisse senetleri veya zor piyasa koşullarında fiyatı düşen firma senetleri, geçici olarak durumu kötüleşmiş endüstrilerde faaliyet gösteren firmaların hisse senetlerinden oluşur. Bu nedenle söz konusu yatırım fonu'nun riski, portföyünün riski yüzünden oldukça fazladır.

Riski göze alarak yüksek gelir elde etmek isteyen bir yatırımcı, bu fonun katılma belgelerini alırken; riski sevmeyen yatırımcılar ise bu tür fonu tercih etmeyecektir. Kendi amaçlarına uygun düşen bir başka fonu tercih yoluna gideceklerdir.

3.2. Yatırım Fonlarının Performansları

Yatırımcıların, yatırım fonu tercihlerini etkileyen faktörlerden birisi de fonların performanslarıdır.

Yatırımcılar, yatırım fonları'nın performansını değerlendirirken, sadece bir faaliyet dönemi içinde oluşan değer artışlarını baz almaktadır. Bu, bir yatırım fonu'nun sadece bir yıllık getirisini ifade etmektedir. Yatırımcılar sürekli olarak yüksek değer artışı sağlayan fonları tercih etmektedir.

Ancak, yatırım fonları'nın performansını değerlendirirken, risk ve getiri bir arada ele alınmalıdır.

Yatırım fonları'nın karşı karşıya olduğu riskler; likidite riski, faiz oranı riski, kur riski, kredi riski ve hisse senedi piyasası ve işletme riskleridir.¹¹⁸

Bir birim risk için en yüksek getiriye sağlayan fon, performansı yüksek sayılmaktadır. "Bir birim risk için getiriye ölçen iki yöntem vardır: Sharpe Oranı ve Troyner Oranı. Sharpe Oranı (SO), şöyle hesaplanır:

$$SO = \frac{R_p - R_F}{SD_p}$$

Troyner Oranı ise şöyle hesaplanır:

$$TO = \frac{R_p - R_F}{b_p}$$

R_p = Fonun ortalama getirisini,

R_F = Risksiz faiz oranı ortalamasını,

¹¹⁸ TEVFİK, a.g.e., s.75-83.

SDp = Fonun standart sapmasını,

bp = Fonun betasını

temsil etmektedir.”¹¹⁹

Bu şekilde hem riskin, hem de getirinin gözönünde bulundurularak, yatırım fonları'nın performansının ölçülmesi, yatırımcıların yatırım fonları'nı çekinmeden tercih etmelerini sağlayacaktır.

3.3. Alternatif Yatırım Araçlarının Getirisi

Bir yatırımcı için, piyasada çeşitli yatırım alternatifleri bulunmaktadır. Mevduat faizi, döviz, altın, repo, hisse senetleri, yatırım fonları katılma belgeleri, özel ve kamu kesimi borçlanma senetleri (tahviller, bonolar, varlığa dayalı menkul kıymetler, vb.) alternatifler arasında bulunmaktadır.

Yatırımcılar, bu yatırım araçlarının getirilerini belirli dönemler itibariyle karşılaştırmaktadır.

Örneğin, 1996 yılı sonu itibariyle, bazı yatırım araçlarının tüketici enflasyonundan arındırılmış bir yıllık getirileri, aşağıdaki oranlarda gerçekleşmiştir.¹²⁰

İMKB	= % 35.60
Bono	= % 31.25
A Tipi Fon	= % 20.65
B Tipi Fon	= % 18.07
Fon Endeksi	= % 19.14

¹¹⁹ a.g.e., s.126.

¹²⁰ YILDIRIM, Abdurrahman, “Faiz 100, Borsa 100, piyasada herşey prüzsüz mü?” *Yeni Yüzyıl Gazetesi*, 5 Ocak 1997, s.12.

3 Aylık Mevduat	= % 12.25
1 Aylık Mevduat	= % 6.81
Altın	= % (-) 8.89
Dolar	= % (-) 2.40
Mark	= % (-) 10.20

1996 yılında, yatırım fonları diğer yatırım alternatiflerinin birçoğundan daha fazla getiri sağlamıştır. Bu tür bir bilginin açıklanması, belirli miktarda tasarrufu bulunan kişilerin, yatırım fonları'na ilgi duymasına neden olmakta ve tercihlerinde önemli rol oynamaktadır.

1997 yılından itibaren mevduat faizleri, devlet tahvili ve hazine bonusu faizlerine uygulanacak olan stopaj oranı %12'ye yükseltilmiştir. Stopaj oranının yükseltilmesi, bu yatırım araçlarının net getirilerini düşürecektir. Bu da yatırım fonları'nın getirilerinin, bu yatırım araçları karşısında yükselmesine neden olmaktadır.

Banka mevduat faizi geliri elde etmek isteyen bir yatırımcı, parasını bankadan vadesinden önce almak isterse, vadenin bozulması nedeniyle o güne kadar işleyen faizden yararlanamamakta ve bu şekilde bir değer kaybı ortaya çıkmaktadır.

3.4. Likidite

Yatırım fonu katılma belgeleri oldukça likit bir yatırım aracıdır. Uygulamada bankalar; B tipi fonların katılma belgelerini, yatırımcının ilgili şubelere başvurması durumunda, karşılığını o gün nakit olarak ödemektedir. A tipi fonlarda ise, bankalar genellikle daha önce de sözü edilen iki günlük ihbar süresini uygulamaktadır. Bu durumda yatırımcı, bir

A tipi fona ait katılma belgelerini satacağını ifade etmekte ve banka tarafından satış ihbar formu düzenlenmektedir. Yatırımcıya yapılan ödeme de, ikinci günün birim pay fiyatı üzerinden gerçekleşmektedir.

Ancak bazı bankalar, rekabet nedeni ile A tipi fonların katılma belgelerini yatırımcıların istediği an geri satın almaktadır. Bazı bankalar ise, belirli bir limite kadar ihbar süresini uygulamamakta, belirli bir limitten sonra iki günlük ihbar süresini devreye sokmaktadır. Bu da likiditenin artmasını sağlamaktadır.

3.5. Kurucu Bankaların İmajı

Bir bankanın, uzun bir dönem içinde ortaya koyduğu performans sonucu toplumun gözünde oluşturduğu imaj, yatırım fonları tercihinde önemli rol oynamaktadır.

Bankanın geçmişe dönük faaliyetleri; piyasadaki uzun süreli varlığı, gerçekleştirmiş olduğu yatırımları, sermayesinin yüksekliği, performans kriterleri ve açıklamış olduğu ileriye dönük yatırım projeleri gibi unsurların tümü, bankanın bugünkü piyasada imajını belirleyen, dolayısıyla güvenilirliğini ve tercih edilmesini sağlayan faktörlerdir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki kısa ve uzun vadeli yatırımların, gerek teknoloji ile gerekse bankacılık alanında, örneğin; Eğitim veya AR-GE biçiminde olması, bankacılık sektörünün hem diğer sektörler ile özellikle de sanayi sektörüyle entegrasyonunu sağlamakta iken, hem de bankanın güçlülüğünü, sunduğu finansal hizmetlerin kalitesini olumlu yönde etkileyerek, yatırımcılar üzerindeki imajını kuvvetlendirmektedir.

3.6. Vergi Avantajı

Bilindiği gibi, yatırımcıların yatırım fonları portföy işletme-ciliğinden doğan kazançlarına, Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi açısından bazı istisnalar tanınmıştır. Bu tür istisnaların getirilmesi ile, “halkın, menkul kıymetleri daha kolay edinerek ülke kalkınmasına doğrudan katılması amaçlanmıştır. Böylece, yatırımlar için gerekli kaynaklar daha kolay ve ucuz bir şekilde sağlanmış olacaktır.”¹²¹

Yatırım fonları'nın böyle bir avantajı içermesi, yatırımcıların tercihini olumlu yönde etkileyecektir.

3.7. Denetim

Yatırım fonları üç açıdan denetime tabi tutulmaktadır. Bunlar; iç denetim, bağımsız denetim ve Sermaye Piyasası Kurulu denetimleridir.

İç denetim, bankanın görevlendirdiği murakıp tarafından yerine getirilmektedir.¹²²

Bağımsız denetim, “Seri X No: 16 Sermaye Piyasası'nda Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ'in 43. maddesi uyarınca gerçekleşmektedir.”¹²³ Söz konusu tebliğin 5 nolu ekinde de olumlu görüş içeren bir rapor formu yer almıştır. Yatırım fonları bu tebliğde, diğer sermaye piyasası kurumları ile birlikte bağımsız denetim kapsamı içinde yer almıştır. Bu tebliğ uyarınca yatırım fonları, bağımsız denetim şirketleri tarafından denetime

¹²¹ KORKUSUZ, Mehmet, “Menkul Kıymet Yatırım Fonları ve Ortaklarının Portföy İşletmeciliğinden Doğan Kazançlarının Vergilendirilmesi”, **Maliye Postası**, 1 Haziran 1996, s.60.

¹²² ERTUNA, İbrahim Özer, “Türkiye’de Menkul Kıymet Yatırım Fonu Uygulamaları ile İlgili Muhasebe Sorunları”, **Muhasebe Enstitüsü Dergisi**, Ağustos- Kasım 1987, S.49-50, s.124.

¹²³ **Sermaye Piyasası'nda Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ**, Seri X No: 16, R.G., 04.03.1996, S.22570.

tabi tutulmaktadır. Denetimi yapacak şirketler, denetim faaliyetlerini yürütebilmek için, Sermaye Piyasası Kurulu'ndan faaliyet izni almak zorundadır.

Sermaye Piyasası Kurulu denetimi ise, Seri VII No: 10 tebliği'nin 49.maddesi¹²⁴ uyarınca gerçekleşmektedir.

Yatırım fonları'nın düzenlemiş olduğu mali tablolar, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri X No: 4 tebliği çerçevesinde bağımsız sürekli denetime tabidir.¹²⁵

Yatırım fonları'nın denetiminden sonra, yıllık mali tablolarla birlikte bağımsız denetim raporu özeti, hesap dönemini takip eden 3 ay içinde, Türkiye çapında yayın yapan en az iki gazetede ilan edilir. İlanın yer aldığı gazeteler ile ayrıntılı bağımsız denetim raporu, ilanı izleyen 5 iş günü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilir.

Düzenlenen 6 aylık ara bilanço ve gelir tablosu, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri X No: 14 tebliği hükümleri çerçevesinde fonun sürekli denetimini yapan, bağımsız denetleme kuruluşu tarafından yürütülecek bağımsız sınırlı denetleme çalışması ve raporlamasına tabidir.

Düzenlenen özet ara bilanço ve gelir tabloları, bağımsız sınırlı denetleme raporu özeti ile birlikte ara dönemi izleyen 5 hafta içinde ilgili şubelerde ilan edilir. İlan edilen özet mali tablo ve bağımsız denetleme

¹²⁴ Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği.

¹²⁵ Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Ortaklık ve Kuruluşların Mali Tablo ve Rapor Düzenleme, Kamuya Duyurma ve Bağımsız Denetleme Yükümlülüklerinin Belirlenmesine İlişkin Genel Açıklama Tebliği, Seri XII No: 1, R.G., 18.02.1992, S. 21146, Bölüm: X, md: 37.

raporu özeti, ayrıntılı ara bilanço, gelir tablosu ve bağımsız sınırlı denetleme raporu ile birlikte ilanı izleyen 5 iş günü içinde Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilir.¹²⁶

Yapılan muhasebe denetimi ile finansal tablolarda bulunan bilgilere güvenin sağlanması mümkün olur. Denetçi, tablolar hakkındaki uzman ve bağımsız görüşünü bildirerek yatırımcılara güvenilirlik konusunda rehberlik etmektedir.¹²⁷

Yapılan bütün denetimler yatırımcıların, yatırım fonları'nın özellikle yönetimi konusunda bankaya karşı, güven duymalarını sağlayacak ve tercihlerinde önemli rol oynayacaktır.

D. Mali Tablo ve Raporların Devlet İçin Önemi

Devletin yatırım fonları mali tablo ve raporlarıyla ilgilenme nedeni iki açıdan değerlendirilebilir. Birincisi, doğrudan gelir(vergi geliri) sağlamadır. İkincisi ise, yatırım fonları'nın bir sermaye piyasası kurumu olmasından kaynaklanan rolüdür.

Bilindiği üzere gerçek kişilerin yatırım fonları'ndan elde ettikleri kazançlar vergi dışı bırakılmıştır. Söz konusu kazancın kurumlar tarafından elde edilmesi durumunda ise vergilendirme devreye girmektedir.

Muhasebe sürecinin sonunda, yatırım fonları katılma belgelerinin belirli bir zamandaki fiyatı ortaya çıkmaktadır. Katılma belgelerinin hesap

¹²⁶ Seri XII No: 1 tebliği md: 39-40.

¹²⁷GÜCENME, Ümit, "Sermaye Piyasasında Etkin Bir Denetimin Gerçekleştirilmesi ve Yönetim Denetiminin Rolü", **Para ve Sermaye Piyasası**, Nisan 1986, S.86, s.36.

dönemi başındaki fiyatı ile hesap dönemi sonundaki fiyatı arasındaki olumlu fark söz konusu verginin konusunu oluşturmaktadır.

Yatırım fonu ile ilgili düzenlemelerin temel nedeni, sermaye piyasasının geliştirilmesidir. Yatırım fonları ile küçük miktarlardaki tasarrufların ekonomiye kaynak olarak çekilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca yatırım fonları, gerçekleştirdikleri faaliyetlerle ekonomide istikrarın kurulmasına katkı sağlayacaklardır.

Sermaye Piyasası Kurulu, yatırım fonları'nın yukarıda açıklanan fonksiyonlarının yanısıra, diğer fonksiyonları da ne kadarıyla yerine getirdiklerini izlemektedir. Bu amaçla Sermaye Piyasası Kurulu'nun yatırım fonları'nı ayrıca denetime tabi tutması söz konusudur.

Sermaye Piyasası Kurulu, yatırım fonları'nı etkin bir şekilde denetlemektedir. Bu amaçla, yatırım fonları'nın hazırlamış olduğu tüm mali tablolar, banka tarafından Sermaye Piyasası Kurulu'na ulaştırılmaktadır.

Aylık raporlarla, yatırım fonları'na ilişkin tanıtıcı bilgiler, dönemler itibarıyla sağlanan değer artışları, fon portföy değeri tablosu, fon toplam değeri tablosu, yapılan giderler, ay içinde rüçhan hakkı kullanımı, bedelsiz hisse senedi alımı, temettü ve anapara tahsilatına ilişkin bilgiler, yatırım fonları'na ilişkin mevzuatta meydana gelen değişme ve hukuki anlaşmazlıklara ilişkin bilgiler ve alım satımı yapılan tüm menkul kıymetlere ilişkin bilgiler Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmektedir.

Özellikle fon portföyünden alım satımı yapılan menkul kıymetlere ilişkin bilgiler, Sermaye Piyasası Kurulu için önem taşımaktadır. Banka, yatırım fonu'nun hem yönetisi, hem de yediemin'i sıfatını taşımaktadır. Bu yüzden yatırım fonu işlemlerini yürütürken, daima katılma belgesi sahiplerinin haklarını koruyacak şekilde hareket etmek zorundadır. Alım satıma ait bilgiler, bankanın yatırım fonu işlemlerini yürütürken nasıl hareket ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bankanın manipülatif hareketlerde bulunma olasılığı da ortadan kaldırılmaktadır.

Yatırım fonları'nın portföy yapılarının incelenmesiyle, portföylerinde bulunan yatırım araçlarının dağılımı göz önüne serilmektedir. Yatırım fonları'ndan beklenen, daha çok özel kesim menkul kıymetlerine yatırım yapmalarıdır. Portföylerinde bulunan özel kesim menkul kıymetlerinin, diğer menkul kıymetlere olan oranının hesaplanmasıyla yatırım fonları'nın, sermaye piyasasına ne kadar kaynak aktarmış olduğu görülmektedir.

Kurucu banka, yatırım fonu'na ait aylık raporları yanısıra, altı aylık ara bilanço ve gelir tablosunu hazırlayarak Sermaye Piyasası Kurulu'na göndermektedir. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ara bilanço ve gelir tablosunun istenmesinin amacı; fonun ara mali tablolarının ilgili buldukları ara dönemler itibariyle, fonun mali durumunun ve faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesine olanak tanımadır. Bunun yanısıra, ara bağımsız sınırlı denetim raporu da Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilmektedir.

Yıllık rapor ile de bir döneme ilişkin olarak fonun bütün işlemlerine ait kesinleşmiş bilgiler ortaya çıkmaktadır.

E. Mali Tablo ve Raporların Diğer Bilgi Kullanıcılar İçin Önemi

Şüphesiz yatırım fonları ile ilgilenen kişilerden birisi de, yatırım fonları'nın portföylerinde hisse senedi bulunan veya bulunabilecek halka açık anonim şirketlerdir. Yatırım fonları bu şirketlerin hisse senetlerine önemli miktarlarda talepte bulunmaktadır. Bir şirketin hisse senetlerine olan talebin artması, yeni hisse senedi ihracı yoluyla, daha fazla kaynak sağlamasına yol açacaktır.

Yatırım ortaklıkları da, yatırım fonları'nın yayınlamış olduğu bilgileri yakından takip etmektedir. Çünkü, yatırım fonları ile yatırım ortaklıkları genellikle herkes tarafından karıştırılmaktadır. İkisi de birbirine çok benzemektedir. Yatırım ortaklıkları da portföy işletmeciliği yapmakla birlikte, belirli sabit sermayeye sahiptir ve anonim şirket şeklinde bir tüzel kişiliğe sahiptir.

Yatırım ortaklıkları, yatırım fonları'nın yayınladığı bilgilerden daha çok getiriye takip etmektedir. Çünkü ikisi de portföy işletmeciliği konusunda rakip durumdadır.

Yatırım fonları raporlarıyla ilgili kişiler içinde sigorta şirketleri de gösterilebilir. Sigorta şirketleri halkın küçük tasarruflardan elde ettiği birikimleri, prim olarak toplamakta ve halka belirli bir riske karşı koruma yada belli bir süre sonra düzenli bir gelir sağlama taahhüdünde bulunmaktadır.

SONUÇ

Türkiye’de yatırım fonları ilk olarak bankalar tarafından kurulmuştur. 1992 yılından itibaren bazı kurumlara da yatırım fonu kurma hakkı tanınmıştır.

Yatırım fonları, küçük miktardaki tasarrufların biraraya getirilmesiyle oluşturulan portföylerin, yine tasarruf sahipleri adına işletilmesi esasına dayanmaktadır.

Banka, kurduğu yatırım fonunu aynı zamanda yediemin olarak yönetmektedir. Katılma belgesi sahipleri, yatırım fonu işlemlerinin yürütülmesine herhangi bir şekilde katılmamaktadır. Katılma belgesi sahiplerinin, kendi inisiyatifleri dışında gerçekleştirilen işlemler nedeniyle yatırım fonlarına kuşku ile yaklaşması doğaldır. Ancak, ilan edilen mali tablolar ile gerek bankanın kendi iç denetim organları, gerekse bağımsız dış denetim ve Sermaye Piyasası Kurulu denetimi ve ilan edilen denetim raporları, bu kuşkuları ortadan kaldırmakta etkili olmaktadır. Bu nedenle tasarruf sahipleri, bankaların kurmuş oldukları yatırım fonlarının katılma belgelerini güven içinde talep etmektedir.

Yatırım fonları işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve raporlarının hazırlanması Seri XII No: 6 tebliği ile gerçekleştirilmektedir. Yatırım fonları için oluşturulmuş olan hesap planı, ihtiyaca yanıt vermekle birlikte; bu hesap planı üzerinde bazı düzenlemelerin yapılması ve yeni bir tebliğ

ile yatırım fonlarının kullanımına sunulması gerekmektedir. Çünkü, uygulamada bir hesap isminin her yatırım fonunda aynı hesap kodu ile yer alması gerekirken, farklı hesap kodları ile kullanılmaktadır. Bunun sonucu olarak, yatırım fonlarının bilanço ve gelir tabloları arasında bilgi kullanıcılarınca yapılacak karşılaştırmaların sağlıklı bir biçimde yapılması engellenmektedir.

Yatırım fonları hesap dönemi sonunda, bütün gelir ve giderlerini Gerçekleşen Gelir Gider Farkı Hesabı'na aktarmaktadırlar. Daha sonra bir sonuç hesabı olan bu hesabın kalanı 192.01 Cari Dönem Fon Gelir Gider Farkı Hesabı'na aktarılmaktadır. Sözü edilen sonuç hesabı, yatırım fonlarının muhasebe uygulamalarına ilişkin tebliğde, gelir tablosunda yer alırken, örnek hesap planında bu hesaba rastlanmamaktadır. Yönetici bankalar bu hesaba kendileri bir kod vermişlerdir.

Muhasebe uygulamalarındaki bir başka aksaklık da, B tipi fonlarda vergi karşılığının ayrılması sırasında yaşanmaktadır. Değer artışı olması durumunda vergi karşılığı, 191 Katılma Belgeleri Değer Artış Azalış Hesabı üzerinden ayrılmaktadır. Sonraki günlerde portföyde yer alan bir menkul kıymetin, satış gününde fon defterlerinde kayıtlı değerlerinin üzerinde satılması halinde vergi karşılığı, ortaya çıkan kar'ın izlendiği 240 Menkul Kıymet Satış Karları Hesabı üzerinden ayrılmamaktadır. Bunun yerine söz konusu karşılık, 191 Katılma Belgeleri Değer Artış Azalış Hesabı üzerinden ayrılmaktadır. Aynı durum, kar paylarının tahsilatında da görülmektedir. Bu eksikliklerin Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılacak düzenlemelerle ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Yatırım fonlarına karşı, ortaklığı ifade eden belge “katılma belgesi”dir. Literatürde, katılma belgesi ifadesi yer almasına karşın; katılma belgelerinin alınıp satıldığı şubelerde bu ifade, farklı isimlerle anılmaktadır. Kimi yerde “katılım belgesi” ifadesi kullanılırken, kimi yerde de katılma belgesi yerine sadece “yatırım fonu” ifadesi kullanılmaktadır. Bu açıdan yaklaşılacak olursa, yatırım fonlarına ilişkin terimler konusunda ortak bir dilin kullanılması gereği açıktır. Ortak bir dil, yatırım fonlarına ilişkin terimlerin; farklı kişilerce farklı şekillerde algılanmasını önleyecektir. Ortak bir dilin oluşabilmesi için bankaların, şubelerde yatırım fonu ile ilgili işlemleri gerçekleştiren personellerini bu konuda verecekleri hizmet içi eğitimle, gerektiği gibi yetiştirmelidir.

Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, yatırım fonlarına ilişkin olarak, bilgi kullanıcılarına sunulacak her türlü bilginin gerçeği doğru bir biçimde yansıtması ve yanıltıcı bilgi verilmemesi konusuna ağırlık vermiştir.

Bu tebliğ uyarınca, ilgili bankanın yatırım fonu katılma belgelerinin alınıp satıldığı tüm şubelerde, yatırım fonlarına ilişkin günlük ve aylık raporların, her tasarruf sahibinin rahatlıkla görebileceği açık bir yerde asılarak ilan edilmesi gerekmektedir. Ancak uygulamada, pek çok şubede bu konudaki düzenlemeye uyulmamaktadır. Bankaların bu konuda gerekli özeni göstererek, küçük tasarruf sahiplerinin yatırım fonlarına olan ilgisini kuvvetlendirmeleri gerekmektedir.

Belirtilen aksaklıkların ortadan kaldırılması; yatırım fonlarının sermaye piyasasına kaynak sağlama, piyasa istikrarının oluşmasına katkı sağlama

ve gelir dağılımının düzenlenmesine katkı sağlama gibi, ekonomik ve sosyal içerikli kuruluş amaçlarına ulaşılmasını sağlayabilecektir.

Yatırım fonlarının tür ve sayı bakımından olduğu kadar, fon toplam değeri bakımından da artması, belirtilen amaçlara ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- APAK Sudi : **Sermaye Piyasası ve Borsa**, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul, 1995.
- ARTUN Tuncay :“Bir Yatırım Fonu Öyküsü,” **Para ve Sermaye Piyasası**, Kasım, 1986.
- AYPEK Nevzat :“Kollektif Yatırım Kurumlarının Türkiye Uygulaması: Menkul Kıymetler Yatırım Fonu,” **Para ve Sermaye Piyasası**, Ekim, 1989.
- BERNSTEİN Phyllis J. : “The World of Mutual Funds,” **Journal of Accountancy**, Nowamber, 1994.
- ROJAS Stepneh J. : **Borsa’da Uygulamalı Portföy Yönetimi**, Bursa, 1995.
- CEYLAN Ali : **Kaynakçalı Vergi Kanunları**, 1.Cilt, 8.Baskı, İstanbul, Mart, 1992.
- KORKMAZ Turhan : **Kaynakçalı Vergi Kanunları**, 1.Cilt, 8.Baskı, İstanbul, Mart, 1992.
- CAN Ahmet : **Kaynakçalı Vergi Kanunları**, 1.Cilt, 8.Baskı, İstanbul, Mart, 1992.
- KAVAK Ahmet : **Kaynakçalı Vergi Kanunları**, 1.Cilt, 8.Baskı, İstanbul, Mart, 1992.
- ÇAPÇI Enver :”Menkul Kıymetler Yatırım Fonu Uygulamaları Üzerine Bazı Düşünceler,” **Para ve Sermaye Piyasası**, Ekim, 1989.
- EROLGAÇ Yılmaz : **Profesyonel Para Yönetimi**, 2.Baskı, İstanbul, 1994.
- ERSEL Hasan : **Yatırım Fonları, Türkiye’de Olası İşleyiş Biçimleri ve Bazı Sorunlar**, Sermaye Piyasası Kurulu, Araştırma Raporu, Ankara, 1987.
- SÜNGÜ Sevtap : **Yatırım Fonları, Türkiye’de Olası İşleyiş Biçimleri ve Bazı Sorunlar**, Sermaye Piyasası Kurulu, Araştırma Raporu, Ankara, 1987.

- ERTAŞ Vahdettin : **Menkul Kıymetler Yatırım Fonu Muhasebesi**, Sermaye Piyasası Kurulu, Araştırma Raporu, Ankara, 1990.
- ERTUNA İbrahim Özer : “Türkiye’de Menkul Kıymet Yatırım Fonu Uygulamaları İle İlgili Muhasebe Sorunları,” **Muhasebe Enstitüsü Dergisi**, Ağustos-Kasım 1987, S.49-50.
- GÜCENME Ümit : **Türkiye’de Sermaye Piyasası’nda Son Gelişmeler**, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, No: 181, Ankara, 1994.
- GÜCENME Ümit : “Sermaye Piyasası’nda Etkin Bir Denetimin Gerçekleştirilmesi ve Yönetim Denetiminin Rolü, **Para ve Sermaye Piyasası**, Nisan 1986, S.86.
- GÜRSOY Kemal Tahir : **Mukayeseli Hukukta, Özellikle Türk ve İsviçre Hukuklarında Yatırım Fonları**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası, Ankara, 1977.
- KARAAHMET Figen : “Sermaye Piyasalarının Gelişmesinde Yatırım Fonlarının Rolü,” **Para ve Sermaye Piyasası**, Ekim, 1989.
- KARSLI Muharrem : **Sermaye Piyasası Borsa Menkul Kıymetler**, 4.Baskı, 1994.

- TARGAN Ünal : **Gelişen Borsalarda Kurumsal Yatırımcılar, Türkiye Örneği, Sorunlar, Çözüm Önerileri,** İMKB Araştırma Yayınları, No: 7, Temmuz 1995.
- TEVFİK Gürman : **Dünyada ve Türkiye’de Yatırım Fonları, Teori ve Uygulama,** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1995.
- TEVFİK Gürman :“Güvenilir Yönetim Önemli,” **Ekonomik Trend,** 5 Mart 1995.
- TUNCER Selahattin :“Türkiye’de Menkul Kıymetler Yatırım Fonu,” **Türkiye’de Yatırım Fonları ve Son Gelişmeler (Tebliğler- Panel),** İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 1989.
- YALÇINKAYA Hüseyin :”Yatırım Fonları ve Türk Sermaye Piyasası,” **Para ve Sermaye Piyasası,** Ekim, 1989.
- YILDIRIM Abdurrahman :”Faiz 100, Borsa 100, Piyasada Herşey Prüzsüz mü?” **Yeni Yüzyıl Gazetesi,** 5 Ocak 1997.
- :”Faize Yüksek Stopaj Yatırım Fonuna Yaradı,” **Hürriyet Gazetesi,** 4 Ocak 1997.
- : **Politik ve Ekonomik Bülten,** 30 Aralık 1996- 6 Ocak 1997.S.267.
- : **Türkiye’de Kaynak Aktarım Sürecinde Sermaye Piyasalarının Rolü: 1980 Sonrası Dönemin Bir Değerlendirilmesi,** Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, No: 17, Nisan 1996.
- : **Yıllık Rapor,** Sermaye Piyasası Kurulu, 1995.

- 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, R.G., T. 30.07.1981, S.17416.**
- Menkul Kıymetler Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin İhracına ve Halka Arzına Dair Esaslar Tebliği, Seri VII, No: 1, R.G., 12.12.1986, S.19310.**
- Bağımsız Denetleme Çalışması ve Raporlamasının İlke ve Kuralları, Seri X, No: 4, R.G., 18.06.1988, S.19846.**
- Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ, Seri XI, No: 1, R.G., 26.01.1989, S.20064.**
- Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar, R.G., 11.08.1989, S.20249.**
- Yatırım Fonları Mali Tabloları ve Raporlarına İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ, Seri VII, No: 6, R.G., 28.02.1990, S.20447.**
- Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Ortaklık ve Kuruluşların Mali Tablo ve Rapor Düzenleme, Kamuya Duyurma ve Bağımsız Denetleme Yükümlülüklerinin Belirlenmesine İlişkin Genel Açıklama Tebliği, Seri XII, No: 1, R.G., 18.02.1992, S.21146.**
- 3794 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, R.G., 13.05.1992, S.21227.**
- Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, Seri VII, No: 2, R.G., 31.07.1992, Mükerrer S.21301.**
- Sermaye Piyasası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair 558 Sayılı KHK, R.G., 27.06.1995, S.22326.**
- Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ, Seri X, No: 16, R.G., 04.03.1996, S.22570.**
- Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği, Seri VII, No: 10, R.G., 19.12.1996, S.22852.**